

การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์
คณะเภสัชศาสตร์ และคณะทันตแพทยศาสตร์ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา
กรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์
ของ
ศิริรุ่ง ศุภฤกษ์คุณ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

ตุลาคม 2542

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

102012

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปฏิญานพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
จิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์)
..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)
..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จิตรศุภกุล)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตวิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)
วันที่ 8 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2542

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณา และความเอาใจใส่ของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำอย่างดียิ่ง ตลอดจนช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ มาโดยตลอด ทำให้ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาที่ได้รับ ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

กราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติมในการสอบปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง เป็นอย่างดี

กราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ รองศาสตราจารย์ภาศรีไพโรจน์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ เชาวนา ขวลิตรำรง ที่กรุณาให้คำแนะนำ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือสำหรับการวิจัยครั้งนี้

กราบขอบพระคุณ คณาจารย์ในภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และให้ความรักความเมตตาแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

กราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้างานแนะแนว และอาจารย์ทุกท่านในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่กรุณาช่วยอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบคุณนักเรียนทุกคนในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง ในการตอบแบบสอบถามการวิจัย

กราบขอบพระคุณ ผอ.สุกัญญา สันติพัฒนาชัย ผู้อำนวยการโรงเรียนราชวินิตมัธยม ผอ.วิลาวัณย์ สิทธิวงศ์ และผู้ช่วยผู้อำนวยการทุกฝ่าย หัวหน้างานแนะแนว และคณาจารย์ทุกท่านในโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ที่ได้ให้โอกาสและช่วยเหลือผู้วิจัยในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ และขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น

ขอขอบคุณ คุณกฤษร เจือดี ที่ให้ความช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูลและให้คำแนะนำต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์สำหรับการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณศรีนวล ลัภกิจโร และคุณรัตนาวรรณ จินสาด ที่ให้ความช่วยเหลือในการจัดพิมพ์และเรียบเรียงข้อมูลของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณ เรืออากาศโทวีระวัฒน์ ประทีปรัตน์ คุณอังคณา เทศทิศ คุณวรรณวดี พรหมสุรินทร์ คุณสาโรจน์ กาลศิริศิลป์ คุณบงอร ศรีดำ ฟี และ เพื่อน นิสิตปริญญาโทภาคพิเศษ วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว รุ่น 38 ทุกท่านที่คอยให้กำลังใจในการทำวิจัยครั้งนี้

นอกจากนี้ยังได้รับความอนุเคราะห์ในด้านต่าง ๆ จากผู้ที่เกี่ยวข้องที่ไม่สามารถเอ่ย
นามได้หมดในที่นี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ บิดา – มารดา และญาติพี่น้องทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุน
ในการทำวิจัยและเป็นกำลังใจมาโดยตลอด และขอขอบคุณคำพูดบางประโยคของ ผช.สมโรจน์
เตียะนิล ที่ทำให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นพยายามจนประสบความสำเร็จ

คุณค่าและประโยชน์ที่พึงได้รับจากปริญญาโทฉบับนี้ ผู้วิจัยขอกราบเป็นเครื่อง
บูชาพระคุณแต่ คุณพ่อณรงค์ คุณแม่งามจิตต์ ศุภฤกษ์คุณ ครูอาจารย์และผู้ที่มีพระคุณทุกท่าน
ที่ได้ให้ความรักความเมตตา อบรมสั่งสอนและปลูกฝังคุณความดี ตลอดจนประสิทธิ์ประสาทวิชา
ความรู้ให้กับผู้วิจัยมาโดยตลอด

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณในความอดทน และความมุ่งมั่นของผู้วิจัยที่ทำให้ปริญญาโท
ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ศิริรุ่ง ศุภฤกษ์คุณ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	5
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	6
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	6
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อ	
ในระดับอุดมศึกษา.....	10
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อ.....	10
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา.....	11
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา.....	18
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีที่ผู้วิจัยใช้เป็นกรอบใน	
การศึกษาค้นคว้า.....	20
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล.....	20
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีรูปแบบพฤติกรรมระหว่างบุคคล.....	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี.....	32
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	
ค้นคว้า.....	38
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	50
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	55
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	55
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	56
วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ.....	57

บทที่	หน้า
วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	64
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	82
บทย่อ.....	82
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	82
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	83
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	83
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	84
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	84
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	86
อภิปรายผล.....	89
ข้อเสนอแนะ.....	96
บรรณานุกรม.....	98
ภาคผนวก.....	105
ภาคผนวก ก.....	106
ภาคผนวก ข.....	112
ภาคผนวก ค.....	114
ภาคผนวก ง.....	127
ภาคผนวก จ.....	129
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	134

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนผู้สมัครสอบคัดเลือกและผู้สอบผ่านข้อเขียนในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ปีการศึกษา 2542.....	4
2	จำนวนโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	56
3	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์.....	66
4	ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยต่าง ๆ ตามทฤษฎีรูปแบบพฤติกรรมระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์	67
5	การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ระหว่างนักเรียนกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์.....	68
6	ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านการรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อของกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อ และกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่ศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์.....	70
7	การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยด้านการรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อระหว่างกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์.....	71
8	ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านการกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อของกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อ และ กลุ่มที่มีเจตนาจะไม่ศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์.....	72
9	การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยด้านการกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อระหว่างกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์.....	73

10	ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านปทัสถานทางสังคมของ กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อ และกลุ่มที่มีเจตนาจะ ไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์.....	74
11	การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยด้านปทัสถานทางสังคมระหว่างกลุ่ม ที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทย ศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์.....	75
12	ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านบทบาทของนักเรียน ของกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อ และกลุ่มที่มีเจตนา จะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์.....	76
13	การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยด้านบทบาทของนักเรียนระหว่างกลุ่ม ที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทย ศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์.....	77
14	ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านอัตมโนทัศน์ของกลุ่ม ตัวอย่างรวมทั้งหมด กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อ และกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่ เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์.....	78
15	การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยด้านอัตมโนทัศน์ระหว่างกลุ่มที่มี เจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์.....	79
16	ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านความรู้สึกต่อการเลือก ศึกษาต่อของกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อและกลุ่มที่มี เจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และ ทันตแพทยศาสตร์.....	80
17	การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยด้านความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ ระหว่างกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะ แพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์.....	81
18	ความถี่ของรับรู้เกี่ยวกับผลของการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตร ศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.....	107
19	ความถี่ของปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวกับการเลือกศึกษาต่อในคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.....	110

ตาราง

หน้า

20	ความถี่ของคำคุณศัพท์เกี่ยวกับการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.....	111
21	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนา ในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์.....	113

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	9
2 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลัก ๆ ในทฤษฎีรูปแบบพฤติกรรม ระหว่างบุคคล.....	23

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

✓ "มหาวิทยาลัย" คือ ยอดแห่งอุดมศึกษาเป็นแหล่งรวมความเป็นที่สุดทางการศึกษาเข้าด้วยกัน จากวันนั้นถึงวันนี้ เป็นเวลานานกว่าครึ่งศตวรรษแล้ว ที่มหาวิทยาลัยไทยได้ถือกำเนิดขึ้นมา และมีวิวัฒนาการเพื่อสนองตอบความต้องการของสังคมมาตามลำดับจวบจนกระทั่งปัจจุบัน แต่ยังไม่มียุคใดสมัยใดที่บทบาทของมหาวิทยาลัยจะได้รับการท้าทายเท่ากับยุคสมัยนี้ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี ทำให้สังคมยุคใหม่ต้องเผชิญกับความยุ่งยากซับซ้อนหลากหลาย และสิ่งสมพอกพูนขึ้นเป็นปัญหาต่าง ๆ มากมายที่ยังไม่มีคำตอบ การแก้ปัญหาสังคมหรือการพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ ย่อมต้องอาศัยความรู้และเทคโนโลยีขั้นสูง สังคมก็เหมือนกับคน ถ้าเติบโตขึ้นเฉพาะกายภาค โดยที่สมองพิการไม่ทำงานก็คงจะพัฒนาไปด้วยความยุ่งยากลำบาก (บุรชัย ศิริมหาสาคร. 2539 : 42)

ในสภาวะการณ์ปัจจุบัน การสอบเข้ามหาวิทยาลัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต้องแข่งขันในอัตราสูง เพราะความต้องการของนักเรียนที่จะเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยมีจำนวนมาก ซึ่งสอดคล้องกับสถิติการศึกษาของกองแผนงาน กรมสามัญศึกษา (2532 : 32) ที่กล่าวว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว กว่าร้อยละ 50 มีความต้องการจะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น, แต่จากสภาพความเป็นจริงสถานศึกษาส่วนใหญ่สามารถรับผู้เข้าเรียนได้ในจำนวนจำกัด อัตราการแข่งขันจึงสูงมาก โดยเฉพาะในสาขาวิชาการศึกษาที่เป็นที่นิยมของนักเรียน ซึ่ง จุมพล หนีมพานิช (2517 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแผนการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในเขตกรุงเทพมหานคร แผนกวิทย์และแผนกศิลป์ พบว่านักเรียนแผนกวิทย์ ที่มีผลการเรียนดีส่วนใหญ่จะเลือกเรียนวิชาแพทย์ ขณะที่นักเรียนที่มีผลการเรียนปานกลางและต่ำจะเลือกเรียนน้อยกว่า ส่วนนักเรียนแผนกศิลป์ที่มีผลการเรียนดีส่วนใหญ่ จะเลือกเรียนวิชานิติศาสตร์ นักเรียนที่มีผลการเรียนปานกลางและต่ำจะเลือกเรียนรัฐศาสตร์และอักษรศาสตร์มาก

✓ นักเรียนทั้งแผนการเรียนวิทยาศาสตร์และแผนการเรียนศิลป์ ต่างก็ต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา นักเรียนจึงต้องการที่จะรู้จักและเข้าใจตนเองถึงความสามารถ ความสนใจ และความถนัดในด้านต่าง ๆ เพื่อนักเรียนจะได้สามารถวางแผนการเลือกสาขาวิชา ในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม (วิไลลักษณ์ รักสัจจา. 2536 : 87) จากการที่นักเรียนชั้นมัธยม

ศึกษาปีที่ 6 เป็นผู้ที่อยู่ในภาวะแห่งการตัดสินใจซึ่งเป็นครั้งสำคัญ ครั้งหนึ่งของชีวิต โดยเฉพาะในกรณีที่ต้องการศึกษาต่อในสถาบันระดับอุดมศึกษานั้น ปัญหาที่นักเรียนทุกคนต้องพบและตัดสินใจคือ จะเรียนอะไร ที่ไหน เรียนแล้วได้อะไร เรียนจบแล้วจะประกอบอาชีพอะไร โดยมีคณะวิชาต่าง ๆ ที่เปิดสอนในแต่ละปีการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาให้นักเรียนเลือก และมีรายวิชาที่เรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะใช้เลือก

ในส่วนของการแสวงหาสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจเลือกคณะหรือเพื่อศึกษาต่อพบการสำรวจเรื่องพฤติกรรม การเลือกคณะวิชา และความรู้เกี่ยวกับคณะวิชาที่สมัครของนักเรียนยากจนจากชนบท โครงการจุฬาฯ - ชนบท โดย กริช สืบสนธิ์ (2527 : บทคัดย่อ) พบว่านักเรียนส่วนใหญ่เลือกคณะที่สมัครด้วยตนเอง ร้อยละ 54.50 รองลงมาคือปรึกษาอาจารย์แนะแนวและอาจารย์ประจำชั้น ร้อยละ 36.30 และขอคำแนะนำจาก พ่อ แม่ และญาติ ร้อยละ 3.60 ในขณะที่ปรึกษาเพื่อนเป็นอันดับสุดท้าย ร้อยละ 2.00

นักเรียนจำนวนมากมีปัญหาการเลือกคณะวิชาเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย โดยจะเห็นได้จากการที่นิสิต นักศึกษาในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มาสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยอีกครั้งเป็นจำนวนมากในแต่ละปี ผู้ที่สอบคัดเลือกได้ก็จะลาออกจากคณะเดิม ผู้ที่สอบเข้าใหม่ไม่ได้แต่ต้องเรียนที่เดิมก็จะไม่มีความสนใจในการศึกษาเท่าที่ควร (สำเนา ขจรศิลป์. 2526 : 3-4)

มนัส ประสงค์ (2525 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเพื่อที่จะศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของนักเรียนที่สอบคัดเลือกได้ องค์ประกอบสำคัญที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจอย่างหนึ่ง คือ คุณลักษณะของคณะ ซึ่งคณะที่สอบได้เรียนจบแล้วหางานยาก ตลาดแรงงานไม่ต้องการและคิดว่าเมื่อจบคณะนี้จะหารายได้ไม่พอกับค่าครองชีพมหาวิทยาลัยที่สอบได้ไม่มีชื่อเสียง คณะที่สอบได้ไม่เป็นที่กล่าวขวัญของสังคม ไม่มีความก้าวหน้า ไม่มีเกียรติ และมีความรู้สึกว่าตัวเองสอบได้คณะที่ด้อยกว่าเพื่อนคนอื่น ๆ

การที่นักเรียนตัดสินใจเรียนในระดับมหาวิทยาลัยทำให้เกิดความสูญเปล่าทางการศึกษา หลายสาขาวิชาได้ผู้เรียนไม่ครบตามจำนวน ทำให้เกิดปัญหาที่ว่างในสถาบันอุดมศึกษา (สวัสต์ นิเทศวรวิทย์. 2538 : 12)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2526 : 95-96) ได้ศึกษาการกวดวิชากับการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา พบว่าคนที่เรียนกวดวิชาทุกระดับเป็นผู้มีผลการเรียนดีอยู่แล้ว และส่วนใหญ่ก็สามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้และเห็นด้วยกับการเรียนกวดวิชาเพราะช่วยทบทวนความรู้ แต่ผู้ที่ไม่ได้เรียนกวดวิชาให้เหตุผลว่า ไม่เชื่อว่าการกวดวิชาจะทำให้สอบคัดเลือกได้ ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการสอบคัดเลือกอย่างมีนัยสำคัญ คือ เพศ อาชีพ การศึกษาของบิดามารดา รายได้ของครอบครัว โรงเรียนเดิม ผลการเรียนเดิม การเรียนกวดวิชา และประเภทของโรงเรียนกวดวิชา ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ วรณา ปุณฺณโชติ (2533 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ผู้ที่เคยเรียนกวดวิชาส่วนใหญ่มีโอกาสประสบความสำเร็จในการสอบคัดเลือกได้สูงกว่าผู้ที่ไม่เคยเรียนกวดวิชา อย่างมีนัยสำคัญในเกือบทุกประเภทวิชาของแต่ละสถาบัน

และผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร มีโอกาสประสบความสำเร็จในการสอบเข้าได้มากกว่าผู้ที่เรียนจากโรงเรียนในส่วนภูมิภาค อย่างมีนัยสำคัญเกือบทุกประเภทวิชาของแต่ละสถาบัน

รายงานการสำรวจ ภาวะการหางานทำของบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2538 คณะที่ได้งานทำมากที่สุด ใน 3 อันดับแรก คือ คณะทันตแพทยศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 100.00 คณะแพทยศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 98.50 และคณะเภสัชศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 96.57 (กองแผนงาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2538 : 5)

รายงานสรุปการศึกษา เรื่องภาวะการหางานทำของบัณฑิต ในปีการศึกษา 2537-2538 เป็นการศึกษาข้อมูลที่ได้จากการสำรวจบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย รวม 30 แห่ง จำนวน 70,871 คน จากบัณฑิตทั้งหมด 79,216 คน พบว่า สาขาวิชาที่ทำงานในส่วนราชการสูงเป็นอันดับแรก ได้แก่ สาขาวิชาแพทยศาสตร์ และวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 76 และสัดส่วนของผู้ที่ทำงานต่อผู้ที่ยังไม่ได้ทำงานของสาขาแพทยศาสตร์และวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพเป็น 5,187 : 191 (หรือคิดเป็นร้อยละ 96.45 : 3.55) (สำนักนโยบายและแผนอุดมศึกษา ศูนย์สารสนเทศ. 2540 : 10)

รายงานประจำปี 2539 ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้สำรวจสถานภาพการทำงานของบัณฑิตระดับปริญญาตรีที่ได้ทำงานแล้วในคณะแพทยศาสตร์คิดเป็นร้อยละ 100.00 คณะเภสัชศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 92.3 และศึกษาต่อร้อยละ 7.7 และคณะทันตแพทยศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 100.00 (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2539 : 52)

รายงานการศึกษา ภาวะการหางานทำของบัณฑิต รุ่นปี 2538-2539 สาขาวิชาที่บัณฑิตมีงานทำสูงสุด ได้แก่ สาขาแพทยศาสตร์ และวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัย คิดเป็นร้อยละ 96 ของบัณฑิตทั้งหมดในสาขาวิชานี้ รองลงมา ได้แก่ สาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ และการผังเมือง ร้อยละ 84 (สำนักนโยบายและแผนอุดมศึกษา ศูนย์สารสนเทศ. 2540 : จ)

จากข้อมูลดังกล่าวนี้ มีส่วนทำให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6ที่กำลังจะเลือกคณะที่จะเข้าศึกษาต่อ มีเจตนาในการเลือกคณะวิชาที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจจะมีปัจจัยในด้านต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้นักเรียนมีความนิยมในคณะวิชาที่คนส่วนใหญ่ให้ความสนใจและเชื่อว่าคณะวิชานั้นเมื่อจบไปแล้วสามารถหางานทำได้ เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน มีความก้าวหน้าและมีเกียรติ ซึ่งคณะวิชาที่ยังเป็นที่นิยมของนักเรียน ในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ คือ คณะวิชาในกลุ่มแพทย์ ซึ่งได้แก่ คณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

ตาราง 1 จำนวนผู้สมัครสอบคัดเลือก และผู้สอบผ่านข้อเขียนในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทย
ศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ปีการศึกษา 2540

สถาบัน	คณะแพทยศาสตร์			คณะเภสัชศาสตร์			คณะทันตแพทยศาสตร์		
	จำนวน ผู้สมัคร	จำนวน ผู้สอบ ผ่าน	ผู้สอบผ่าน คิดเป็น ร้อยละ	จำนวน ผู้สมัคร	จำนวน ผู้สอบ ผ่าน	ผู้สอบผ่าน คิดเป็น ร้อยละ	จำนวน ผู้สมัคร	จำนวน ผู้สอบ ผ่าน	ผู้สอบผ่าน คิดเป็น ร้อยละ
1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	1,477	154	10.43	2,524	208	8.24	1,172	104	8.87
2. ม.ขอนแก่น	1,766	62	3.51	1,651	52	3.15	546	21	3.85
3. ม.เชียงใหม่	1,633	84	5.14	1,842	80	4.34	732	51	6.97
4. ม.มหิดล (รามามาและศิริราช)	4,251	269	6.33	3,366	122	3.62	1,634	84	5.14
5. ม. ศรีนครินทรวิโรฒ	784	56	7.14	644	31	4.81	900	40	4.44
6. ม.สงขลานครินทร์	881	50	5.68	1,708	66	3.86	611	31	5.07

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่ามีนักเรียนที่สอบไม่ผ่านเป็นจำนวนมาก ซึ่งจำนวนที่รับ
ได้ในแต่ละมหาวิทยาลัยไม่สามารถรองรับนักเรียนที่สมัครสอบเข้าได้อย่างเพียงพอ จากจำนวน
ผู้สมัครเป็นจำนวนมากในแต่ละมหาวิทยาลัยเป็นจุดหนึ่งที่ชี้ให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่ยังนิยมที่
จะเลือกศึกษาต่อในคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ซึ่งมีอัตราการแข่งขัน
สูง และจากนโยบายพัฒนาการศึกษาของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8
(พ.ศ. 2540-2544) ได้เร่งรัดการผลิตบุคลากร ในสาขาวิชาแพทย์ ซึ่งเป็นสาขาที่ขาดแคลนให้มี
คุณภาพและปริมาณเพียงพอและให้มีการกระจายบุคลากรอย่างเหมาะสม

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาทำความเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเจตนา
ในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการนำผลของการศึกษาไปแนะแนว และวางแผน
การเลือกศึกษาต่อของนักเรียนรวมทั้งเป็นข้อเสนอแนะแก่ผู้เกี่ยวข้องต่อไป ในการศึกษาครั้งนี้
ผู้วิจัยได้ศึกษาตามแนวคิดทฤษฎีรูปแบบพฤติกรรมระหว่างบุคคล (A Model of Interpersonal
Behavior) ของทริแอนด์ (Triandis) ที่มุ่งศึกษาอิทธิพลของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาหรือ
ความมุ่งมั่นเป็นสำคัญถ้านักเรียนมีเจตนาหรือความมุ่งมั่นที่จะเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์
เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์แล้ว ย่อมส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมการเลือกศึกษาต่อใน
คณะดังกล่าวเป็นรูปธรรมออกมาได้ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยคุณค่าของผลการกระทำ ซึ่งประกอบ
ด้วย การรับรู้ผลของการกระทำ การกำหนดคุณค่าผลของการกระทำ ปัจจัยทางสังคม ได้แก่
ปทัสถานทางสังคม บทบาทของนักเรียน อัตมโนทัศน์ และปัจจัยด้านความรู้สึกต่อการกระทำ

จากแนวความคิดของทริย์แอนดิสันได้กล่าวสนับสนุนทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ที่กล่าวว่า พฤติกรรมเกิดจากความมุ่งมั่นหรือเจตนา ซึ่งมีองค์ประกอบจากเจตคติและอิทธิพลทางสังคม นอกจากปัจจัยด้านเจตคติแล้ว พฤติกรรมยังขึ้นอยู่กับปัจจัยทางสังคมและปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งเป็นที่มาแห่งทฤษฎีรูปแบบพฤติกรรมระหว่างบุคคลที่ผู้วิจัยนำมาใช้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร อันจะเป็นประโยชน์ต่อการแนะแนวทางและวางแผนการเรียนต่อของนักเรียนในอันดับต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อ คณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ตามทฤษฎีรูปแบบพฤติกรรมระหว่างบุคคล ดังต่อไปนี้

- 1.1 คุณค่าของผลการกระทำ
 - 1.1.1 การรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อ
 - 1.1.2 การกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ
- 1.2 ปัจจัยทางสังคม
 - 1.2.1 ปทัสถานทางสังคม
 - 1.2.2 บทบาทของนักเรียน
 - 1.2.3 อัตมโนทัศน์
- 1.3 ความรู้สึกต่อการกระทำ
 - 1.3.1 ความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ

2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยต่าง ๆ ต่อไปนี้ ระหว่างกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อ กับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อ คณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ว่าแตกต่างกันหรือไม่

- 2.1 คุณค่าของผลการกระทำ
 - 2.1.1 การรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อ
 - 2.1.2 การกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ
- 2.2 ปัจจัยทางสังคม
 - 2.2.1 ปทัสถานทางสังคม
 - 2.2.2 บทบาทของนักเรียน
 - 2.2.3 อัตมโนทัศน์

2.3 ความรู้สึกต่อการกระทำ

2.3.1 ความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ปัจจัยต่อไปนี้ มีความสัมพันธ์กับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อ คณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

1.1 คุณค่าของผลการกระทำ

1.1.1 การรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อ

1.1.2 การกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ

1.2 ปัจจัยทางสังคม

1.2.1 ปทัสถานทางสังคม

1.2.2 บทบาทของนักเรียน

1.2.3 อัตมโนทัศน์

1.3 ความรู้สึกต่อการกระทำ

1.3.1 ความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ

2. นักเรียนกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะ แพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ มีปัจจัยต่อไปนี้แตกต่างกัน

2.1 คุณค่าของผลการกระทำ

2.1.1 การรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อ

2.1.2 การกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ

2.2 ปัจจัยทางสังคม

2.2.1 ปทัสถานทางสังคม

2.2.2 บทบาทของนักเรียน

2.2.3 อัตมโนทัศน์

2.3 ความรู้สึกต่อการกระทำ

2.3.1 ความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการวิจัยครั้งนี้จะทำให้เข้าใจถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษา ต่อ คณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ของนักเรียนที่กำลังจะจบการศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้

สามารถนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ประโยชน์ทางการแนะแนวในการวางแผน การเลือกคณะวิชาในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับความถนัด ความสามารถ ความสนใจของนักเรียน และเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองใน อันดับต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ ปีการศึกษา 2542 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 14,482 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ ปีการศึกษา 2542 ใน โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 1,193 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

3.1 ตัวแปรปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

3.1.1 คุณค่าของผลการกระทำ

การรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อ

การกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ

3.1.2 ปัจจัยทางสังคม

ปทัสถานทางสังคม

บทบาทของนักเรียน

อัตมโนทัศน์

3.1.3 ความรู้สึกต่อการกระทำ

ความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ

3.2 ตัวแปรจำแนก ได้แก่

เจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และ ทันตแพทยศาสตร์ ซึ่งจำแนกเป็นเจตนาที่จะเลือกกับเจตนาที่จะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทย ศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ หมายถึง ความมุ่งมั่น ความตั้งใจและความสนใจในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

1.1 เจตนาที่จะเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ หมายถึง ความมุ่งมั่น ความตั้งใจและความสนใจในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ อันดับใดอันดับหนึ่งใน 4 อันดับ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2542

1.2 เจตนาที่จะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ หมายถึง นักเรียนไม่เลือกและไม่สนใจที่จะศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็อันดับใดอันดับหนึ่งใน 4 อันดับ

2. คุณค่าของผลการกระทำ หมายถึง การรับรู้และการกำหนดคุณค่าของผลการกระทำที่นักเรียนคิดว่าจะเกิดขึ้นกับนักเรียน ถ้านักเรียนเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ได้แก่

2.1 การรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อ หมายถึง นักเรียนคิดเกี่ยวกับผลที่จะเกิดขึ้น ถ้านักเรียนเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ได้แก่ เครียด เรียนหนัก ไม่มีเวลาพักผ่อนในขณะที่เรียน มีงานทำ มีเกียรติ มีโอกาสช่วยเหลือสังคม และมีรายได้ดีเมื่อเรียนสำเร็จ

2.2 การกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ หมายถึง นักเรียนประเมินความรู้สึกของตนเองเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ว่ามีคุณค่ามีความสำคัญต่อตัวนักเรียนหรือไม่ ได้แก่ การเรียนหนัก การมีงานทำ มีรายได้ดี มีเกียรติ เป็นสิ่งสำคัญต่อตัวนักเรียนหรือไม่ และสำคัญมาก-น้อยเพียงใด

3. ปัจจัยทางสังคม หมายถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนและบุคคลใกล้ชิดที่ส่งผลให้นักเรียนเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ วัดได้จากปทัสถานทางสังคม บทบาทของนักเรียน และอัตมโนทัศน์

3.1 ปทัสถานทางสังคม หมายถึง การที่นักเรียนรับรู้ว่ามีคนที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ได้แก่ บิดา มารดา ครู ญาติ เพื่อน เห็นด้วย ต้องการ และสนับสนุน ในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

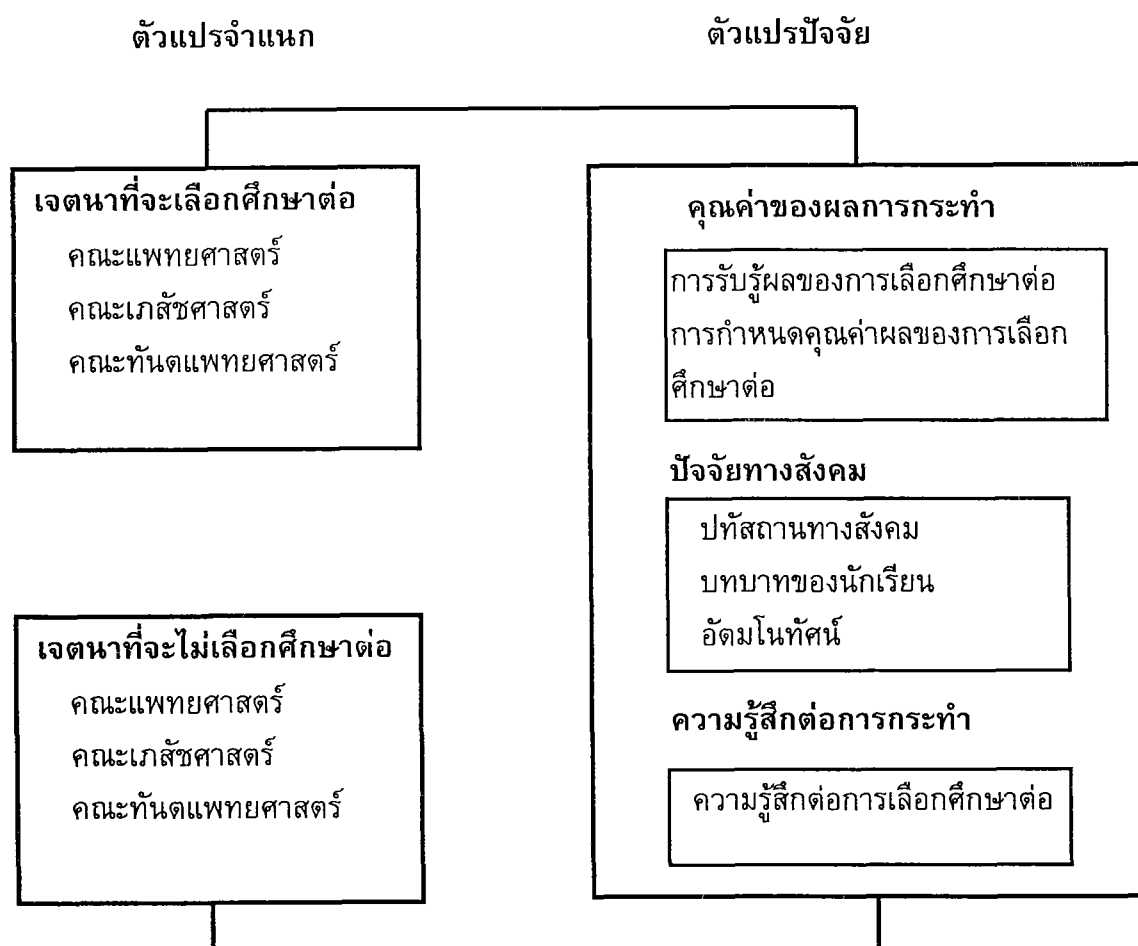
3.2 บทบาทของนักเรียน หมายถึง สิ่งที่นักเรียนพึงกระทำตามสถานภาพของตนเองในการเลือกศึกษาต่อ ได้แก่ การศึกษาข้อมูล และปรึกษาบุคคลอื่นที่มีความรู้ หรือมีความสำคัญต่อนักเรียนในการที่จะเลือกศึกษา ต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

3.3 อัตมโนทัศน์ หมายถึง ความคิดของนักเรียนที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับคุณลักษณะ ความสามารถ ความมั่นใจ ความภาคภูมิใจ และความพร้อมด้านทุนทรัพย์ในการเลือกศึกษาต่อคณะ แพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

4. ความรู้สึกต่อการกระทำ หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการเลือกศึกษาใน คณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

4.1 ความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ หมายถึง ความรู้สึกในด้านบวกหรือลบของ นักเรียนที่มีต่อการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ได้แก่ ดี – ไม่ดี, มีประโยชน์ – ไม่มีประโยชน์, น่าสนใจ – ไม่น่าสนใจ, ต้องการ – ไม่ต้องการ, ใฝ่ฝัน – ไม่ใฝ่ฝัน, ภูมิใจ – ไม่ภูมิใจ

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอในหัวข้อต่าง ๆ ตามลำดับ ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อ
 - 1.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา
 - 1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีที่ผู้วิจัยใช้เป็นกรอบในการศึกษาค้นคว้า
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล
 - 2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีรูปแบบพฤติกรรมระหว่างบุคคล
 - 2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
 - 3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
 - 3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อ

ความหมายของเจตนา

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายว่า เจตนา หมายถึง ความตั้งใจ ความมุ่งมั่น ความจงใจ

พยอม อิงคตานุวัฒน์ (2525 : 160) แปลความหมายของ Intention ในหนังสือ ศัพท์จิตเวช ว่า Intention หมายถึง ความตั้งใจและจุดมุ่งหมายแจ่มชัด

ทิพย์ นาถสุภา (2511 : 142 - 147) กล่าวว่า เจตนา คือการก่อให้เกิดสภาวะเตรียมพร้อมของมนุษย์ที่จะวางตัวให้เหมาะสม เพื่อเลือกรับการกระตุ้นเตือนในสิ่งที่สนใจ ให้ปรากฏชัดแจ้งยิ่งขึ้นในความรู้สึก

วิเชียร แพทยาคม (2510 : 56) กล่าวว่า เจตนา เป็นการสำรวมทั้งฝ่ายจิตและฝ่ายกายให้เข้าไปสู่จุดมุ่งหมาย เจตนาจะเปลี่ยนไปได้ขึ้นอยู่กับเวลา สิ่งเร้า และความสนใจ

พจนานุกรมเว็บสเตอร์ (Webster. 1968) ได้ให้ความหมายของเจตนา ไว้ดังนี้

ก. เจตนา คือ ปรากฏการณ์ที่แสดงออกมาเมื่อบุคคลมีความคิด ความรู้สึก และจิตใจ ซึ่งเต็มไปด้วยความมุ่งหมายอย่างแน่อน เด่นชัด ต่อเป้าหมายใดเป้าหมายหนึ่ง และเป็นความมุ่งหมายที่ยึดมั่นในจิตใจยากต่อการเปลี่ยนแปลง

ข. เจตนา คือ ทิศทางที่แน่วแน่ของจิตที่มีต่อจุดมุ่งหมาย เป็นความต้องการอย่างแน่อนที่จะกระทำสิ่งที่เฉพาะเจาะจงด้วยแบบแผนที่เหมาะสมสอดคล้อง

ค. เจตนาที่มีต่อสิ่งใด ๆ ก็คือ จุดมุ่งหมายสุดท้าย หรือจุดมุ่งหมายสูงสุดของบุคคล

วิทเทเคอร์ (Whittaker. 1966 : 576) กล่าวว่า เจตนา หมายถึง จุตรวมของการรับรู้ ซึ่งกำหนดขึ้นในบางกรณีโดยลักษณะของผู้รับรู้เอง และในบางกรณี โดยลักษณะของสิ่งเร้า ด้านตัวผู้รับรู้ มีองค์ประกอบที่ช่วยเสริมให้เกิดเจตนา คือ แรงจูงใจ ความสนใจ และค่านิยม

สแตรง (อรุณศรี กุมุท. 2512 : 13 ; อ้างอิงมาจาก Strang. 1959) กล่าวว่า เจตนา หมายถึง องค์ประกอบซับซ้อนที่เกี่ยวกับแรงขับ ความจำ ผลของวัฒนธรรม และประสบการณ์

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า เจตนา หมายถึง ความตั้งใจ ความมุ่งมั่น ความสนใจ หรือจุดมุ่งหมายสูงสุดของบุคคล ที่มีทิศทางที่แน่อนของความคิด ความรู้สึกและจิตใจที่มีต่อเป้าหมายที่ต้องการ

1.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

1.2.1 ความหมายและความสำคัญของการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

การศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาในระดับที่สาม (Tertiary Education) และเป็นการศึกษาสูงสุดในระดับการศึกษา เป็นการศึกษาที่เกิดขึ้นหลังจากมัธยมศึกษา (Post Secondary Education) ขอบข่ายของการศึกษารอบคลุมตั้งแต่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ซึ่งใช้เวลาศึกษาประมาณ 2-3 ปี หลังจกมัธยมศึกษา ระดับปริญญาตรี ใช้เวลาประมาณ 4-5 ปี และระดับสูงกว่าปริญญาตรี (วิจิตร ศรีสะอาด. 2518 : 8) แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับพุทธศักราช 2520 ได้ระบุว่า "การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาหลังระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่พัฒนาความเจริญงอกงามทางด้านสติปัญญา และความคิด เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ สร้างกำลังคนในระดับวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอันมีคุณค่าแก่บุคคล สังคมและประเทศชาติ"

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า การศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาหลังจากมัธยมศึกษาที่ผู้ศึกษาอาจจะเลือกศึกษาได้ตั้งแต่ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จนถึงระดับ

ปริญญาเอก โดยใช้เวลาดังแต่ 1 ปีขึ้นไป ในสาขาวิชาการด้านต่าง ๆ เพื่อจะเป็นกำลังคนที่มีคุณค่าทั้งในระดับวิชาการ และวิชาชีพชั้นสูงในการพัฒนาประเทศ

1.2.2 จุดมุ่งหมายของการอุดมศึกษาในระดับอุดมศึกษา

จุดมุ่งหมายของการอุดมศึกษาในยุคแรก มุ่งพัฒนาจิตใจและพุทธิปัญญาของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ปัญหาและมีคุณธรรม ต่อมาในสมัยกลาง ซึ่งเป็นยุคของการก่อกำเนิดมหาวิทยาลัย จุดมุ่งหมายของการอุดมศึกษาเปลี่ยนไป โดยเน้นการศึกษาอบรม เพื่อวิชาชีพชั้นสูงด้วย นอกเหนือจากพัฒนาความรู้ปัญหาและคุณธรรม เมื่อถึงยุคใหม่ ได้มีการขยายจุดมุ่งหมาย ให้ครอบคลุมถึงการวิจัยค้นคว้า และการใช้ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และวิทยาการแนวต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของชีวิตและสังคม

สำหรับพัฒนาการของการอุดมศึกษาในประเทศไทย ในระยะแรก ได้รับอิทธิพลของแนวความคิดจากต่างประเทศ และความต้องการกำลังคนของทางราชการ มหาวิทยาลัย จึงเป็นแหล่งผลิตนักวิชาชีพชั้นสูง เพื่อรับราชการ โดยเฉพาะในสาขาวิชาที่มีความต้องการ เร่งด่วน

โดยสรุป จุดมุ่งหมายของการอุดมศึกษา คือ การสร้างสรรค์และจรรโลง ความก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อสถาบันอุดมศึกษาจะได้ใช้ความเป็นเลิศทางวิชาการพัฒนาบุคคลและให้บริการทางวิชาการเพื่อประโยชน์ของสังคมและมนุษยชาติ (วิจิตร ศรีสะอ้าน. 2518 : 8)

1.2.3 ประเภทและจำนวนของสถาบันการศึกษา

ประเภทสถาบันอุดมศึกษาภายใต้การดูแลของทบวงมหาวิทยาลัยมีจำนวน 53 สถาบัน จำแนกได้ ดังนี้ (สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. 2538 : 31)

1. สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งสิ้น 20 สถาบัน

2. สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในกำกับทบวงมหาวิทยาลัย มีมหาวิทยาลัย รวมทั้งสิ้น 2 สถาบัน

3. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เป็นสถาบันการศึกษา ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2522 ในปี 2535 มีสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย รวมทั้งสิ้น 31 สถาบัน

สถาบันเหล่านี้เปิดสอน 4 ระดับการศึกษา คือ อนุปริญญาตรี ปริญญาตรี ประกาศนียบัตรบัณฑิต ปริญญาโท ประกาศนียบัตรหลังปริญญาโท และปริญญาเอก สถาบันการศึกษาที่สอนครบ 6 ระดับการศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหิดล

1.2.4 สาขาวิชาที่เปิดสอนในระดับอุดมศึกษา

การแบ่งสาขาวิชาในที่นี้เป็นการแบ่งตามเกณฑ์ของ ISCED (International Standard Classification of Education) โดยแบ่งเป็น 10 กลุ่ม สาขาวิชาดังต่อไปนี้ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2536 : 10)

1. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์และการฝึกหัดครู
2. สาขาวิชามนุษยศาสตร์ ศาสนา และเทววิทยา
3. สาขาวิชาจิตรศิลป์ และประยุกตศิลป์
4. สาขาวิชานิติศาสตร์
5. สาขาวิชาสังคมศาสตร์
 - 5.1 สังคมและพฤติกรรมศาสตร์
 - 5.2 การบริหารพาณิชยการและธุรกิจ
 - 5.3 การสื่อสารมวลชนและการเอกสาร
 - 5.4 คหกรรมศาสตร์
 - 5.5 ธุรกิจบริการ
6. สาขาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ
 - 6.1 วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ
 - 6.2 คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์
7. สาขาวิชาแพทยศาสตร์และวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ
8. สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์
 - 8.1 วิศวกรรมศาสตร์
 - 8.2 สถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง
9. สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ วนศาสตร์ และการประมง
10. สาขาวิชาอื่น ๆ ได้แก่ อาชญวิทยา การศึกษาสิ่งแวดล้อม การแนะแนว

อาชีพ สวัสดิการสังคม ฯลฯ

1.2.5 ข้อคิดในการเลือกศึกษาเพื่อประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับตัวเอง

ทบวงมหาวิทยาลัย (2538 : 4-5) การที่จะตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในแต่ละระดับอย่างเหมาะสมนั้น ผู้ที่จะศึกษาควรจะต้องตระหนักและยอมรับถึงความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวเองให้มากที่สุด ในประเด็นที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. มองตนเองอย่างรู้จักและเข้าใจโลกเกี่ยวกับตน ในขั้นนี้บุคคลจะต้องรู้จักวิเคราะห์และสำรวจตนเองและพิจารณาลักษณะรวม ๆ ของตนเองทุกแง่มุม จนเกิดความเข้าใจและรู้ในข้อดีหรือข้อบกพร่องอย่างแท้จริงเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1.1 อุปนิสัยและบุคลิกภาพ คือ ลักษณะและคุณสมบัติทั้งทางร่างกายและจิตใจ ได้แก่ รูปร่าง หน้าตา กิริยา ท่าทาง การแสดงออก อารมณ์ น้ำเสียง การพูดจา ไหวพริบ

ความเชื่อมั่น รวมทั้งจะต้องรู้จัก ทักษะ ความสามารถพิเศษ ความถนัดที่แท้จริง ทักษะ ทักษะ ความสนใจ และค่านิยมของตัวเองด้วย

การค้นพบตัวเองในด้านนี้มีวิธีการมากมาย วิธีที่ง่ายและไม่เสียเวลามาก ได้แก่ การทำแบบทดสอบต่าง ๆ ซึ่งจะมีทั้งแบบทดสอบความสนใจ ความถนัด ค่านิยม บุคลิกภาพ นอกจากนี้อาจใช้กิจกรรมแนะแนวที่มีจุดมุ่งหมายในการรู้จักตนเองและการใช้บริการแนะแนวปรึกษาของสถานศึกษาดัง ๆ ช่วย ก็จะทำให้รู้จักตนเองมากยิ่งขึ้น (นวลศิริ เปาโรหิตย์. 2528 : 12)

1.2 สถิติปัญญา หมายถึง ความสามารถในการคิดค้นหาเหตุผล วิเคราะห์ สังเคราะห์ สื่อความหมาย หรือแสดงออกให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างทะลุปรุโปร่ง ซึ่งอาจจะดูได้จากผลการเรียนที่ผ่านมาโดยไม่เข้าข้างตนเองจนเกินไป

1.3 สุขภาพอนามัยและลักษณะทางร่างกาย ได้แก่ ความแข็งแรง อ่อนแอ โรคประจำตัว ความสูง น้ำหนัก ความผิดปกติของสายตาหรือความพิการในอวัยวะบางส่วน ของร่างกาย ฯลฯ จะเห็นได้ว่าในบางสาขาวิชาได้มีการกำหนดเกี่ยวกับคุณสมบัติเฉพาะของผู้ที่จะเข้าศึกษาไว้เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการศึกษาและในการประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต ซึ่งแม้ว่าจะมีความพร้อมในด้านอื่น ๆ แต่ถ้าขาดคุณสมบัติเฉพาะในด้านนี้ สถาบันอุดมศึกษาก็ไม่อาจจะรับเข้าศึกษาต่อได้

1.4 เป้าหมายในชีวิต โดยทั่วไปแล้วนักเรียนนักศึกษา มักจะไม่ใคร่ใส่ใจที่จะวางแผนเป้าหมายให้กับชีวิตตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการเลือกสาขาวิชาเรียน การเลือกอาชีพจะไม่มี การวางแผน ส่วนใหญ่จะเรียนตามที่โรงเรียนกำหนดให้เรียน เรียนตามเพื่อน ตามความนิยมของสังคม ฯลฯ ซึ่งเมื่อไม่มีเป้าหมายในชีวิต ก็ไม่รู้อย่างไรกับอนาคตของตนเอง การวางแผนชีวิตเพื่อไปสู่เป้าหมายที่ได้วางไว้จึงเป็นสิ่งสำคัญ บุคคลควรจะต้องรู้ว่าการทำอะไรกับชีวิตของเขา เขาจะไปไหนและจะไปได้อย่างไร อย่างไรก็ตามการวางแผนชีวิต ดังกล่าวจะต้องอยู่บนรากฐานของความเป็นจริงของแต่ละบุคคล

1.5 สภาพทางเศรษฐกิจของตนเองและครอบครัว การศึกษาในระดับ อุดมศึกษาเป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นทางด้านวิชาชีพชั้นสูงเฉพาะด้าน เพื่อสนองตอบการพัฒนาประเทศ ดังนั้น การศึกษาในระดับนี้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้จ่ายในการศึกษาเป็นจำนวนมาก มากกว่าการศึกษาในระดับอื่น ๆ โดยเฉพาะในบางสาขาวิชา ผู้ที่จะเข้าศึกษาจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการฝึกปฏิบัติ ค่าเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ปีละเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม สถานบันอุดมศึกษาทุกแห่งได้พยายามจัดสรรหรือจัดหาทุนการศึกษาเพื่อสงเคราะห์ผู้ที่ประสบปัญหาด้านทุนทรัพย์ในการศึกษา แต่ก็ยังไม่เพียงพอกับความต้องการของนักศึกษา ผู้สนใจที่จะศึกษาต่อจึงควรตระหนักในเรื่องนี้ด้วย

2. มองอาชีพอย่างรู้จักโลกของอาชีพที่จะศึกษา ตามทฤษฎีของการพัฒนาอาชีพ นั้น อาจกล่าวได้ว่าการตัดสินใจว่าตนจะเลือกอาชีพอะไรดีนั้น เริ่มก่อตัวมาจากประสบการณ์ใน

วัยเด็กและค่อย ๆ พัฒนาขึ้นมาเรื่อย ๆ ไม่ใช่การแนะแนวอาชีพ เมื่อจะสำเร็จการศึกษาระดับใดระดับหนึ่งเท่านั้น และก่อนที่จะตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในสาขาวิชาใดเขาจะต้องตัดสินใจแล้วว่าเลือกประกอบอาชีพใด และก่อนที่จะตัดสินใจเลือกอาชีพนั้นๆ ก็จะต้องสำรวจศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการทำงาน ความก้าวหน้า แนวโน้มตลาดแรงงาน ความต้องการกำลังคน ทั้งในปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งสำรวจว่าอาชีพนั้นตรงกับความต้องการและบุคลิกภาพของเขามากที่สุดเสียก่อน

3. มองการศึกษาอย่างรู้จักโลกของการศึกษา คือ การรู้จักแสวงหาข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการศึกษา โดยเฉพาะระดับอุดมศึกษาทั้งในด้านระบบการศึกษา หลักสูตรและสาขาวิชา การจัดการศึกษา ระยะเวลาในการศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สถาบันอุดมศึกษา เอกชน สถานที่ตั้ง วิธีการรับเข้าศึกษา คุณสมบัติเฉพาะของแต่ละสาขาวิชา ค่าใช้จ่ายในการศึกษา บริการและสวัสดิการ รวมทั้งวุฒิที่จะได้รับเมื่อสำเร็จการศึกษา ทั้งนี้ไม่ควรยึดมั่นกับสถาบันใดสถาบันหนึ่งจนเกินไป ควรดูที่สาขาวิชาที่ต้องการจะศึกษาเป็นหลัก (สถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ในกำกับดูแลของทบวงมหาวิทยาลัยทั้ง 53 แห่ง ได้รับการควบคุมให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะมีศักดิ์และสิทธิ์เท่าเทียมกันทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน)

สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ ในรายละเอียดอาจศึกษาได้จากคู่มือการเข้าศึกษาของแต่ละสถาบันโดยตรง

4. ตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในสาขาวิชาที่ต้องการอย่างชาญฉลาด ในขั้นนี้เป็นการฝึกความคิดและประสานสัมพันธ์ระหว่างตนเอง ข้อมูลทางการศึกษา และข้อมูลทางอาชีพ โดยพิจารณาจากข้อ 1-3 ประกอบการตัดสินใจให้เหมาะสมกับตัวเอง และมีความเป็นไปได้มากที่สุด และถ้าจะเพิ่มความมั่นใจในการตัดสินใจให้มากขึ้น ในขั้นนี้อาจจะขอรับคำปรึกษาแนะนำจากอาจารย์แนะแนวในสถานศึกษาเพิ่มเติมด้วย

1.2.6 คุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้สมัครเข้าศึกษาวิชาแพทยศาสตร์

1. ต้องมีคุณสมบัติที่จะเข้ารับราชการได้หลังจากจบการศึกษาแล้ว (ยกเว้นผู้เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน)

2. ก่อนเข้าศึกษาสามารถทำสัญญาเข้ารับราชการหรือทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว ตามระเบียบและเงื่อนไขของรัฐบาล (ยกเว้นผู้เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน)

3. ต้องไม่เป็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะแพทยศาสตร์หรือแพทยวิชาเตรียมแพทยศาสตร์ของสถาบันหนึ่งสถาบันใด (ยกเว้นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน)

4. ต้องไม่เป็นโรค อาการของโรค หรือความพิการ ดังต่อไปนี้

4.1 ความพิการของร่างกายที่ทำให้เสียบุคลิกลักษณะ

4.2 มีปัญหาทางสุขภาพจิตและบุคลิกภาพอันเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาและการเป็นแพทย์ในอนาคต

- 4.3 โรคติดเชื้อเสียดท้องให้โทษ
- 4.4 โรคพิษสุราเรื้อรัง
- 4.5 โรคเท้าช้าง
- 4.6 โรคเรื้อน
- 4.7 โรคลมชักที่มีความพิการทางสมอง
- 4.8 โรคหัวใจที่มีพยาธิสภาพที่หัวใจ ทั้งชนิดที่เป็นมาแต่กำเนิด หรือเป็นขึ้นภายหลังและไม่สามารถรักษาให้หายได้
- 4.9 โรคความดันโลหิตสูง
- 4.10 โรคไตที่รักษาให้หายขาดไม่ได้
- 4.11 วัณโรคปอดในระยะที่ยังไม่สงบ
- 4.12 วัณโรคปอดเรื้อรังที่อาจขัดขวางต่อการศึกษา และการปฏิบัติงานในการเป็นแพทย์
- 4.13 โรคเบาหวานทั้งที่ควบคุมได้และควบคุมไม่ได้
- 4.14 ตาบอด แม้แต่ข้างเดียว
- 4.15 ตาบอดสี ที่คณะกรรมการแพทย์เห็นว่าเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาและวิชาชีพ
- 4.16 โรคตาอื่น ๆ ที่คณะกรรมการแพทย์เห็นว่าเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาและวิชาชีพ
- 4.17 สายตาไม่ปกติ เมื่อรักษาโดยใช้แว่นแล้วยังมีสายตาดำกว่า 6/24 ทั้งสองข้าง หรือแก้ไขอย่างดีที่สุดแล้ว สายตาข้างดีต่ำกว่า 6/12
- 4.18 หูหนวกหรือหูตึง จากการผิดปกติทางประสาท (Neurosensory Hearing Loss) แม้แต่ข้างเดียว
- 4.19 โรคหรือความพิการอื่น ๆ ซึ่งมีได้ระบุไว้ที่คณะกรรมการแพทย์ผู้ตรวจร่างกายเห็นว่าเป็นอุปสรรคต่อการศึกษา

คุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้สมัครเข้าศึกษาวิชาเภสัชศาสตร์

1. ต้องมีคุณสมบัติที่จะเข้ารับราชการได้ หลังจากจบการศึกษาแล้ว (ยกเว้นผู้เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน)
2. ก่อนเข้าศึกษาสามารถทำสัญญาเข้ารับราชการหรือทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ติดต่อกันตามระเบียบ และเงื่อนไขทางราชการ (ยกเว้นผู้เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน)
3. ต้องไม่เป็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะเภสัชศาสตร์หรือประเภทวิชาเตรียมเภสัชศาสตร์ของสถาบันหนึ่งสถาบันใดของรัฐ

4. ต้องไม่เป็นโรค อาการของโรค หรือความพิการ ดังต่อไปนี้

- 4.1 สุขภาพจิตไม่สมบูรณ์
- 4.2 โรคติดเชื้อเฉียบพลันให้โทษ
- 4.3 โรคพิษสุราเรื้อรัง
- 4.4 โรคเท้าช้าง
- 4.5 โรคเรื้อน
- 4.6 โรคไตที่รักษาให้หายขาดไม่ได้
- 4.7 โรคลมชักที่มีความพิการทางสมอง
- 4.8 โรคหัวใจทั้งชนิดที่เป็นมาแต่กำเนิด และที่มาเป็นเมื่อภายหลัง
- 4.9 วัณโรคปอดในระยะที่ยังไม่สงบ หรือโรคปอดเรื้อรังที่อาจขัดต่อการศึกษา

และการปฏิบัติงาน

- 4.10 ตาบอดแม้แต่ข้างเดียว
- 4.11 ตาบอดสีทุกระดับหรือโรคตาอื่น ๆ ที่คณะกรรมการเห็นว่าเป็นอุปสรรค

ต่อการศึกษาและการประกอบวิชาชีพ

- 4.12 สายตาไม่ปกติ เมื่อรักษาโดยใช้แว่นตาแล้วยังสายตาดำกว่า 6/24 ทั้งสองข้าง

4.13 หูหนวกหรือหูตึง จากการผิดปกติทางประสาท (Neurosensory Hearing Loss) แม้แต่ข้างเดียว

- 4.14 ความพิการของร่างกายที่เป็นอุปสรรคต่อการศึกษาและการทำงาน เช่น
 - นิ้วมือ มือ หรือแขน ข้างใดข้างหนึ่งหรือทั้งสองข้าง ไม่สามารถทำงาน

ได้ตามปกติ

- ขาพิการทั้งสองข้างจะต้องใช้มือช่วยยึดอุปกรณ์ในขณะที่เดิน

4.15 โรคหรือความพิการอื่น ๆ ซึ่งมีได้ระบุไว้ในระเบียบนี้ ที่ทางคณะกรรมการ
สอบสัมภาษณ์ เห็นว่าเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาและการประกอบวิชาชีพ

คุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้สมัครเข้าศึกษาวิชาทันตแพทยศาสตร

1. ต้องมีคุณสมบัติที่จะเข้ารับราชการได้หลังจากจบการศึกษาแล้ว
2. ก่อนเข้าศึกษาสามารถทำสัญญาเข้ารับราชการ หรือทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 3 ปี ติดต่อกันกับคณะทันตแพทยศาสตร์ของแต่ละมหาวิทยาลัยได้ตามเงื่อนไขของรัฐบาล

3. ต้องไม่เป็นโรค อาการของโรค หรือความพิการ ดังต่อไปนี้

3.1 ตาบอดแม้แต่ข้างเดียว หรือสายตาไม่ปกติ เมื่อรักษาโดยใช้แว่นตายังต่ำกว่า 6/24 ทั้ง 2 ข้าง ตาบอดสี หรือโรคตาอื่น ๆ ที่คณะกรรมการแพทย์เห็นว่าเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาและวิชาชีพ

3.2 หูหนวกหรือหูตึงจากการผิดปกติทางประสาท (Neurosensory Hearing Loss) แม้แต่ข้างเดียว หรือโรคหูอื่น ๆ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาและวิชาชีพ

3.3 สุขภาพจิตไม่สมบูรณ์

3.4 ความพิการของร่างกายที่ทำให้เสียบุคลิกลักษณะ และเป็นอุปสรรคต่อการทำงาน

3.4.1 นิ้วมือ

3.4.2 มือหรือแขนแม้แต่ข้างเดียว

3.4.3 ขาข้างหนึ่งข้างใดหรือทั้งสองข้าง

3.4.4 หลังค่อม

3.5 โรคหัวใจทั้งชนิดที่เป็นมาแต่กำเนิด และที่มาเป็นเมื่อภายหลัง

3.6 โรคปอดเรื้อรังที่อาจจะขัดต่อการศึกษาและการปฏิบัติงาน

3.7 โรคเบาหวานทั้งที่ควบคุมได้และควบคุมไม่ได้

3.8 โรคหรือความพิการอื่น ๆ ซึ่งมีได้ระบุไว้ในระเบียบนี้ ที่คณะกรรมการเห็นว่า อุปสรรคต่อการศึกษาและการประกอบวิชาชีพ

อนึ่ง นักศึกษาทันตแพทย์ตั้งแต่ชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป จะต้องจ่ายเงินเกี่ยวกับเครื่องมือและอุปกรณ์การศึกษาเฉลี่ยปีละประมาณ 6,000 - 8,000 บาท (ไม่รวมค่าธรรมเนียมการศึกษา) และเครื่องมือนี้ เมื่อจบการศึกษาแล้วก็นำไปใช้ประกอบอาชีพได้

1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

1.3.1 งานวิจัยต่างประเทศ

โทมัส และอเล็กซานเดอร์ (Thomas and Alexander. 1979 : 138-154) พบว่า เพศชายมีโอกาสได้เรียนมากกว่าเพศหญิงในอัตราส่วน 41.4 และ 31.8 นอกจากนี้ ความแตกต่างกันของแรงจูงใจของนักเรียน รวมทั้งความมุ่งหวังในการเรียน ฐานะทางครอบครัวมีอิทธิพลต่อการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาด้วย

ดอบบินส์ (Dobbins. 1969 : 2958 - A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความปรารถนาและความมุ่งหวังทางการศึกษาและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในรัฐหลุยส์เซียนา พบว่า บิดามีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของบุตรมากกว่ามารดา ส่วนมารดามีอิทธิพลมากกว่าบิดาในด้านการเลือกศึกษาต่อของบุตร

เวทซ์ คลาร์ค และโจนส์ (นียดา พงศ์พาชำนาญเวช. 2535 : 104 ; อ้างอิงมาจาก Weitz, Clarke and Jones. 1955) ได้ทำการวิจัยถึงความสัมพันธ์ของการเลือกสาขาที่ต้องการจะศึกษาต่อกับผลการเรียนในปัจจุบัน พบว่า นักเรียนหญิงที่มีเป้าหมายในการศึกษาต่อจะมีการเตรียมตัวในการเรียนปัจจุบันและมีผลการเรียนดีกว่านักเรียนชายที่ไม่มีเป้าหมายในการศึกษา

ต่อ ส่วนนักเรียนหญิงที่ไม่มีเป้าหมายในการศึกษาต่อ จะมีผลการเรียนในปัจจุบันไม่แตกต่างกับนักเรียนหญิงที่มีเป้าหมายในการศึกษาต่อ

เมฮาน (จุมพล หนิมพานิช. 2517 : 8 ; อ้างอิงมาจาก Mehan. 1972) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวางแผนการศึกษาต่อและการวางแผนประกอบอาชีพของนักเรียนที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในรัฐแอริโซนา ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ที่วางแผนการศึกษาต่อเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง บิดามารดามีอิทธิพลต่อนักเรียนในการวางแผนการศึกษาต่อ และพบว่านักเรียนหลายคนคิดว่าจะไม่ศึกษาต่อเพราะเงินไม่เพียงพอ

ซาล์สตรอม (Sahlstrom. 1962 : 2638) พบว่า รายได้ของครอบครัวมีผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา แต่ก็ไม่ใช่องค์ประกอบที่สำคัญนัก

เซลแลน (นียดา พงศ์พาศานาญเวช. 2535 : 99 ; อ้างอิงมาจาก Cellan. 1962) ศึกษาแบบแผนของการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาจากโรงเรียนในแจ๊คสันแคว้นดี พบว่า ระดับอาชีพของบิดามีความสัมพันธ์ทางบวกกับโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยของนักเรียน

เคนเดล และเลสเซอร์ (Kendel and Lesser. 1969 : 221-222) ได้ศึกษาเรื่องแผนการศึกษาของเด็กวัยรุ่นในสหรัฐอเมริกา พบว่า การตัดสินใจของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการศึกษาของบุตรมากกว่าสภาพทางเศรษฐกิจและกลุ่มเพื่อน กล่าวคือ บุตรจะได้รับการศึกษาต่อหรือไม่ขึ้นอยู่กับที่การตัดสินใจของผู้ปกครองเป็นส่วนใหญ่

1.3.2 งานวิจัยในประเทศ

สมพงษ์ มั่นระวัง (2513 : 125) พบว่านักเรียนสายสามัญต้องการเรียนต่อในระดับอุดมศึกษามากกว่าระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา และพบว่าสาเหตุที่นักเรียนเรียนต่อเพราะต้องการโอกาสที่ร่ำรวยและต้องการให้เหมาะสมกับสติปัญญาของตนเอง

นียดา พงศ์พาศานาญเวช (2535 : 94-95) ได้ศึกษาความวิตกกังวลในการศึกษาต่อและการเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดราชบุรี พบว่า นักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์กับนักเรียนแผนการเรียนศิลป์มีความวิตกกังวลในการศึกษาต่อไม่แตกต่างกัน และมีการเผชิญปัญหาแบบบรอสมชอมเหมือนกัน

พรวามาต นนทยาธร (2520 : บทคัดย่อ) ศึกษาความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมแบบประสมใน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2519 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนแผนกวิทย์และแผนกทั่วไปมีความคาดหวังไม่แตกต่างกัน แต่นักเรียนแผนกศิลป์มีความคาดหวังแตกต่างจากแผนกอื่น ผู้ที่มีความคาดหวังสูงส่วนใหญ่มาจากนักเรียนแผนกศิลป์ และผู้มีความคาดหวังต่ำส่วนใหญ่มาจากแผนกทั่วไป อาชีพของผู้ปกครองไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังทางการศึกษาของนักเรียน นักเรียนที่มีความคาดหวังสูง ส่วนใหญ่บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีความต้องการให้ศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาและให้คำ

แนะนำบ่อยที่สุด ส่วนนักเรียนที่มีความคาดหวังต่ำส่วนใหญ่บิดามารดาหรือผู้ปกครองไม่ต้องการให้ศึกษาต่อ และให้คำแนะนำบางครั้ง นาน ๆ ครั้ง หรือไม่เคยเลย

จุมพล หินนิพนธ์ (2517 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแผนการศึกษาต่อ และ การประกอบอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในเขตกรุงเทพมหานคร แผนกวิทย์และแผนกศิลป์ พบว่า นักเรียนแผนกวิทย์ที่มีผลการเรียนดีส่วนใหญ่ จะเลือกเรียนวิชาแพทย์ ส่วนนักเรียนแผนกศิลป์ที่มีผลการเรียนดีส่วนใหญ่ จะเลือกเรียนวิชานิติศาสตร์

สามารถ คงสัจย์ (2517 : 52) ได้ศึกษาความต้องการศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดสิงห์บุรี ปีการศึกษา 2517 ได้แยกความต้องการศึกษาของนักเรียนแผนกวิทยาศาสตร์และแผนกศิลป์ออกจากกัน ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนชาย แผนกวิทยาศาสตร์เลือกเรียนวิศวกรรมศาสตร์และรัฐศาสตร์มากที่สุด แต่แผนกศิลป์เลือกเรียนอักษรศาสตร์มากที่สุด ส่วนนักเรียนหญิงแผนกวิทยาศาสตร์เลือกเรียนพยาบาล นิติศาสตร์และอักษรศาสตร์มากที่สุด

ชูถิ่น จุลทรัพย์ (2509 : 58) ได้สำรวจความต้องการในการศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2509 พบว่า นักเรียนชายเลือกเรียนทางวิศวกรรมศาสตร์มากที่สุด รองลงไปคือ เกษตร และนักเรียนหญิงจะเลือกเรียนครูมากที่สุด รองลงไปคือ พยาบาล

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีที่ผู้วิจัยใช้เป็นกรอบในการศึกษาค้นคว้า

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล

ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (A Theory of Reasoned Action) เป็นทฤษฎีที่ฟิชไบน์และไอเซน (Fishbein and Ajzen. 1975 ; Aizen and Fishbein. 1980) ได้เริ่มศึกษาทฤษฎีนี้เมื่อปี ค.ศ. 1967 และเสนอเต็มรูปแบบเมื่อปี ค.ศ. 1980 โดยมีข้อตกลงเบื้องต้นว่า มนุษย์เป็นผู้มีเหตุผล และใช้ข้อมูลที่ตนมีอย่างเป็นระบบ มนุษย์ พิจารณาผลที่อาจเกิดจากการกระทำของตนก่อนตัดสินใจกระทำ หรือไม่กระทำพฤติกรรมนั้น (ธีระพร อูวรรณโณ. 2535 : 245) ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล เป็นทฤษฎีที่แสดงให้เห็น ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ คือ พฤติกรรม (Behavior) เจตนาเชิงพฤติกรรม (Behavior Intention) ของบุคคล เจตคติต่อพฤติกรรม (Attitude Toward The Behavior) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm) สำคัญสำคัญของทฤษฎี โดยสรุปมีดังนี้ (ธีระพร อูวรรณโณ. 2535 : 245 - 249)

1. พฤติกรรม ส่วนมากอยู่ภายใต้การควบคุมของเจตนาของบุคคล เจตนาเชิงพฤติกรรม (Behavioral Intention หรือ I) นี้เป็นตัวกำหนดใกล้ชิดกับการกระทำ
2. เจตนาเชิงพฤติกรรมของบุคคลขึ้นอยู่กับตัวกำหนด 2 ตัว คือ

2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นการประเมินผลทางบวกหรือทางลบของบุคคลต่อการกระทำเรียกว่าเจตคติต่อพฤติกรรม (Attitude Toward The Behavior หรือ A_B) เจตคติต่อพฤติกรรมขึ้นอยู่กับความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำ (Behavioral Beliefs หรือ b) และการประเมินผลการกระทำ (Evaluation of Consequences หรือ e)

2.2 ปัจจัยทางสังคม เป็นการประมาณของบุคคลว่าตนจะมีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm หรือ SN) เพียงใด กลุ่มอ้างอิงหมายถึง บุคคลใกล้ชิดที่มีความสำคัญต่อบุคคลผู้นั้น

การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ขึ้นอยู่กับความเชื่อที่ว่าบุคคลแต่ละคนที่อยู่ในกลุ่มอ้างอิงประสงค์จะให้ตนทำหรือไม่ทำพฤติกรรมนั้นเพียงใดและยังขึ้นอยู่กับแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Motivation to Comply หรือ MC)

3. ความสำคัญของเจตคติต่อพฤติกรรมและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ส่วนหนึ่งขึ้นกับเจตนาเชิงพฤติกรรมหรือพฤติกรรมเองนั่นคือพฤติกรรมบางพฤติกรรมอาจถูกกำหนดโดยเจตคติต่อพฤติกรรมมากกว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ส่วนพฤติกรรมบางพฤติกรรมอาจได้รับอิทธิพลจากการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมากกว่าจากเจตคติต่อพฤติกรรม แต่พฤติกรรมบางพฤติกรรมอาจได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทั้งสองใกล้เคียงกัน และความสำคัญของปัจจัยทั้งสองนี้อาจแตกต่างกันจากบุคคลหนึ่ง ไปสู่อีกบุคคลหนึ่ง

4. ตัวแปรภายนอก (External Variables) เช่น ตัวแปรชีวสังคม เจตคติต่อเป้าหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้น ๆ หรือบุคลิกภาพจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก็ต่อเมื่อตัวแปรนั้น ๆ มีอิทธิพลต่อเจตคติต่อพฤติกรรม ซึ่งมีอิทธิพลต่อการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง หรือมีอิทธิพลต่อนำหนักความสำคัญของตัวแปรทั้งสองนี้ต่อเจตนาเชิงพฤติกรรม

5. การกำหนดพฤติกรรมที่จะศึกษาจำเป็นต้องกำหนดโดยคำนึงถึง

5.1 การกระทำ (Action) จะต้องกำหนดว่าเป็นการกระทำอย่างเดี่ยว (Single Act) เช่น การให้ลูกกินอาหาร การสูบบุหรี่ เป็นต้น หรือเป็นประเภทพฤติกรรม (Behavior Category) เช่น การออกกำลังกาย ซึ่งอาจประกอบด้วยกรกระทำย่อย ๆ หลายการกระทำ เป็นต้นว่า การวิ่ง การกระโดดเชือก หรือการเล่นฟุตบอล

5.2 เป้าหมาย (Target) หมายถึง เป้าหมายของการกระทำ เช่น การให้ลูกกินอาหารข้างต้นอาจกำหนดเป้าหมายให้เป็นนมแม่

5.3 เวลา (Time) หมายถึง เวลาที่พฤติกรรมที่เราสนใจศึกษาจะเกิดขึ้น เช่น การกินนมแม่ตอนค่ำ

5.4 บริบท (Context) หมายถึง สถานการณ์ที่พฤติกรรมที่เราสนใจศึกษาจะเกิดขึ้น เช่นการกินนมแม่ที่บ้าน

การกำหนดพฤติกรรมที่จะศึกษานี้ สามารถกำหนดให้มีความจำเพาะได้ตามที่เราสนใจจะศึกษา เมื่อกำหนดพฤติกรรมได้แล้วการวัดเจตคติต่อพฤติกรรม ก็จะต้องวัดให้ สอด

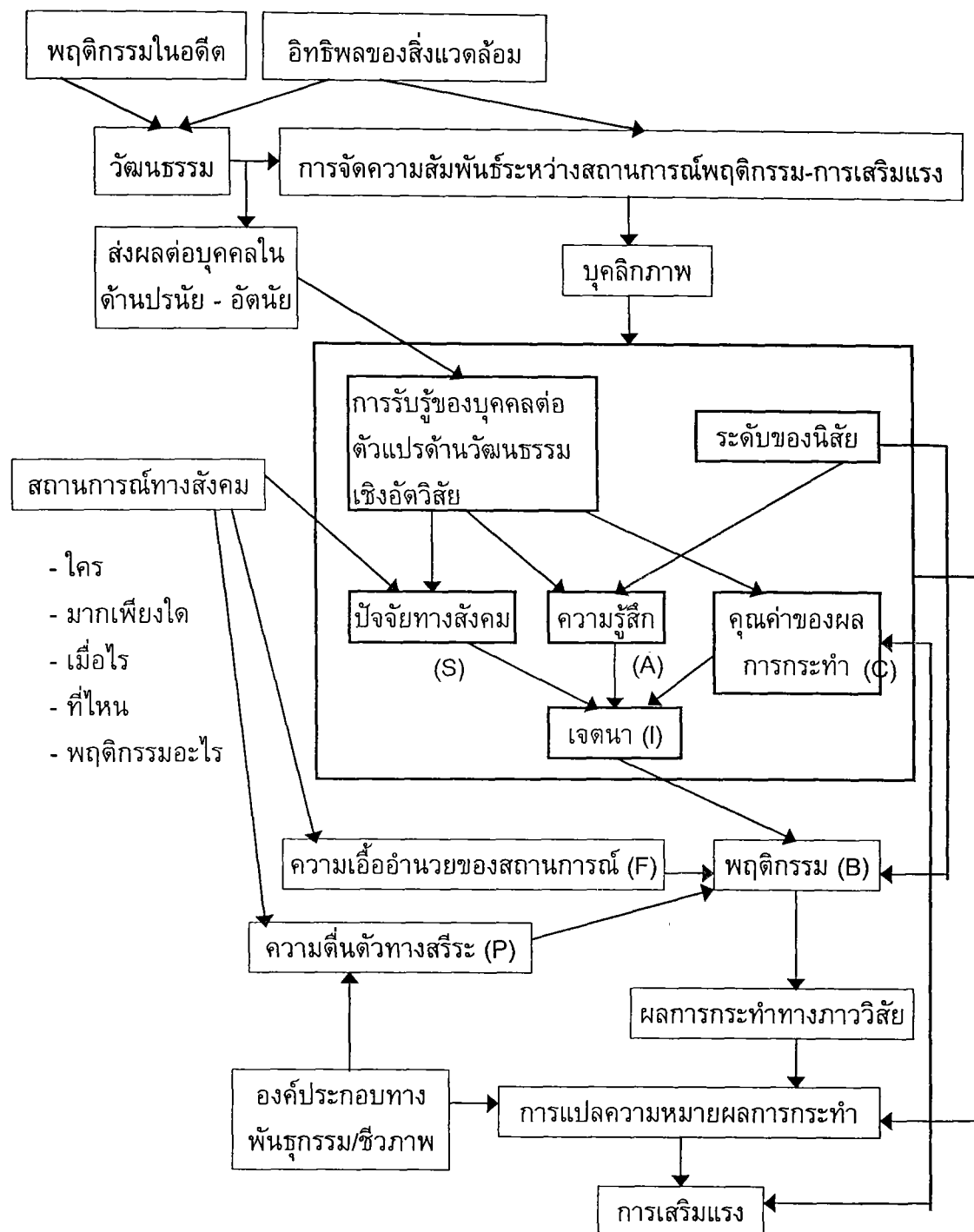
คล้องกับพฤติกรรม เช่น เจตคติต่อการให้ลูกกินนมแม่ที่บ้านตอนค่ำ ส่วนการวัดพฤติกรรมจำเป็นต้องวัดให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่กำหนดขึ้น

ข้อจำกัดของทฤษฎี (ธีระพร อูวรรณโณ. ม.ป.ป. : 2)

1. อาจมีพฤติกรรมบางพฤติกรรมที่ทฤษฎีอธิบายไม่ได้ เช่น การระบายอารมณ์ทันทีทันใด หรือพฤติกรรมในการทำงานที่คนมีทักษะอยู่แล้ว เช่น การขับรถ การเปิดหน้าหนังสือ
2. อาจมีคนบางคนที่ทฤษฎีอธิบายไม่ได้ เช่น คนที่มีการตัดสินใจโดยกระบวนการที่แตกต่างจากแนวทฤษฎี หรือคนที่แสดงพฤติกรรมโดยไม่ได้คิดไตร่ตรองเลย
3. การวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงอาจจะยังไม่เป็นวิธีที่ดีที่สุด
4. อาจมีองค์ประกอบอย่างอื่นที่มีความสำคัญอีก แต่ปัจจุบันยังไม่มีหลักฐานเพียงพอ

2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีรูปแบบพฤติกรรมระหว่างบุคคล

2.2.1 ทฤษฎีรูปแบบพฤติกรรมระหว่างบุคคล (A Model of Interpersonal Behavior) หมายถึง แนวความคิดของ Triandis ที่อธิบายเกี่ยวกับสาเหตุแห่งพฤติกรรม หรือการกระทำของบุคคลว่าเกิดจากเจตนาหรือความมุ่งมั่น (Behavioral Intention) ซึ่งมีองค์ประกอบจากปัจจัยคุณค่าของผลการกระทำ หมายถึง การที่บุคคลทราบความเป็นไปได้ที่จะเกิดผลการกระทำ และการกำหนด (ประเมิน) คุณค่าของผลการกระทำที่รับรู้หลังจากปฏิบัติการกระทำนั้น ส่วนปัจจัยทางสังคมเป็นตัวแปรที่เรียกว่าวัฒนธรรมทางอัตวิสัยของกลุ่ม (Subjective Culture of Group) วัฒนธรรมทางอัตวิสัยของกลุ่มนี้จะรวมเอาปทัสถาน (Norms) บทบาท (Roles) และค่านิยม (Values) ก่อรูปเป็นปัจจัยทางสังคม (Social Factors) และปัจจัยด้านความรู้สึกต่อการกระทำ จากประสบการณ์ของบุคคลทำให้บุคคลเกิดความรู้สึก (Affect) ต่อการกระทำหรือพฤติกรรมนั้น Triandis ได้เสนอโครงสร้างทฤษฎีของตนในครั้งแรกเมื่อปี 1971 ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลัก ๆ ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลัก ๆ ในทฤษฎีรูปแบบพฤติกรรมระหว่างบุคคล (เจนภพ ชัยวรรณ. 2541 : 22 ; อ้างอิงมาจาก Triandis. 1980 : 199)

ทริอันดิส (Triandis. 1980 : 192) กล่าวถึง พฤติกรรม (Behavior) ของบุคคลที่จะนำไปสู่ผลการกระทำทางภาวะวิสัยว่าบุคคลจะแปลความหมายจากผลของการกระทำและจะรู้สึกได้รับการเสริมแรงจากการกระทำพฤติกรรมนั้น การเสริมแรงจะส่งผลต่อความรู้สึกใน 2 ทาง คือ เกิดการเปลี่ยนแปลงในการรับรู้ความเป็นไปได้ที่จะเกิดผลการกระทำนั้นอีกในอนาคต ถ้าการกระทำพฤติกรรมนั้นเป็นผลในทางบวก (Perceived Probabilities) และเกิดจากการเปลี่ยนแปลงในคุณค่าของผลการกระทำที่รับรู้ (The Value of Consequences) ความเป็นไปได้ที่จะเกิดจากผลของการกระทำในอดีต และคุณค่าของผลการกระทำที่รับรู้ จะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้บุคคลเกิดเจตนาที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น (Behavioral Intention) และเจตนาเชิงพฤติกรรมนี้เอง ที่จะเป็นตัวแปรกำหนดพฤติกรรมของบุคคล

นิสัย (Habit) และความตื่นตัวทางสรีระ (Physiological Arousal) เป็นตัวแปรที่กำหนดพฤติกรรมด้วย แต่ถ้าหากเจตนาที่จะกระทำพฤติกรรมมีสูง ประกอบทั้งนิสัยเดิม ที่มีต่อพฤติกรรมนั้นมีอยู่ และมีการกระตุ้นอย่างเหมาะสมแล้วก็ตาม ก็อาจไม่เกิดพฤติกรรมเช่นนั้นได้ ถ้าหากสถานการณ์ที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นไม่เอื้ออำนวย ดังนั้นความเอื้ออำนวยของสถานการณ์ (Facilitating Conditions) จึงเป็นปัจจัยหนึ่งของการกำหนดพฤติกรรม (Triandis. 1980 : 193)

การแปลความหมายของผลการกระทำทางภาวะวิสัยอาจแตกต่างกันเนื่องจากอิทธิพลของพันธุกรรมและชีวภาพ หรืออาจเป็นเพราะว่าบุคคลมีประสบการณ์ในการจัดความสัมพันธ์ของสถานการณ์พฤติกรรมและการเสริมแรงต่างกัน หรืออาจกล่าวได้ว่า การแปลความหมายของผลการกระทำขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของบุคคล (Triandis. 1980 : 194)

บุคลิกภาพเกิดจากการกล่อมเกลாதงวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมทางสังคมของบุคคลที่เรียกว่าวัฒนธรรมทางอัตวิสัยของกลุ่ม (Subjective Culture of Group) วัฒนธรรมทางอัตวิสัยจะรวมเอาปทัสถาน (Norms) บทบาท (Roles) และค่านิยม (Values) ไว้ด้วยและก่อรูปเป็นปัจจัยทางสังคม (Social Factors) ที่มีอิทธิพลต่อเจตนาเชิงพฤติกรรมของบุคคล จากประสบการณ์ของบุคคลทำให้บุคคลเกิดความรู้สึก (Affect) ต่อพฤติกรรมนั้น และความรู้สึกนี้จะเป็นตัวแปรหนึ่งที่กำหนดเจตนาเชิงพฤติกรรม (Behavioral Intention) ด้วย (มนัส จินตะนิตลกุล. 2530 : 42 ; อ้างอิงมาจาก Triandis. 1988 : 197)

บุคลิกภาพของบุคคลดูเหมือนจะเป็นผลลัพธ์ของการจัดความสัมพันธ์ของสถานการณ์ พฤติกรรม การเสริมแรง และวัฒนธรรมทางอัตวิสัยตามที่บุคคลแสดงออกมา วัฒนธรรมทางอัตวิสัยสะท้อนถึงสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ในสภาพแวดล้อมหนึ่ง ๆ และได้รับการกล่อมเกลามายาวนานจนกลับมาเป็นแรงบีบที่มีอิทธิพลต่อมนุษย์ นอกจากนี้พฤติกรรมหนึ่ง ๆ จะเกิดขึ้นหรือไม่นั้นจะต้องพิจารณาสถานการณ์ทางสังคม (Social Situations) ประกอบด้วย เช่น พฤติกรรมนั้น จะเกิดกับใคร ที่ไหน เมื่อไร มากน้อยเพียงใด และสถานการณ์ทางสังคมนี้จะมีอิทธิพล

ต่อความเอื้ออำนวยทางสถานการณ์และความตื่นตัวทางสรีระของบุคคล ตลอดจนส่งผลต่อระดับของปัจจัยทางสังคมด้วย (Triandis. 1980 : 190-200)

ต่อไปนี้จะกล่าวถึงรายละเอียดของตัวแปรแต่ละตัวดังนี้

1. พฤติกรรม (Behavior) เป็นการอ้างถึงประเภทอย่างกว้าง ๆ ของปฏิสัมพันธ์โดยอินทรีย์ที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าจากภายนอกหรือภายในอินทรีย์ แสดงออกเป็นการกระทำ (Acts) ซึ่งสามารถวัดได้ในแง่ของความต่อเนื่อง ความหนักแน่น ความสม่ำเสมอ และความเป็นไปได้ในสภาพการณ์ที่แน่นอน การวัดพฤติกรรมสามารถกระทำได้ทั้งการสังเกตโดยตรง และจากคำรายงานพฤติกรรมของผู้ถูกวัด สำหรับบางพฤติกรรมควรสนใจทั้งพฤติกรรมในอดีต ปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต แต่ส่วนมากสนใจศึกษาพฤติกรรมปัจจุบันมากกว่า การวัดพฤติกรรมอาจมีปัญหาในด้านการกำหนดช่วงเวลาที่วัด การกำหนดขอบเขตพฤติกรรมที่วัด การกำหนดลักษณะรวมหรือรายละเอียดของพฤติกรรมที่วัด ความคลาดเคลื่อนของการวัด ตลอดจนตัวแปรบางอย่างที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมที่วัด เป็นต้น ดังนั้นผู้ศึกษาจึงต้องทำความเข้าใจปัญหาที่อาจเกิดขึ้นเหล่านี้ให้ถ่องแท้

2. การกระทำ (Acts) การกระทำในคำนิยามเชิงสังคมเป็นการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อต่าง ๆ ของอินทรีย์ การกระทำบางอย่างมีความแตกต่างกันในด้านความถี่และความหนักแน่น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางสังคม เช่น บางสังคมการทักทายด้วยการจับมือ เป็นการกระทำที่ปกติวิสัย แต่บางสังคมการจับมือไม่ถือเป็นการทักทายที่นิยมใช้กัน โดยเหตุนี้การจับมือมักจะพบเห็นได้เสมอในสังคมที่นิยมใช้ จนกลายเป็นนิสัย (Habit) ได้ (Triandis. 1977 : 5 ; 1980 : 201) การวัดการกระทำทำได้โดยกำหนดว่าจะวัดการกระทำใด ที่ไหน เมื่อไร และด้วยวิธีใด ถ้าจะวัดความเป็นไปได้ที่จะเกิดการกระทำนั้น (Probability of an Act) ซึ่งเป็นการวัดการกระทำในอนาคตสามารถทำได้

3. เจตนาเชิงพฤติกรรม (Behavioral Intention) เป็นสิ่งชี้แนะว่าบุคคลจะกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ หรือไม่ ซึ่งสามารถวัดขนาดของเจตนาได้ เช่น "ต้องทำ" "จะทำ" หรือ "อาจจะทำ" การกระทำเป็นตัวสะท้อนของเจตนาเชิงพฤติกรรมและเป้าหมาย (Goal) โดยที่เป้าหมายเป็นผลลัพธ์ที่สัมพันธ์กับการกระทำที่จำเพาะเจาะจง บุคคลสามารถรายงานเป้าหมายของตนได้โดยถามว่า "คุณพยายามจะทำอะไร" หรือ "คุณหวังว่าจะเกิดอะไรขึ้น" ดังนั้นเจตนาเชิงพฤติกรรมจึงเป็นความเข้าใจที่บุคคลจะกระทำ ทริยแอนดิสได้แบ่งเจตนาเป็น 2 ประเภท (Triandis. 1977 : 5-7) คือ

3.1 การกระทำที่มีลักษณะเจตนาจำเพาะ ตัวอย่างเช่น "ท่านมีความตั้งใจจะลงคะแนนเสียงเลือกผู้สมัครพรรคประชาธิปัตย์เป็น ส.ส. กรุงเทพมหานคร. หรือไม่" การลงคะแนนเสียงเลือกผู้สมัครพรรคประชาธิปัตย์ เป็นการกระทำที่เป็นเจตนาจำเพาะ"

3.2 การกระทำที่มีลักษณะเจตนาทั่วไป ตัวอย่างเช่น กับเด็กบริการที่ปั้มน้ำมัน

ข้าพเจ้าจะ	(1) จ่ายค่าน้ำมัน	9
	(2) สอบถามถึงสาเหตุที่เครื่องยนต์มีเสียงดังผิดปกติ	3
	(3) บอกกับเขาเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัว	0
	(4) ขอให้เขาตรวจสอบระดับน้ำมัน	6
เมื่อ	0	หมายถึง ไม่เคยทำเลย
	1	หมายถึง ไม่เคยทำ
	2	หมายถึง อาจจะทำบ้าง
	3	หมายถึง จะทำเป็นบางครั้ง
	4	หมายถึง อาจจะไม่ทำ
	5	หมายถึง อาจจะทำ
	6	หมายถึง มากกว่าที่จะไม่ทำ
	7	หมายถึง มักจะทำ
	8	หมายถึง ทำบ่อย
	9	หมายถึง ทำบ่อยมาก

4. นิสัย (Habit) มีพฤติกรรมบางอย่างที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าอย่างเป็นไปเองโดยที่ผู้กระทำขาดความตระหนักหรือรู้ตัว ปฏิกริยาเหล่านี้ไม่ใช่เกิดจากการเรียนรู้ แต่ว่านิสัยเป็นผลมาจากการเรียนรู้พฤติกรรมที่ผ่านการเรียนรู้มีโอกาสดังเกิดขึ้นได้อีกในอนาคตเมื่อสภาพการณ์สอดคล้องหรือเอื้ออำนวย พฤติกรรมที่กระทำบ่อย ๆ สามารถเป็นนิสัยได้ นิสัยจึงเป็นเหมือนปฏิกริยาสะท้อนที่ไม่เพียงแต่เกิดจากการเรียนรู้ในอดีต แต่ยังเป็นระดับความสามารถของอินทรีย์ที่สัมพันธ์กับความยากง่ายของงานด้วย นิสัยสำหรับบางพฤติกรรมมีความสำคัญมากกว่าเจตนาเชิงพฤติกรรม หากพฤติกรรมนั้นมีลักษณะเป็นแบบแผนที่ทำซ้ำ ๆ กันมานาน แต่บางพฤติกรรมหากบุคคลไม่คุ้นเคย เจตนาจะมีความสำคัญมากกว่านิสัย (Triandis. 1977 : 12) จากการศึกษาการใช้เข็มขัดนิรภัยในรถยนต์ของวิทเทนบราเคอร์ กิเบิลและเกเฮล (Wittenbraker, Gibles and Kahle. 1983 : 406-421) พบว่านิสัยที่เคยใช้เข็มขัดนิรภัยมีน้ำหนักการทำนายพฤติกรรมสูงกว่าน้ำหนักเจตนาที่จะใช้เข็มขัดนิรภัย ($\beta_H = .65$ และ $\beta_I = .29$) เช่นเดียวกับแลนดิส ทรีแอนดิส และอาดัมโพลอส (Triandis. 1980 : 227 ; citing Landis, Triandis and Adamopoulos. 1978 : 227 - 237) พบว่าพฤติกรรมการสอนของครูในชั้นเรียนสามารถทำนายได้ดีด้วยตัวแปรนิสัยมากกว่าตัวแปรเจตนา ในทางกลับกันพฤติกรรมการบริโภคโลหิตซึ่งศึกษาโดยโพมาซอล (Triandis. 1980 : 227 ; citing Pomazal. 1974) พบว่าเจตนาการบริโภคโลหิตมีน้ำหนักการทำนายสูงกว่าน้ำหนักนิสัย และการศึกษาพฤติกรรมการรับประทานอาหาร

ฟาสต์-ฟู้ดที่ร้านขายแฮมเบอร์เกอร์ของบรินเบิร์กและดูแรนด์ (Brinberg and Durand. 1983 :419-427) พบว่าเจตนาเชิงพฤติกรรมมีน้ำหนักสูงกว่านิสัย คือ .38 และ .05 ตามลำดับ

การวัดนิสัยสามารถทำได้โดยการวัดความถี่ของพฤติกรรมนั้นในอดีต เช่น "คุณเคยมีนัดกับนักศึกษาผิวดำกี่ครั้ง" หรือ

บ่อยไหมที่ท่านไปรับประทานอาหารฟาสต์-ฟู้ดที่ร้านขายแฮมเบอร์เกอร์

- _____ ไม่เคย
 _____ เดือนละครั้ง
 _____ ทุก ๆ 2 สัปดาห์
 _____ สัปดาห์ละครั้ง
 _____ ทุก ๆ 2 วัน
 _____ ทุกวัน

5. ความเอื้ออำนวยของสถานการณ์ (Facilitating Condition) เดิมที่ทริย์แอนดิสให้ความหมายของความเอื้ออำนวยของสถานการณ์ที่รวมเอาความพร้อมทางกายภาพของผู้กระทำพฤติกรรมเข้าไว้ด้วย (Triandis. 1977 : 10) แต่ในปี 1980 ทริย์แอนดิสได้ให้ความหมายใหม่เป็นความเอื้ออำนวยทางสภาพแวดล้อมเชิงภูมิศาสตร์ (Triandis. 1980 : 205) เช่นบุคคลอาจมีเจตนาสูงที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกผู้สมัครพรรคประชาธิปไตยและนิสัยเดิมก็ลงคะแนนให้ผู้สมัครพรรคประชาธิปไตยทุกครั้ง แต่ในวันเลือกตั้งเกิดฝนตก (ความเอื้ออำนวยของสถานการณ์เป็นศูนย์) บุคคลก็จะไม่ไปใช้สิทธิ์ นั่นคือพฤติกรรมลงคะแนนเสียงเลือกผู้สมัครพรรคประชาธิปไตยก็ไม่เกิดขึ้น และในการศึกษาของบรินเบิร์กและดูแรนด์ (Brinberg and Durand. 1983 : 466) พบว่า เมื่อนำตัวแปรความเอื้ออำนวยทางสถานการณ์คูณกับตัวแปรเจตนาและตัวแปรนิสัย น้ำหนักการทำนายพฤติกรรมการรับประทานอาหารฟาสต์-ฟู้ดก็ไม่สูงขึ้น แต่กลับลดลง (เมื่อ $I + H$ มีค่า $R = .41$ และ $FH + FI$ มีค่า $R = .28$) การวัดความเอื้ออำนวยของสถานการณ์ทำได้โดยประมาณค่าความยากง่ายของการกระทำ เช่น

โปรดประมาณค่าความยากง่ายในการเดินทางไปรับประทานอาหารฟาสต์-ฟู้ดที่ร้านขายแฮมเบอร์เกอร์ในสัปดาห์หน้า

สะดวกมาก : +3 : +2 : +1 : 0 : -1 : -2 : -3 : ลำบากมาก

6. ความตื่นตัวทางสรีระ (Physiological Arousal) เป็นความพร้อมของอินทรีย์ที่จะกระทำพฤติกรรมเป้าหมาย ซึ่งมีผลต่อการเพิ่มหรือลดความเป็นไปได้ของการกระทำ หากบุคคลมีความตั้งใจสูงที่จะไปใช้สิทธิ์ลงคะแนนเสียงและสภาพแวดล้อมก็เอื้ออำนวยแต่เกิดป่วยไข้ (ความพร้อมทางกายภาพเป็นศูนย์) ความเป็นไปได้ของการกระทำก็เท่ากับศูนย์ เป็นต้น

7. ปัจจัยทางสังคม (Social Factors) บุคคลเป็นสัตว์สังคม ปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อกันในทางสังคมจะมีปทัสถาน บทบาท และการรับรู้ตนเองของตนและกลุ่ม ซึ่งส่งผลต่อการกระทำของบุคคล ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลต่อเจตนาเชิงพฤติกรรม (Triandis. 1980 :210)

ปทัสถาน (Norms) เป็นการรับรู้ของบุคคลว่าการกระทำหนึ่งเป็นสิ่งที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมในสังคม หรือกลุ่มที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ด้วย ในบางสังคมการทำผิดต่อปทัสถานอาจถูกลงโทษจากสังคมได้ หากปทัสถานเปลี่ยนไปพฤติกรรมของบุคคลก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย (Triandis. 1971 : 143-145) ดังนั้น ปทัสถานเป็นตัวแปรหนึ่งในปัจจัยทางสังคมที่กำหนดเจตนาเชิงพฤติกรรม ได้ กอร์ซัคและออร์ทเบิร์ก (Gorsuch and Ortberg. 1983 : 1025-1028) พบว่าพฤติกรรมที่มีลักษณะทางจริยธรรม ตัวแปรปทัสถานมีอิทธิพลสูงในการทำนายเจตนาเชิงพฤติกรรม เมื่อเปรียบเทียบเจตคติและกลุ่มอ้างอิง (.52, .14 และ .29 ตามลำดับ) โปมาซอลและแจคการ์ด (Pomazal and Jaccard. 1976 : 317-326) พบว่า เจตนาเชิงพฤติกรรมการช่วยเหลือผู้อื่น ตัวแปรปทัสถานมีความสัมพันธ์กับเจตนาเชิงพฤติกรรมสูงเช่นกัน เมื่อเปรียบเทียบกับเจตคติและกลุ่มอ้างอิง (.50, .59 และ .23) และพบว่าปทัสถานมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การช่วยเหลือสูงกว่าเจตคติและกลุ่มอ้างอิง (.43, .38 และ .09) (Triandis. 1977 : 15; Jaccard and Davidson. 1975 : 501)

บทบาท (Roles) มีความหมายคล้ายกับปทัสถานในแง่ของความเหมาะสม หรือไม่เหมาะสมจะต่างตรงที่ว่าบทบาทเป็นสิ่งที่พึงกระทำตามสถานภาพของบุคคลในสังคม ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 3 ประเภทคือ บทบาททั่วไป บทบาทเฉพาะบุคคล และบทบาทตามกฎหมาย บทบาทสามารถวัดได้ด้วยมาตรบทบาทแตกต่าง (Triandis. 1977 : 78; Brinberg. 1979 :568) เช่น

นักศึกษาชาย (หญิง)

ควร : +3 : +2 : +1 : 0 : -1 : -2 : -3 : ไม่ควร

มีนัดกับนักศึกษาหญิง (ชาย)

หรือ

_____ ควร _____ ไม่ควร

มีนัดกับนักศึกษาหญิง (ชาย)

อัตมโนทัศน์ (Self-Concept) เป็นการรับรู้เกี่ยวกับตนเองว่าตนเองเป็นบุคคลที่มีลักษณะที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ เช่นบุคคลที่รู้สึกว่าตนเองมีลักษณะที่ชอบขับรถเร็ว เจตนาที่จะขับรถเร็วก็จะมีในตัวบุคคล โอกาสที่จะขับรถเร็วก็เป็นไปได้สูง (Triandis. 1977 : 15 ; Brinberg. 1979 : 568) เราสามารถวัดอัตมโนทัศน์ต่อการกระทำได้ ดังตัวอย่าง

คุณคิดว่าคุณเป็นบุคคลที่มีลักษณะเหมาะสมที่จะมีนัดกับนักศึกษาหญิงหรือไม่

_____ ใช่ _____ ไม่ใช่

หรือ คิดว่าใช่ : +3 : +2 : +1 : 0 : -1 : -2 : -3 : คิดว่าไม่ใช่

8. ความรู้สึก (Affect) ความรู้สึกต่อการกระทำเป็นการสะท้อนออกถึงอารมณ์โดยตรง (Direct Emotional Response) ต่อพฤติกรรมว่าชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจต่อพฤติกรรมหรือเป้าหมาย การวัดความรู้สึกต่อการกระทำสามารถวัดด้วยมาตราจำแนกความหมาย (Semantic Differential Scale) ของออสกูดและคณะ (Triandis. 1977 : 19)

9. คุณค่าของผลกรรมที่รับรู้ (Value of the Perceived Consequences) เป็นการสะท้อนถึงความคาดหวังในการเสริมแรงที่จะเกิดขึ้นในการกระทำพฤติกรรมหนึ่ง ๆ ซึ่งประกอบด้วย การรับรู้ผลกรรมที่เกิดขึ้น และความรู้สึกต่อผลกรรมที่เกิดขึ้น (Triandis. 1977: 16-17 ; 1980 : 218)

การรับรู้ผลกรรมของการกระทำ (Perceived Consequences of an Act : pc) การกระทำหนึ่ง ๆ บุคคลสามารถรับรู้ผลกรรมบางอย่างที่เกิดขึ้น ถ้าบุคคลรับรู้ว่าผลกรรมนี้ต้องเกิดขึ้นอย่างแน่นอนจะมีค่าเป็น 1 ถ้ารับรู้ว่าผลกรรมนี้ไม่เกิดอย่างแน่นอนมีค่าเป็นศูนย์ แต่ถ้าไม่แน่ใจจะเท่ากับ .5 ในทางปฏิบัติที่นิยมใช้ในการวิจัย การวัด pc จะใช้การประมาณค่า 7 หรือ 9 ช่วง (Jaccard and Davidson. 1975 : 497-517 ; Triandis. 1977 : 19 ; Brinberg. 1979 : 563)

ความรู้สึกต่อผลกรรมของการกระทำ (Value of Consequence : Vc) เป็นการประเมินความรู้สึกที่ใกล้ชิดต่อผลกรรมของการกระทำหนึ่ง ๆ ซึ่งวัดโดยใช้มาตราจำแนกความหมายของออสกูดและคณะ (Jaccard and Davidson. 1975 : 505 ; Brinberg. 1979 : 563)

ข้อจำกัดของทฤษฎี (Triandis. 1977 : 19-20)

1. ถ้าตัวแปรในรูปแบบ (ได้แก่ นิสัย ปทัสถาน ความรู้สึก และอื่น ๆ) มีความสอดคล้องกัน พฤติกรรมก็สามารถทำนายได้จากตัวแปรเหล่านี้ได้ดี แต่ถ้ามีความสอดคล้องกันน้อย นักการทำนายพฤติกรรมก็จะลดลง เช่น บุคคลที่อยู่ในวัฒนธรรมการสูบบุหรี่เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม และบุคคลก็มีความรู้สึกทางลบต่อการสูบบุหรี่ เราสามารถทำนายได้อย่างมั่นใจว่า บุคคลจะไม่สูบบุหรี่ แต่ถ้าตัวแปร 1 ใน 2 นี้ เป็นทางบวกต่อการสูบบุหรี่อย่างมาก การทำนายพฤติกรรมสูบบุหรี่ของบุคคลก็จะมีน้ำหนักน้อยลงไป

2. ถ้าการวัดตัวแปรเหล่านี้ไม่ดีพอจะทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการทำนายมากขึ้นไปด้วย เช่น ตัวอย่างกรณีแรก ตัวแปรทั้ง 2 มีความสอดคล้องกันสูง ความคลาดเคลื่อนในการทำนายจะมีน้อย แต่กรณีที่สอง ความคลาดเคลื่อนในการวัดจะมีมากขึ้น การทำนายจะมี

ความคลาดเคลื่อนมาก นอร์แมน (Norman. 1975 : 83-91) ศึกษาความสอดคล้องระหว่างความรู้ความเข้าใจกับความรู้สึก ในการทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครของนักศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจกับความรู้สึกสูง มีความสอดคล้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครสูงด้วย และกลุ่มตัวอย่างที่ความรู้ความเข้าใจกับความรู้สึกมีความสัมพันธ์กันน้อย การทำนายพฤติกรรมก็ลดลง

3. ถ้าการรับรู้ผลรวมของการกระทำหนึ่ง ๆ ไม่คงเส้นคงวา และคุณค่าของผลการกระทำมีค่าต่ำ ตัวแปรความรู้ความเข้าใจก็ไม่สามารถทำนายพฤติกรรมได้ ในบางสภาพแวดล้อมที่มีความสับสนขัดแย้งภายในมาก ตัวแปรความรู้ความเข้าใจจะทำนายพฤติกรรมได้น้อยมาก

4. ถ้าการวัดพฤติกรรมเจตคติต่อพฤติกรรมและเจตนาเชิงพฤติกรรมมีความจำเพาะที่สอดคล้องกัน การทำนายพฤติกรรมจะยิ่งมีสูง

เนื่องจากทฤษฎีของ Triandis เป็นทฤษฎีที่สลับซับซ้อน และการวัดตัวแปรตามทฤษฎีก็ยุ่งยาก เพื่อให้เข้าใจยิ่งขึ้น จึงขอเสนอตัวอย่างแบบวัดตัวแปรตามทฤษฎีของ Triandis เพิ่มเติม ดังนี้ (จิระวัฒน์ วงศ์สวัสดิวัฒน์. 2538 : 155)

นิสัย

(0) ก็ครั้งที่ท่านไปเที่ยวฉันทน์รักกับนักศึกษาแพทย์ชาวนิโกร

เจตนา

(0) ท่านจะไปเที่ยวด้วยอย่างคู่รักกับนักศึกษาแพทย์ชาวนิโกร อายุ 25 ปี ซึ่งมีพ่อเป็น
คนงานที่ไม่มีทักษะ

จะไปแน่นอน --- --- --- --- --- --- --- --- --- จะไม่ไปแน่นอน

บทบาทที่รับรู้ (Role Perceptions)

(0) นักศึกษาแพทย์ (ชาย) ไปเที่ยวกับนักศึกษาแพทย์ (หญิง)

ควร --- --- --- --- --- --- --- --- --- ไม่ควร

ปทัสถานของสังคม (Norms)

(0) ท่านเชื่อว่าบิดามารดาของท่านยอมหรือไม่ยอมให้ท่านไปเที่ยวฉันทน์รักกับ
นักศึกษาแพทย์ชาวนิโกร อายุ 25 ปี ซึ่งมีพ่อเป็นคนงานที่ไม่มีทักษะ

ยอมแน่นอน --- --- --- --- --- --- --- --- --- ไม่ยอมแน่นอน

ในเรื่องนี้ยังมีบุคคลอื่นในสังคม เช่น เพื่อนสนิท หัวหน้างาน ญาติ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเช่นกัน ดังนั้นจึงต้องถามและใช้รูปแบบคำถามเดียวกับข้างต้น

อัตมโนทัศน์ (Self-concept)

(0) ท่านไปเที่ยวฉันทน์กับนักศึกษาแพทย์ชาวนิโกร อายุ 25 ปี ซึ่งมีพ่อเป็นคนงานที่ไม่มีทักษะ หรือไม่

ใช่แน่นอน --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- ไม่ใช่แน่นอน

(00) ท่านรู้สึกว่าเป็นเรื่องถูกต้อง ชอบธรรมที่ท่านไปเที่ยวฉันทน์กับนักศึกษาแพทย์ชาวนิโกร อายุ 25 ปี ซึ่งมีพ่อเป็นคนงานที่ไม่มีทักษะ

ใช่แน่นอน --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- ไม่ใช่แน่นอน

ความรู้สึกต่อการกระทำ (Affect Toward Act)

(0) การไปเที่ยวฉันทน์กับนักศึกษาแพทย์ชาวนิโกร อายุ 25 ปี ซึ่งมีพ่อเป็นคนงานที่ไม่มีทักษะ ย่อมเป็นสิ่งที่...

น่ายินดี --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- น่ารังเกียจ

น่าเบื่อ --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- น่าตื่นเต้น

สนุก --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- พะอืดพะอม

การรับรู้ผลของการกระทำ (Perceived Consequences)

(0) ถ้าฉันไปเที่ยวฉันทน์กับนักศึกษาแพทย์ชาวนิโกร อายุ 25 ปี ซึ่งมีพ่อเป็นคนงานที่ไม่มีทักษะ โอกาสที่ฉันจะได้รับเชิญให้ร่วมโต๊ะอาหารเย็นที่บ้านกับบิดามารดาของเขาจะมี

โอกาส --- --- --- --- --- --- --- --- --- ---

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 เกิน 10

การกำหนดคุณค่าผลของการกระทำ (Value of Consequences)

(0) การได้รับเชิญร่วมโต๊ะอาหารเย็นที่บ้านของบิดามารดาของนักศึกษาแพทย์ชาวนิโกร อายุ 25 ปี ซึ่งมีพ่อเป็นคนงานที่ไม่มีทักษะ ย่อมเป็นสิ่งที่ ...

ดี --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- เลว

สุข --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- ทุกข์

นำไป --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- ไม่นำไป

สรุป ปัจจัยที่ใช้ทำนายเจตนาเชิงพฤติกรรม ตามทฤษฎีของ Triandis มี 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยทางสังคม (Social Factors) ซึ่ง ได้จากการรวมคะแนนจากตัวแปร ปทัสถานทางสังคม (Norms) บทบาท (Roles) และอัตมโนทัศน์ (Self-concept) ปัจจัยเกี่ยวกับความรู้สึกต่อการกระทำ (Affect) และ ปัจจัยคุณค่าของผลการกระทำ (Values of the Perceived Consequences) ซึ่งขึ้นอยู่กับตัวกำหนด 2 ตัว คือ การรับรู้ผลของการกระทำ (Perceived Consequences) และการกำหนดคุณค่าผลของการกระทำ (Values of Consequences)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีของ Triandis เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า ซึ่งตัวแปรที่ศึกษา เรื่องคุณค่าของผลการกระทำ มีองค์ประกอบย่อย 2 ตัว ได้แก่ การรับรู้ผลของการกระทำ การกำหนดคุณค่าผลการกระทำ ซึ่งสอดคล้องกับตัวแปรเจตนาเชิงพฤติกรรมในด้านปัจจัยส่วนบุคคลของ Fishbein ตัวแปรด้านปัจจัยทางสังคม มี 3 ตัว ได้แก่ ปทัสถานทางสังคม บทบาทของนักเรียน และอัตมโนทัศน์ ซึ่งสอดคล้องกับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ของ Fishbein และตัวแปรด้านความรู้สึกต่อการกระทำ ซึ่งอยู่นอกเหนือจากทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของ Fishbein

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี

2.3.1 งานวิจัยต่างประเทศ

บัทเลอร์ (เจนภพ ชัยวรรณ. 2541 : 39 ; อ้างอิงมาจาก Butler. 1995) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อเจตนาเชิงพฤติกรรมในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาวิทยาศาสตร์ โดยการใช้ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล และได้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน ระดับ เกรด 4 ถึง 8 จำนวน 254 คน ตัวแปรที่ใช้ศึกษา ได้แก่ ตัวแปรต้น แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นตัวแปรภายนอก ได้แก่ เพศ ระดับชั้น เชื้อชาติ สถานภาพทางสังคม และรายได้ประจำของครอบครัว กลุ่มที่ 2 เป็นตัวแปรภายใน ตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ได้แก่ เจตคติต่อการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาวิทยาศาสตร์ และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ตัวแปรตาม คือ เจตนาเชิงพฤติกรรมที่จะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาวิทยาศาสตร์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ กิจกรรมในห้อง และนอกห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับกิจกรรมในห้อง ปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ตัวแปรเจตคติ เป็นตัวทำนายได้ดีที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในระดับชั้นเกรด 4 ตัวแปรเจตคติสามารถทำนายเจตนาเชิงพฤติกรรมได้ดีกว่าชั้นอื่น ๆ และกิจกรรมนอกห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ตัวแปรภายนอก คือ ระดับชั้น เป็นตัวทำนายเจตนาเชิงพฤติกรรมได้ดีที่สุด แต่ตัวแปรต้นทั้งสองกลุ่มสามารถทำนายตัวแปรตามร่วมกันได้อย่างมีนัยสำคัญและตัวแปรต้นทั้งสองกลุ่มไม่มีปฏิสัมพันธ์ร่วมระหว่างกัน

สเปอร์เบอร์ ฟิชไบน์ และไอเซน (Sperber, Fishbein and Ajzen. 1980 : 114 -129) ได้ศึกษาการทำนายและทำความเข้าใจความตั้งใจในการเลือกประกอบอาชีพของผู้หญิงว่าจะเป็นแม่บ้านหรือประกอบอาชีพ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนไฮสกูล เกรด 11 และ 12 จำนวน 111 คน เป็นหญิงผิวขาว 96 คน ผิวดำ 13 คน และอื่น ๆ 2 คน ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่าง อ่านเรื่องราวสั้น ๆ ของเจน ซึ่งเป็นหญิงที่ประกอบอาชีพและเรื่องของแมรี ซึ่งเป็นแม่บ้านเมื่ออ่านเรื่องทั้ง 2 จบแล้ว ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า การทำนายด้วยความแตกต่างระหว่างความตั้งใจต่อทางเลือกทั้ง 2 นั้น จะทำนายได้ดีกว่าความตั้งใจต่อทางเลือกแต่ละอย่าง โดยที่ความแตกต่างของเจตคติทำนายความแตกต่างของความตั้งใจได้สูงกว่าความแตกต่างของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง

โพมาแซล และแจคคาร์ด (Pomazal and Jaccard. 1976 : 317-326) ได้ศึกษา ความเชื่อเจตคติและความตั้งใจที่มีต่อการบริจาคโลหิตของกลุ่มตัวอย่างชายและหญิง มหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ (Illinois) จำนวน 270 คน อายุเฉลี่ย 19-25 ปี เคยมีประสบการณ์ บริจาคโลหิต 61% แบบสอบถามสร้างขึ้นจากความเชื่อเด่นชัด 10 ความเชื่อและกลุ่มอ้างอิงเด่นชัด 6 กลุ่ม ผลการวิจัยแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทางจริยธรรมร่วมกับสององค์ประกอบหลักในการทำนายความตั้งใจในการบริจาคโลหิต และความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล

สิ่งที่น่าสนใจในการวิจัยนี้ คือการทำนายความตั้งใจเชิงพฤติกรรมด้วยระบบความสามารถ หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่สามารถ และไม่สามารถบริจาคโลหิตได้ในขณะนั้น (อาจเป็นเพราะความเจ็บป่วย ฟังจะบริจาคโลหิตไปเมื่อเร็ว ๆ นี้ หรือเลือกใช้ไม่ได้) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของเจตคติต่อพฤติกรรมและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่อความตั้งใจในกลุ่มตัวอย่างที่สามารถบริจาคโลหิตได้จำนวน 202 คน ($R = .64, P < .01$) และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่สามารถบริจาคโลหิตได้ 68 คน ($R = .38, P < .01$) กล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจและพฤติกรรมอาจได้รับอิทธิพลจากระดับความสามารถ นอกจากนี้การแสดงพฤติกรรมยังอาจขึ้นอยู่กับบุคคลอื่น หรือเหตุการณ์อื่น ๆ เช่น การไว้วางใจบุคคล หรือเหตุการณ์ซึ่งทำให้การทำนายพฤติกรรมด้วยความตั้งใจมีความสัมพันธ์สูงขึ้น

บรินเบิร์ก (Brinberg. 1979 : 560-575) ได้เสนอผลการวิจัยเปรียบเทียบรูปแบบของพิชไบน์กับรูปแบบของทรีแอนดิส ในการศึกษาเจตนาและพฤติกรรมการเข้าโบสถ์วันอาทิตย์ อย่างน้อย 1 ครั้งใน 2 อาทิตย์ ของนักศึกษาที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิก นิกายโปรเตสแตนต์ และลัทธิยิว ในมหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ที่เรียนวิชาจิตวิทยาสังคม จำนวน 137 คน และที่เรียนวิชาอื่น ๆ อีก 105 คน บรินเบิร์กได้เสนอสมการการทำนายเจตนาการเข้าโบสถ์ออกเป็น 3 สมการ คือ

$$1) I = A_{act} + SN$$

$$2) I = A + C + S_1$$

$$3) I = A + C + S_2$$

โดยที่ S_1 หมายถึงปัจจัยทางสังคม ซึ่งได้จากการรวมคะแนนปทัสถาน บทบาท และอัตมโนทัศน์ ส่วน S_2 นั้นจะบวกคะแนนปทัสถานทางจริยธรรม (Moral Norm) ด้วยผลการวิจัยพบว่าตัวแปรทำนายเจตนาการเข้าโบสถ์ของทรีแอนดิสมีค่าร้อยละของความแปรปรวนของการทำนายสูงกว่าตัวแปรทำนายของพิชไบน์ทั้ง 3 กลุ่มศาสนา โดยเฉพาะเมื่อบวกคะแนนปทัสถานทางจริยธรรมเข้าด้วย เมื่อเปรียบเทียบตัวแปรทำนายพฤติกรรมเข้าโบสถ์ บรินเบิร์กพบว่าตัวแปรในรูปแบบของพิชไบน์ทำนายพฤติกรรมได้มีประสิทธิภาพสูงกว่าตัวแปรในรูปแบบของทรีแอนดิส ทั้งนี้ ได้วัดพฤติกรรมจากนักศึกษาจำนวน 95 คน โดยไม่จำแนกกลุ่มศาสนา

บรินเบิร์กและดูแรนด์ (Brinberg and Durand. 1983 : 459-472) ได้ศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบของพีชไบน์กับรูปแบบของทรีแอนดิส ในการทำนายพฤติกรรมการรับประทานอาหารฟาสต์-ฟู้ดที่ร้านแฮมเบอร์เกอร์ ใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัย จำนวน 154 คน โดยใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูลวัดตัวแปรเจตนาเชิงพฤติกรรม เจตคติ ความเชื่อเกี่ยวกับผลกระทบของการกระทำ การประเมินผลกระทบการกระทำ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง นิสัย และความเอื้ออำนวยของสถานการณ์ ผลการศึกษาพบว่าเจตนาเชิงพฤติกรรมสามารถทำนายพฤติกรรมเหนือกว่าตัวแปรอื่น ๆ

แจคการ์ดและเดวิดสัน (Jaccard and Davidson. 1975 : 497-517) ได้ศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบของพีชไบน์และรูปแบบของทรีแอนดิส ในการศึกษาการทำนายเจตนาเชิงพฤติกรรมวางแผนครอบครัว 3 เจตนา คือ

1. เจตนาที่จะมีบุตร 1 คน ในอีก 2 ปีข้างหน้า (NTY)
2. เจตนาที่จะมีบุตร 2 คน ในครอบครัว (TCF)
3. เจตนาที่จะใช้ยาเม็ดคุมกำเนิด (BCP)

กลุ่มตัวอย่างเป็นหญิงจากเมืองแถบมิด-เวสเทิร์น จำนวน 270 คน รวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ โดยวัดเจตคติต่อพฤติกรรม (A_B) ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง (NB_i) และแรงจูงใจในการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Mc_i) และเจตนาเชิงพฤติกรรม (BI) ในรูปแบบของพีชไบน์ สำหรับรูปแบบของทรีแอนดิสนั้นคณะผู้วิจัยวัดความเชื่อในบทบาท (Role Belief) ความเชื่อในปทัสถานของบุคคล (Personal Normative Belief) การรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบของการกระทำ (Perceived Consequences of an Act) และความรู้สึกต่อผลกระทบ (Value of Consequence) โดยใช้มาตรเจตคติของพีชไบน์แทนตัวแปรความรู้สึกต่อการกระทำ (Affect) ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงแทนปทัสถาน ผลการศึกษาพบว่าค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างเจตนาเชิงพฤติกรรมกับตัวแปรต่าง ๆ ในรูปแบบของพีชไบน์ สูงกว่าในรูปแบบของทรีแอนดิส ทั้ง 3 เจตนา คือ NTY : .842 กับ .832, TCF : .730 กับ .727 และ BCP : .837 กับ .806 และค่าสหสัมพันธ์ทุกตัวมีนัยสำคัญน้อยกว่า .01 แสดงว่ารูปแบบทั้งสองสามารถทำนายเจตนาเชิงพฤติกรรมได้โดยรูปแบบของพีชไบน์ทำนายได้ค่อนข้างสูงกว่าของทรีแอนดิส

วิทเทนบราเคอร์, กิบส์ และคาเฮล (Wittenbraker, Gibbs and Kahle. 1983 : 406-421) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้เข็มขัดนิรภัยในรถยนต์ โดยนำตัวแปรนิสัยในทฤษฎีของทรีแอนดิสเข้าร่วมทำนายพฤติกรรม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชายและหญิงที่เรียนวิชาจิตวิทยา ชั้นนำจำนวน 134 คน การศึกษาครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ช่วงห่างกัน 1 เดือนในแต่ละช่วงให้ตอบแบบสอบถามที่เหมือนกัน แบบสอบถามสร้างตามทฤษฎีของพีชไบน์ โดยสอบถามถึงจำนวนครั้งที่ใช้เข็มขัดนิรภัยเมื่อขับรถหรือโดยสารรถ (ในเวลา 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา) และถามคำถามแบบเดิมแต่ถามว่าเป็นเพราะนิสัยหรือไม่ และถามเจตนาในการใช้เข็มขัดนิรภัย

ผลพบว่าตัวแปรนิสัยทำนายพฤติกรรมได้ดีกว่าเจตนาจากการวิเคราะห์ช่วงเวลาเดียวกัน (Synchronous : 1) และวิเคราะห์ข้ามเวลา (Cross-Lagged : 2)

จากข้อค้นพบของงานวิจัยที่กล่าวมา แสดงว่าพฤติกรรมที่มีลักษณะกระทำอยู่เสมอ ๆ ตัวแปรด้านนิสัยจะมีน้ำหนักการทำนายพฤติกรรมได้ดีกว่าเจตนาเชิงพฤติกรรม และพฤติกรรมที่ค่อนข้างใหม่สำหรับบุคคล น้ำหนักเจตนาเชิงพฤติกรรมจะสามารถทำนายพฤติกรรมได้ดีกว่านิสัย

2.3.2 งานวิจัยในประเทศ

วรรณิ จิระชุตโรจน์ (2527 : 67) ได้ศึกษาเจตคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเจตนาเชิงพฤติกรรมและพฤติกรรมในการใช้บริการการศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 760 บาท ซึ่งพบว่าเจตคติต่อการใช้บริการการศึกษา กับอาจารย์แนะแนวในโรงเรียนสามารถทำนายเจตนาเชิงพฤติกรรมในการใช้บริการการศึกษา กับอาจารย์แนะแนวในโรงเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และเจตนาเชิงพฤติกรรมกับพฤติกรรมในการใช้บริการการศึกษา กับอาจารย์แนะแนวในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 พฤติกรรมนี้ได้จากการเคยทำมาก่อนเพียงใดในอดีตมากกว่าจะเป็นการวัดพฤติกรรมจริงหลังจากการวัดเจตนาเชิงพฤติกรรม

ถาวร แซ่ตั้ง (2529 : 119) ทำการวิจัยเรื่อง "การทำนายพฤติกรรมการเลือกสมัครสอบเข้าเรียนต่อคณะวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร" โดยนำทฤษฎี การกระทำด้วยเหตุผลของฟิชไบน์ และไอเซน เป็นหลักในการศึกษา เครื่องมือที่ใช้คือแบบสำรวจความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเลือกคณะวิทยาศาสตร์ในการสมัครสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ประจำปีการศึกษา 2529 ซึ่งสร้างตามแนวทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ประกอบด้วย แบบวัดความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำ 14 ข้อ แบบวัดการประเมินผลของการกระทำ 14 ข้อ แบบวัดความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง 7 ข้อ แบบวัดแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง 7 ข้อ แบบวัดเจตคติทางตรง 7 ข้อ แบบวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง 1 ข้อ และแบบวัดเจตนาเชิงพฤติกรรม 1 ข้อ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ จำนวน 440 คน ผลการศึกษพบว่า เจตคติต่อการเลือกเรียนต่อในคณะวิทยาศาสตร์ ประกอบกับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการเลือกเรียนต่อในคณะวิทยาศาสตร์ สามารถทำนายเจตนาเชิงพฤติกรรมในการเลือกศึกษาต่อในคณะวิทยาศาสตร์ ได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และเจตนาเชิงพฤติกรรมกับพฤติกรรมในการเลือกเรียนต่อในคณะวิทยาศาสตร์ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 และจากผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการเลือกเรียนต่อในคณะวิทยาศาสตร์มีบทบาทต่อเจตนาเชิงพฤติกรรมในการสมัครเรียนต่อในคณะวิทยาศาสตร์ มากกว่าองค์ประกอบเจตคติต่อการเรียนต่อในคณะวิทยาศาสตร์ เมื่อวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างทั้ง

หมด ($N = 440$, $W_2 = .37$, $W_1 = .23$) และวิเคราะห์เฉพาะผู้ที่สมัครสอบเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 378 คน ก็ได้ผลเช่นเดียวกัน

ชาญศิโรตม์ อุทธโยธา (2528 : 27) ได้ศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ ตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ของ Fishbein & Ajzen ในการทำนายและทำความเข้าใจพฤติกรรม การเลือกเรียนต่อคณะวิศวกรรมศาสตร์ในการสอบโควตาภาคเหนือ ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2528 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โปรแกรมวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ ปีการศึกษา 2527 โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม จำนวน 84 คน ผลการศึกษาพบว่า เจตนาเชิงพฤติกรรมในการเลือกเรียนต่อคณะวิศวกรรมศาสตร์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การเลือกเรียนต่อคณะวิศวกรรมศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เจตคติต่อการเลือกเรียนต่อคณะวิศวกรรมศาสตร์กับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการเลือกเรียนต่อคณะวิศวกรรมศาสตร์ สามารถร่วมกันทำนาย เจตนาในการเลือกเรียนต่อในคณะวิศวกรรมศาสตร์ได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

เรวดี วัฒนโกศล (2532 : 139) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสำรวจความเชื่อ เจตคติ เจตนา และพฤติกรรมการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ใน กรุงเทพมหานคร ตามแนวทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของ Fishbein & Ajzen ผลการศึกษาพบว่า

1. ความแตกต่างของเจตคติทางตรง ความแตกต่างของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรงร่วมกันทำนายความแตกต่างของเจตนา ได้อย่างมีนัยสำคัญ ($R = .65$, $p < .001$) โดยที่ความแตกต่างของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรงมีค่าน้ำหนักของการทำนาย ($\beta = .43$, $p < .001$) สูงกว่าความแตกต่างของเจตคติทางตรง ($\beta = .30$, $p < .001$)

2. ความแตกต่างของเจตคติทางตรง ความแตกต่างของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรงและระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ร่วมกันทำนายความแตกต่างของเจตนาได้อย่างมีนัยสำคัญ ($R = .70$, $p < .001$) โดยที่ ความแตกต่างของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรงมีค่าน้ำหนักของการทำนาย ($\beta = .35$, $p < .001$) สูงกว่าระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($\beta = .30$, $p < .001$) และความแตกต่างของเจตคติทางตรง ($\beta = .26$, $p < .001$)

3. ความแตกต่างของเจตนาทางตรง สามารถทำนายพฤติกรรมการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพได้อย่างมีนัยสำคัญ ($r = .26$, $p < .001$)

ราชันย์ บุญธิมา (2536 : 85) ได้ศึกษา การทำนายพฤติกรรมทุจริตการสอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 451 คน พบว่า เจตคติต่อการทุจริตการสอบร่วมกับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการทุจริตการสอบ สามารถทำนายเจตนาเชิงพฤติกรรมในการทุจริตการสอบได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ($R = 0.6817$) และ พบว่า องค์ประกอบเจตคติต่อการทุจริตการสอบมีบทบาทต่อเจตนาเชิงพฤติกรรมในการทุจริตการสอบ

มากกว่าองค์ประกอบการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการทุจริตการสอบ ($\beta_1 = 0.3959$, $\beta_2 = 0.3829$)

สนั่น วงษ์ดี (2539 : 98) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุที่มีต่อความมุ่งมั่นในการทำวิจัยของครูระดับประถมศึกษา โดยการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างโมเดลที่เป็นสาเหตุของความมุ่งมั่นในการทำวิจัยสำหรับครูประถมศึกษา ตามแนวทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของ Fishbein & Ajzen ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของ Ajzen และทฤษฎีรูปแบบพฤติกรรมระหว่างบุคคลของ Triandis ตัวแปรสาเหตุที่ศึกษา คือ เจตคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม ปัจจัยทางสังคม ความรู้สึกต่อการกระทำ และคุณค่าของผลการกระทำที่รับรู้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาเป็นครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จำนวน 735 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้โปรแกรม LISREL (8.10) ผลการศึกษาพบว่า โมเดลในแต่ละทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ดี (เมื่อตรวจสอบจากค่าสถิติ ไค-กำลังสอง ดัชนี GFI ดัชนี AGFI เส้นกราฟคิวพล็อต และค่าเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน) โมเดลที่ดีที่สุด ได้แก่ โมเดลที่รวมตัวแปรทั้ง 3 ทฤษฎีเข้าด้วยกัน โมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรความมุ่งมั่นในการทำวิจัยได้ร้อยละ 74.8 ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมส่งผลต่อความมุ่งมั่นในการทำวิจัยได้ดีที่สุด ได้แก่ ตัวแปรปัจจัยทางสังคม รองลงมา ได้แก่ ตัวแปรการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ตัวแปรความรู้สึกต่อการทำวิจัย ตัวแปรการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมและตัวแปรเจตคติ ตามลำดับ

มนัส จินตะนิตลกุล (2530 : 179) ได้เปรียบเทียบรูปแบบของ Fishbein กับรูปแบบของ Triandis ในการศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของครูและผู้นำท้องถิ่นในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดขอนแก่น ในวันที่ 28 ธันวาคม 2529 ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 558 คน ผลการศึกษา พบว่า

1. ตัวแปรเจตนาในการเลือกผู้สมัครหมายเลข 1 และหมายเลข 2 ในรูปแบบของ Triandis สามารถทำนายพฤติกรรมในการเลือกผู้สมัครแต่ละหมายเลขสูงกว่าตัวแปรเจตนาในการเลือกผู้สมัครในรูปแบบของ Fishbein โดยมีค่าความแตกต่างร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับร้อยละ 1 และร้อยละ 9

2. ในรูปแบบของ Triandis ตัวแปรเจตนาในการเลือกผู้สมัครมีค่าน้ำหนักของการทำนายสูงกว่า นิสัยต่อการเลือกผู้สมัคร ยกเว้นในกลุ่มครูมัธยมศึกษา ตัวแปรนิสัยต่อการเลือกผู้สมัครหมายเลข 2 มีค่าน้ำหนักของการทำนายสูงกว่าเจตนาในการเลือกผู้สมัคร

3. ตัวแปรความรู้สึก คุณค่าของผลกรรม และปัจจัยทางสังคม ในรูปแบบของ Triandis สามารถทำนายเจตนาในการเลือกผู้สมัครแต่ละหมายเลขได้สูงกว่า ตัวแปรเจตคติ และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในรูปแบบของ Fishbein โดยมีค่าความแตกต่างร้อยละของความแปรปรวนอยู่ระหว่างร้อยละ 6 ถึง ร้อยละ 11

4. ในรูปแบบของ Fishbein ตัวแปรเจตคติต่อการเลือกผู้สมัครและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง สามารถทำนายเจตนาการเลือกผู้สมัครแต่ละหมายเลขได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 โดยที่ตัวแปรเจตคติต่อการเลือกผู้สมัคร มีค่านำหนักของการทำนายสูงกว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง

5. ในรูปแบบของ Triandis ตัวแปรความรู้สึก คุณค่าของผลกระทบ และปัจจัยทางสังคม สามารถทำนายเจตนาการเลือกผู้สมัครแต่ละหมายเลขได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 โดยตัวแปรคุณค่าของผลกระทบมีค่านำหนักของการทำนายสูงกว่าความรู้สึก และปัจจัยทางสังคม

6. กลุ่มผู้ตอบมีเจตคติต่อการเลือกผู้สมัครและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่อผู้สมัครที่กลุ่มเลือกสูงกว่าผู้สมัครที่กลุ่มไม่เลือกอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

3.1.1 ตัวแปรด้านการรับรู้ (Perception)

ความหมายของการรับรู้

โสภณ ชูพิกุลชัย (2520 : 129) กล่าวว่า การรับรู้ คือ ขบวนการที่อินทรีย์ต่าง ๆ พยายามที่จะแสดงความรู้สึกจากสิ่งที่ตนได้รับรู้ออกมาในรูปของการกระทำใด การกระทำหนึ่ง

กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์ และสุจิตรา แดงอินทวัฒน์ (2530 : 65) กล่าวว่า การรับรู้ คือ การที่บุคคลแปลความหมายจากสิ่งเร้าที่รับสัมผัสโดยใช้ระบบสัมผัสเป็นเครื่องมือ

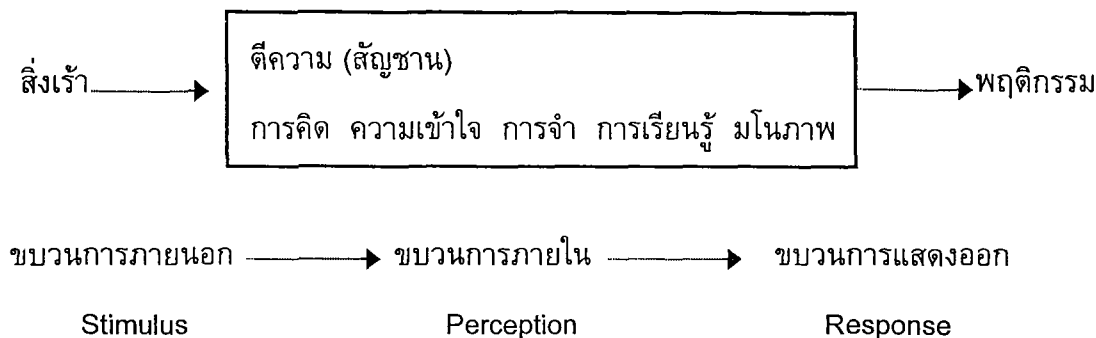
นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2529 : 181) กล่าวว่า การรับรู้คือ ขบวนการแปลความหมายของสิ่งเร้าที่มากกระทบกับประสาทสัมผัสต่าง ๆ ของเรา และการแปลความหมายอย่างไรนั้นขึ้นโดยตรงกับประสบการณ์ในอดีตของเราและสภาพจิตใจในปัจจุบัน

มอลซาฮาน และนอร์ทคอต (Molzahan & Northcott, 1989 : 133) กล่าวว่า การรับรู้เป็นความรู้สึก และความคิดเห็นของบุคคลต่อสิ่งที่มีคุณค่าสำหรับตน ขึ้นอยู่กับทัศนคติและความเชื่อของบุคคลนั้น

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า การรับรู้ หมายถึง การแสดงความรู้สึก และแปลความหมายจากสิ่งที่ได้รับรู้ออกมาในรูปของการกระทำ โดยขึ้นกับประสบการณ์ในอดีตและสภาพจิตใจในปัจจุบัน

ขอบวนการของการรับรู้

เป็นขอบวนการที่คาบเกี่ยวระหว่างความรู้สึก ความเข้าใจ การคิด การเรียนรู้ การตัดสินใจ เป็นการแสดงพฤติกรรม เขียนเป็นแผนภูมิ ได้ดังนี้

ปัจจัยกำหนดการรับรู้

การที่มนุษย์สามารถรับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ ต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง จะรับรู้ได้ดีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคล เช่น สภาพแวดล้อม ลักษณะของสิ่งเร้า และอุปกรณ์การรับรู้ เช่น อวัยวะสัมผัส ความตั้งใจ ความสนใจในขณะนั้น รวมทั้งประสบการณ์ที่ผ่านมา

ปัจจัยการรับรู้มี 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ลักษณะของผู้รับรู้ ปัจจัยที่เกี่ยวกับ "ผู้รับรู้" แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ

ด้านกายภาพ

หมายถึง อวัยวะสัมผัส ถ้าอวัยวะสัมผัสสมบูรณ์ก็จะรับรู้ได้ดี ถ้าหย่อนสมรรถภาพ เช่น หูตึง ตาเอียง เป็นหวัด ก็รับรู้ไม่ดี อีกประการได้แก่ ขอบเขตความสามารถในการรับรู้ เช่น เสียงเบาเกินไปเราก็รับสัมผัสไม่ได้ ขนาดหรือความเข้มข้นของสิ่งเร้าที่สามารถทำให้อวัยวะสัมผัสเกิดความรู้สึกได้ เรียกว่า เทรชโฮลด์ (Threshold) ใช้อักษรย่อว่า T หรือ RL R มาจากภาษาเยอรมันว่า Reiz แปลว่า ตัวกระตุ้น L มาจากภาษาลาตินว่า Limen แปลว่า ประตู หรือ จุดเริ่มต้น ดังนั้น เทรชโฮลด์ หมายถึง พลังงานที่น้อยที่สุดที่ทำให้เราเริ่มรับรู้ได้

ด้านจิตวิทยา

มีอิทธิพลต่อการรับรู้หลายประการ เช่น ความจำ อารมณ์ สติปัญญา ความพร้อม การสังเกตพิจารณา ฯลฯ อันเป็นผลจากการเรียนรู้เดิมนักจิตวิทยา ถือว่า การรับรู้เป็นสิ่งที่เลือกสรรอย่างยั้ง นับตั้งแต่เลือกรับสัมผัส เลือกเอาเฉพาะที่ต้องการและแปลความให้เข้ากับตนเอง

อิทธิพลของปัจจัยด้านจิตวิทยา มีดังนี้ คือ

1. ความรู้เดิม กระบวนการ การรับรู้ เมื่อรับสัมผัสแล้วต้องแปลเป็นสัญลักษณ์ โดยอาศัยความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เราจะรับรู้ ถ้าไม่มีความรู้เดิมในเรื่องนั้นมาก่อนย่อมจะทำให้การรับรู้ผิดไปจากความเป็นจริง

1.1 ประสบการณ์ (Experience) เดิมของแต่ละบุคคลจะทำให้บุคคลรับรู้เหตุการณ์แตกต่างกัน

1.2 ความต้องการ ความปรารถนา หรือแรงขับ ใครต้องการอะไรก็สนใจแต่สิ่งนั้น

1.3 สภาพของจิตใจ หรือภาวะของอารมณ์ ถ้าอารมณ์ดีก็มองดี เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้แปลความหมายผิดพลาด

1.4 เจตคติ ถ้าคนที่เรามีเจตคติไม่ดี ย่อมให้เรา เราก็รับรู้ว่าเขาแย่

1.5 อิทธิพลของสังคม สภาพความเป็นอยู่ของสังคม และลักษณะของวัฒนธรรม เป็นกรอบของการอ้างอิง จารีต ประเพณี ค่านิยม เป็นเครื่องกำหนดการรับรู้

1.6 ความตั้งใจที่จะรับรู้ และความสนใจ ในการเลือกที่จะรับรู้ ถ้าไม่สนใจก็จะเข้าทำนอง "เข้าหูซ้ายทะลุหูขวา" โดยไม่มีการรับรู้ต่อสิ่งนั้น

1.7 ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน มีผลต่อการรับรู้ เพราะทำให้สบายใจ ช่วยทำให้บุคคลเกิดการรับรู้ได้เร็ว และดี

1.8 แรงจูงใจ เป็นแรงกระตุ้นให้เกิดความต้องการในสิ่งใด ทำให้เกิดการรับรู้ได้ดี

1.9 คุณค่า และความสนใจที่มีผลต่อการรับรู้ เช่น ผู้หญิงสนใจแหวนเพชร พบที่ไหนก็ขอทุกที แต่ผู้ชายจะสนใจเพราะต้องซื้อแหวนหมั้น ความสนใจตั้งใจช่วยในการแปลความหมายถูกต้อง แบ่งเป็นสิ่งที่เร้าภายในได้ 2 ลักษณะ คือ สนใจชั่วขณะ สนใจที่ติดเป็นนิสัย

1.10 ความดึงดูดในทางสังคม ถ้าคนส่วนใหญ่หรือกลุ่มสนใจอะไร เราก็จะสนใจบ้าง ถ้าเพิ่มความสนใจ การรับรู้จะดีขึ้น

1.11 เชาวนปัญญา คนฉลาดรับรู้ได้เร็ว และถูกต้องกว่าเพราะสามารถแปลความหมายได้ดีและมีเหตุผล

1.12 การสังเกตพิจารณา ช่วยในการแปลทำให้การรับรู้แม่นยำ รู้ละเอียดลึกซึ้งขึ้น

1.13 ความพร้อม หรือ การเตรียมพร้อมที่จะรับรู้ ทำให้เตรียมใจไว้แล้ว เช่น นักกีฬา ได้ยินว่า "ระวัง" ทันทีที่ได้ยินสัญญาณเขาจะออกจากเส้นสตาร์ททันที

1.14 การคาดหวัง บางครั้งคนเราก็คาดหวังล่วงหน้า ซึ่งทำให้เตรียมพร้อมในการรับรู้สิ่งใหม่ เช่น คนทำงานตัวเลข จะเห็นภาพด้านล่างเป็นตัวเลข 13 ส่วนคนทำงานด้านอักษร จะเห็นภาพด้านล่างเป็นอักษร B

2. ลักษณะของสิ่งเร้า

ที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ มีดังนี้

2.1 สิ่งเร้าภายนอกที่ดึงดูด ความสนใจ และความตั้งใจ ถ้าสิ่งเร้ามีคุณลักษณะ และลักษณะที่สนองธรรมชาติในการรับรู้ของคนเรา ก็จะทำให้มีความตั้งใจในการรับรู้ดีขึ้น ได้แก่

2.1.1 ขนาดความเข้ม หรือ ความหนักเบาของสิ่งเร้า

2.1.2 ความเปลี่ยนแปลง หรือความเคลื่อนไหวของสิ่งเร้า

2.1.3 การกระทำซ้ำ ๆ ของสิ่งเร้า

2.1.4 ความกว้างขวาง หรือขนาดของสิ่งเร้า

2.1.5 ความแปลกใหม่

2.1.6 ความคงทน

2.1.7 ระยะทาง ไม่ใกล้หรือไกลเกินไป

2.1.8 ลักษณะการตัดกันของสิ่งเร้า

2.1.9 สี

2.2 การจัดหมวดหมู่ของวัตถุที่เป็นสิ่งเร้า

การรับรู้จะเกิดจากการเรียนรู้ ถ้าไม่มีการรับรู้ การเรียนรู้ก็ไม่เกิดขึ้นการรับรู้ มีความสำคัญต่อ เจตคติ อารมณ์ และแนวโน้มของพฤติกรรมเมื่อรับรู้แล้วย่อมเกิดความรู้สึก และมีอารมณ์ พัฒนามาเป็นเจตคติแล้วพฤติกรรมก็ตามมาในที่สุด

3.1.2 ตัวแปรด้านปทัสถานทางสังคม (Social Norms)

ความหมายของปทัสถานทางสังคม

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2533 : 55) กล่าวว่า ปทัสถานทางสังคม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติของบุคคลในสังคมตามแบบ หรือสอดคล้องกับแบบของกลุ่มหรือสังคมนั้น ๆ เช่น ครูแต่งเครื่องแบบมาทำงานทุกวัน

งามพิศ สัตย์สงวน (2538 : 61) กล่าวว่า ปทัสถานทางสังคม คือ แบบแผน พฤติกรรมที่เป็นที่คาดหวังของสังคมเป็นมาตรฐานที่สมาชิกของสังคมถูกคาดหวังให้ปฏิบัติตาม จึงเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป

นิเทศ ดินะกุล (2538 : 106) กล่าวว่า ปทัสถานทางสังคม หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปโดยคนส่วนมากของสังคม คนจำนวนมากยอมรับว่า มันเป็นแบบแผนพฤติกรรมที่ดีงาม เหมาะสม จึงควรปฏิบัติตาม

สุพัตรา สุภาพ (2533 : 20) กล่าวว่า ปทัสถานทางสังคม หมายถึง กฎข้อ บังคับมาตรฐานในการปฏิบัติของมนุษย์ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่คาดหวังว่าทุกคนควรจะกระทำ เป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ทำให้ลดปริมาณการตัดสินใจต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคม และเป็นกฎ

เกณฑ์ให้ปฏิบัติและควบคุมไปตามที่สังคมต้องการ สังคมจะเป็นระเบียบได้ เพราะบุคคลปฏิบัติตามปทัสถานทางสังคม

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า ปทัสถานทางสังคม หมายถึงการกระทำของบุคคลในสังคมซึ่งคนส่วนมากในสังคมนั้นยอมรับว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้องเหมาะสม

ประเภทของปทัสถาน

ปทัสถานแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. วิถีประชา (Folkways)
2. กฎศีลธรรม (Mores)
3. กฎหมาย (Laws)

1. วิถีประชา (Folkways)

เป็นบรรทัดฐานที่เรายอมรับปฏิบัติตามจนเป็นประเพณี เป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ทุกคนปฏิบัติกันโดยทั่วไป จนเกิดความเคยชิน และไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นภาระหน้าที่ เพราะเป็นสิ่งที่มีความหมายและใช้กันอย่างแพร่หลาย การปฏิบัติตามก็ไม่มีกฎหมายหรือข้อบังคับใดให้ปฏิบัติ เช่น ไม่มีกฎหมายใดที่บังคับให้เราสวมรองเท้า ลงชื่อตอนท้ายของจดหมาย ดื่มน้ำจากแก้ว เป็นต้น เป็นแต่เพียงพฤติกรรมที่คนส่วนใหญ่ปฏิบัติและเราปฏิบัติตามโดยไม่ได้คิดเลย เพราะเราเคยชินเป็นเรื่องของประเพณีที่ชุมชนกลุ่มนั้นนิยมปฏิบัติกัน ซึ่งคนกลุ่มอื่นอาจจะปฏิบัติไม่เหมือนกัน

สรุปแล้ว การดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ทุกคนจะต้องมีวิถีประชา เพราะเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติ ซึ่งอาจถือว่าเป็นข้อผูกพันที่จะต้องทำในสถานการณ์บางอย่าง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าต้องเป็นข้อผูกพันที่จะต้องทำโดยเด็ดขาด ส่วนในเรื่องการบังคับนั้นแม้จะไม่มีเป็นทางการก็มีแบบที่เป็นทางอ้อม เช่น ชูชิบ นินทา ไซยาตา หัวเราะเยาะ เป็นต้น

2. กฎศีลธรรม (Mores)

กฎศีลธรรมต่างกับวิถีประชา เพราะมีศีลธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง จึงเป็นกฎที่มีความสำคัญต่อสวัสดิภาพของสังคม สังคมมีการบังคับให้ปฏิบัติ และจะมีความรู้สึกรุนแรงถ้าใครฝ่าฝืนบุคคลจะต้องปฏิบัติเพื่อผลประโยชน์ของสังคม เป็นเรื่องของความผิดถูก ความนิยมที่ยึดถือและถ่ายทอดสืบต่อ ๆ กันมา โดยการเลียนแบบและสั่งสอน เช่น เรื่องการสมรสแบบผัวเดียวเมียเดียว ถ้าฝ่ายชายเกิดไปมีภรรยาอื่น ก็ถือว่าผิดศีลธรรม หรือคนไม่เข้าแถวซื้อตั๋วรถไฟ แชนคิวคนอื่น ก็ถือว่าผิดศีลธรรม หรือคนที่เขียนหนังสือโดยไม่อ้างอิงสิ่งที่ตนใช้ประกอบการเขียน ก็ถือว่าผิดศีลธรรม ด้วยเหตุนี้ กฎศีลธรรมจึงเป็นข้อห้าม (Taboo) ที่ห้ามไม่ให้กระทำการบางอย่างที่สังคมส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย เช่น ห้ามนักสังคมสงเคราะห์เปิดเผยความลับของผู้มารับการสงเคราะห์ ห้ามลูกเนรคุณพ่อแม่ ห้ามแพทย์เปิดเผยความลับของคนไข้ เป็นต้น

อันที่จริงคำว่า Mores ในภาษาลาตินแปลว่า ประเพณี แต่เรานำมาใช้ในความหมายอย่างเดียวกับศีลธรรม ซึ่งแท้ที่จริงที่มาของคำลาตินก็คือศีลธรรมนั่นเอง คำนี้ W.G.

Summer เป็นคนนำมาใช้ โดยกล่าวว่ากฎศีลธรรมเป็นการปฏิบัติที่พอจะเชื่อได้ว่าได้สร้างสวัสดิภาพแก่สังคม นอกจากนี้กฎศีลธรรมก็เหมือนกับวิถีประชาที่ในแต่ละแห่งย่อมไม่เหมือนกัน เพราะมีคุณค่า (Value) ที่ยึดถือต่างกัน ดังนั้น ถ้าบุคคลใดเอากฎศีลธรรมของตนไปเปรียบเทียบกับคนอื่นว่าดีหรือเลวกว่าของตน ก็เป็นการเปรียบเทียบที่ผิด เพราะสภาพหรือสิ่งแวดล้อมตลอดจนความเชื่อต่าง ๆ ย่อมต่างกันไปตามแต่ละท้องที่ เช่น เราเคารพอาวสุ โอเมรกันรักความเท่าเทียมกัน หรือสวีเดนเห็นว่าการที่หญิงชายมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงานเป็นเรื่องธรรมดา ฯลฯ ถ้าเราเอามาตรฐานของเราไปเปรียบเทียบกับของอเมริกันหรือสวีเดน เราก็อาจจะเห็นว่าเขาศีลธรรมต่ำ ซึ่งเป็นการไม่ยุติธรรม เพราะเราจะเอาของเราไปเปรียบเทียบกับของเขาไม่ได้ เพราะเรามีการอบรมสั่งสอนในเรื่องนี้ต่างกัน ในทางกลับกันเขาอาจจะเห็นว่าเราเป็นพวกหัวเก่า ไม่ทันสมัย เป็นต้น ดังนั้นกฎศีลธรรมจึงเป็นเรื่องของแต่ละสังคมนิยมปฏิบัติ เราจะใช้คุณค่าของเราไปตัดสินว่าของใครต่ำกว่าของใครไม่ได้ เพราะเป็นการแสดงความไม่ใจกว้าง และไม่ยอมรับสภาพความเป็นจริงของแต่ละสังคมเป็นการมองที่เข้าข้างตนเองจนเกินไป โดยไม่ได้คำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพของสังคมนั้น ๆ

3. กฎหมาย (Laws)

กฎหมายเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในสังคมที่ซับซ้อน (Complex Society) แต่กฎหมายก็ไม่จำเป็นต้องมีในทุกสังคม แม้ว่าสังคมนั้นจะมีวิถีประชาหรือกฎศีลธรรมก็ตาม กฎหมายจะเกิดในสังคมที่มีองค์การทางการเมือง เช่น รัฐบาล ในสังคมที่ขาดการศึกษาหรือสังคมเล็ก ๆ กฎหมายมีขึ้นได้ยาก เพราะเป็นสังคมที่มีความเป็นอยู่ง่าย ๆ การควบคุมก็ง่าย เช่น พ่อบ้านปกครองลูกบ้าน เนื่องจากคนน้อยจึงใช้กฎศีลธรรมหรือวิถีประชาได้ ส่วนในสังคมที่ซับซ้อน การใช้วิถีประชาหรือศีลธรรมไม่อาจจะประกันความเป็นระเบียบ จึงจำเป็นต้องมีบุคคลหรือองค์การทำหน้าที่ออกกฎหมาย มีตัวแทนทำหน้าที่บังคับ เช่น ตำรวจ ทหาร ฯลฯ นอกจากนี้สถานการณ์ต่าง ๆ ก็เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ชีวิตคนเราต้องต่อสู้มากขึ้น กฎศีลธรรมไม่อาจจะใช้เป็นเครื่องมือควบคุมความประพฤติของบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

กฎหมายอาจจะมิได้หลายแบบ เช่น อาจจะไม่มีการบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษร จึงไม่จำเป็นต้องมีองค์การที่ทำหน้าที่ออกกฎหมาย แต่อาศัยหลักการปฏิบัติที่ทำในอดีต เช่น ดังที่ใช้กันในอังกฤษ เรียกว่า กฎหมายจารีตประเพณี แบบต่อมาของกฎหมาย คือมีการออกกฎหมายใหม่ออกมา จึงจำเป็นต้องมีองค์การที่ทำหน้าที่ออกกฎหมายเป็นกฎหมายที่ใช้ได้จนกว่าจะมีกฎหมายใหม่มาลบล้าง ส่วนกฎหมายที่ออกบางครั้งก็มีส่วนมาจากศีลธรรม ส่วนกฎหมายที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากกฎศีลธรรมก็ยากที่จะใช้บังคับได้

กฎหมายที่ดีจะต้องเป็นกฎหมายที่ออกมาให้ทันกับเหตุการณ์หรือเป็นกฎหมายที่คาดการณ์ข้างหน้าได้ เพราะกฎหมายที่ดีจะทำให้สังคมดำเนินไปได้ในทางที่เป็นประโยชน์แก่สังคม เนื่องจากกฎหมายเกี่ยวกับชีวิตของมนุษย์ในทุกด้าน ตั้งแต่เรื่องเล็ก ๆ จนถึงเรื่องใหญ่ ๆ จึงเป็นความจำเป็นที่ผู้ออกกฎหมายจะต้องออกกฎหมายตรงกับสภาพข้อเท็จจริง เช่น

ไม่ควรออกกฎหมายห้ามการมีโสเภณีเพราะจะออกมาในรูปอื่น เช่น ร้านอาหาร ร้านเสริมสวย ในที่ลับ การข่มขืน การแพร่โรค ฯลฯ หรือออกให้ตรงกับคุณค่าอุปนิสัย ความรู้สึกของคนในชุมชนนั้น ๆ เช่น มีอยู่สมัยหนึ่งมีการออกกฎหมายมาว่าห้ามกินหมาก เป็นภาวะที่คนติดหมากปฏิบัติไปได้ยากยิ่ง หรือทุกคนต้องสวมหมวกเพื่อควมมีวัฒนธรรม ซึ่งข้อกำหนดดังกล่าวต่อมาก็ใช้ไม่ได้

3.1.3 ตัวแปรด้านบทบาท (Role)

ความหมายของบทบาท

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของบทบาทไว้ดังนี้ เช่น

สุพัตรา สุภาพ (2525 : 34) ได้ให้ความหมายของบทบาทไว้ว่า คือ การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพ (ตำแหน่ง) เช่น มีตำแหน่งเป็นพ่อ บทบาทก็ต้องเลี้ยงลูกเป็นครู บทบาทก็คือสั่งสอนอบรมนักเรียนให้ดี

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2527 : 147) ได้ให้ความหมายของบทบาทไว้ว่า บทบาทจะเกิดขึ้นได้จะต้องประสานความประพฤติส่วนตัวของบุคคลให้เข้ากับหน้าที่ที่หน่วยงานกำหนดให้ปฏิบัติ จึงจะปรากฏบทบาทที่แท้จริงในองค์กร และในสังคมที่คนส่วนใหญ่ต้องการ

ภิญโญ สาร (2519 : 283) ให้ความหมายของบทบาทว่าเป็นความมุ่งหวังที่บุคคลในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง ควรจะกระทำหรือแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาในสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง บทบาท หน้าที่ มีควมคู่กับตำแหน่งที่บุคคลดำรงอยู่เสมอ

ฮอยเลย์ (Hoyle. 1969 : 36) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมที่เหมือนกันของบุคคลที่ดำรงตำแหน่งเดียวกัน หรืออยู่ในสังคมเดียวกัน และรวมตลอดถึงแบบแผนพฤติกรรมที่ผูกพันหรือขึ้นอยู่กับความคาดหวังของสมาชิกอื่น ๆ ในสังคมด้วย

แมคโดนัลและเชลเลนเบิร์ก (Mc Donald and Schellenberg. 1971 : 3) ได้กล่าวถึงบทบาทในเชิงพฤติกรรมทางสังคมว่า บทบาท หมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและพฤติกรรมที่สมาชิกในสังคมคาดหวังจะให้บุคคลนั้นประพฤติ

กู๊ด (Good. 1973 : 502) อธิบายความหมายของบทบาทไว้ใน 2 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. ลักษณะที่แสดงออกของบุคคลภายในกลุ่ม
2. รูปแบบพฤติกรรมที่คาดหวังตามตำแหน่งหน้าที่ หรือการแสดงออกของแต่ละบุคคลตามความมุ่งหวังของสังคม

โอเวนส์ (Owens. 1970 : 54) กล่าวว่า บทบาทเป็นความคาดหวังของบุคคลที่แตกต่างกันออกไป เพราะบุคคลมีความคิดและความต้องการแตกต่างกัน การแสดงพฤติกรรมที่แท้จริงของบุคคลย่อมผูกพันกับความคาดหวังของผู้อื่น

กิบสัน และคนอื่น ๆ (Gibson and others. 1988 : 292) กล่าวว่า บทบาทเป็นแบบแผนของพฤติกรรมที่คาดหวังอย่างมีเหตุผล สำหรับตำแหน่งที่ได้กำหนดไว้ในองค์การ

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่ควรปฏิบัติ ตามหน้าที่ และตำแหน่งที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของกลุ่มบุคคลในสังคมนั้น ๆ

ประเภทของบทบาท

ฮันท์ (Hunt. 1971 : 6) ได้แบ่งประเภทของบทบาทไว้เป็น 5 ประเภทดังนี้

1. บทบาทที่กำหนดโดยสังคม (Role Prescriptions) เป็นบทบาทที่สังคมกำหนดไว้ว่าบุคคลที่อยู่ในตำแหน่งนั้นจะต้องทำอะไร เช่น สังคมกำหนดไว้ว่าครูจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้อสอน แพทย์จะต้องมีหน้าที่เป็นรักษาไข้
2. บทบาทที่กำหนดให้คนเป็นตัวอย่างของสังคม (Role Stereotypes) เช่น การแต่งกาย การพูดจา ความประพฤติของคนในสังคมใด ย่อมบ่งถึงวัฒนธรรมและสังคมของคนนั้น
3. บทบาทที่สังคมคาดหวัง (Role Expectations) เป็นบทบาทที่ผู้อื่นคาดหวังไว้ว่าผู้ที่ดำรงตำแหน่งนั้นควรจะทำอย่างไร เช่น ผู้ที่เป็นครูควรจะต้องมีความรู้ดี มีความประพฤติดีและมีคุณธรรมของการเป็นครูที่ดี
4. บทบาทที่ทุกคนต้องปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ และหน้าที่ที่กำหนดไว้ (Role Enactments) เช่น ครูควรจะต้องปฏิบัติตามระเบียบข้าราชการพลเรือน
5. บทบาทที่ต้องปฏิบัติตามความคาดหวังของผู้ร่วมงานด้วย (Counter Role Expectations) เช่น บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งไม่เพียงแต่จะต้องปฏิบัติตามที่ตนเองต้องการเท่านั้น แต่จะต้องปฏิบัติตามความมุ่งหวังของผู้อื่นด้วย เช่น คนสองคนทำงานร่วมกันต่างก็มุ่งหวังว่าแต่ละคนจะต้องปฏิบัติตามหน้าที่ของตน แต่โดยความเป็นจริงแล้ว ทั้งสองฝ่ายก็ต้องร่วมมือกันทำ และจะต้องดูความมุ่งหวังของอีกฝ่ายหนึ่งด้วยว่าต้องการจะให้ทำอย่างไร

ประเภทของบทบาทอาจสรุปแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือบทบาทที่สังคมเป็นผู้กำหนดให้บุคคลต้องปฏิบัติตามที่สังคมคาดหวัง และบทบาทที่บุคคลประพฤติปฏิบัติตามบุคลิกของตน ซึ่งจะสอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีอันดีของสังคมนั้น

3.1.4 ตัวแปรด้านอัตมโนทัศน์ (Self-concept)

ความหมายของอัตมโนทัศน์

พรหมทิพย์ เกษะนันท์ (2516 : 65-66) อธิบายว่า อัตมโนทัศน์เป็นสิ่งที่ปฏิรูปมาจากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม องค์ประกอบที่ทำให้อัตมโนทัศน์เปลี่ยนแปลง ได้แก่

1. สังคมที่เขาอาศัยอยู่ การเป็นที่ยอมรับหรือไม่ยอมรับจากสังคมที่เขาอาศัยอยู่นั้นมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงอัตมโนทัศน์ของบุคคลได้ทั้งในทางที่ดีขึ้นหรือด้อยลง

2. ผู้ที่ใกล้ชิดและมีอิทธิพลเหนือพัฒนาการของบุคคลนั้น เช่น บิดา มารดา ครู ญาติหรือเพื่อนสนิท ความไว้วางใจ ความเชื่อถือทัศนคติที่คนเหล่านี้มีต่อบุคคลนั้น และมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงอัตมโนทัศน์ของบุคคลนั้น

3. อัตมโนทัศน์อย่างที่ดีว่าตนเป็น (Ideal Self-concept) หมายถึง ความนึกคิดทัศนคติเกี่ยวกับตนเองตามที่บุคคลนั้นปรารถนาจะเป็น บุคคลจะตั้งอัตมโนทัศน์ อย่างที่ตนคิดอยากจะเป็นเอาไว้ แล้วพยายามเปลี่ยนตัวเองให้เป็นอย่างที่ตั้งเอาไว้ ถ้าทำได้ อัตมโนทัศน์ของเขาก็จะดีขึ้น ถ้าทำไม่ได้ก็จะเกิดท้อถอย รู้สึกว่าตัวเองไม่มีคุณค่า ทำให้อัตมโนทัศน์ด้อยลง

อำไพ ศิริพิพัฒน์ (2525 : 93) ให้ความเห็นว่า อัตมโนทัศน์กับอัตตา (ตน) ไม่ใช่สิ่งเดียวกัน แต่อัตมโนทัศน์เป็นสิ่งหนึ่งของอัตตา (ตน) เป็นส่วนที่สำคัญที่เป็นแก่นแท้เป็นลักษณะประจำตัวของคนเป็นลักษณะที่บุคคลคิดว่าเขาเป็นตัวเขาตลอดเวลาทุกสถานที่

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2527 : 208-209) ได้สรุปแนวความคิดของนักจิตวิทยาในเรื่องอัตมโนทัศน์ไว้ว่า อัตมโนทัศน์ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลเกี่ยวกับตนเองทั้งทางสุขภาพร่างกายและจิตใจ ได้แก่ บุคลิกลักษณะ รูปร่างหน้าตา อารมณ์ ความรู้สึก ฯลฯ คนที่มีอัตมโนทัศน์ดีหรือทางบวก จะเป็นคนมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความกล้าในการแสดงความสามารถของตนเอง แต่ถ้ามีมากเกินไปมักจะเป็นคนขี้ขลาดขี้โม้ มักกลัวยกตนข่มท่านบ่อยครั้ง และมักถูกความสามารถของคนอื่นว่าด้อยกว่าตน สำหรับคนที่มีอัตมโนทัศน์ไม่ดีหรือทางลบ มักไม่เชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าแสดงความสามารถของตนเองเมื่ออยู่ต่อหน้าผู้อื่น ถ้ามีอัตมโนทัศน์ทางลบมากเกินไป มักจะเป็นคนที่ถูกดูถูกตนเอง คิดว่าตนเองมีปมด้อย มีการถ่อมตัว และเกรงกลัวหรือยอมทำตามผู้อื่น โดยเฉพาะคนที่มีลักษณะเก่งกว่าเขา อัตมโนทัศน์ที่ถูกต้องเหมาะสม คือ บุคคลจะต้องเปรียบเทียบความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองกับความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อบุคคลจากกลุ่มหรือสังคม ดูว่าสอดคล้องกันหรือไม่ และถ้าไม่สอดคล้องกันความรู้สึกนึกคิดใดที่ถูกต้องหรือเป็นเหตุเป็นผลมากกว่า ก็ควรจะยอมรับความรู้สึกนึกคิดนั้น

ฟรอยด์ (Gale. 1969 :27-28 ; citing Freud. n.d.) ผู้นำในกลุ่มจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis) ได้ให้ความเห็นว่า อัตมโนทัศน์ ก็คือ โครงสร้างของอีโก้ ซึ่งเป็นผลรวมทั้งหมดของความจริงแห่งตน ซึ่งบางครั้งทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ บางครั้งก็ทำให้เกิดความทุกข์และต้องอดทนในสภาพที่เป็นจริงของตน

กลุ่มแอดเลอร์ (Gale. 1969 : 28-29 ; citing Adler. n.d.) กล่าวว่าอัตมโนทัศน์ ก็คือ แบบฉบับของชีวิต (Life Style) ของบุคคลนั่นเอง เด็กเกิดมาต้องเผชิญกับสิ่งต่าง ๆ ในสังคม ต้องเรียนรู้วิธีที่มีประสิทธิภาพในการต่อสู้กับมัน พฤติกรรมของเด็กเป็นผลมาจากการกระทำและทัศนคติทั้งหมดของเขาที่แสดงให้เห็นแบบฉบับของชีวิต ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการประเมินค่าของตนเอง และสังคม

ออซูเบล และโรบินสัน (Ausubel and Robinson. 1969 : 405) ให้ความหมายว่า อัตมโนทัศน์ เป็นความรู้ความเข้าใจ (Cognitive) และทัศนคติท่าที (Affective) ของบุคคลที่มีต่อตนเอง เป็นลักษณะที่สลับซับซ้อนมาก

บาร์ตัสเซค (Bartussek. 1972 : 185) กล่าวว่า อัตมโนทัศน์เป็นผลรวมของ ทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับพฤติกรรม ความสามารถและคุณลักษณะของตน

อีเซนค์ (Eysenck. 1972 : 185) กล่าวว่า อัตมโนทัศน์ คือผลรวมของเจตคติและค่านิยมเกี่ยวกับพฤติกรรมความสามารถ และคุณภาพของตน

คูก (Cook. 1975 : 37) ให้ความหมายว่า อัตมโนทัศน์เป็นความนึกคิดและเจตคติที่บุคคลมีต่อตนเองทั้งทางด้านร่างกาย ศิลธรรม ความเชื่อทางศาสนา วัฒนธรรม สังคม หน้าที่การงาน สุขภาพของร่างกาย และภาพพจน์ในใจที่บุคคลมีอยู่ รวมทั้งด้านเพศสัมพันธ์ด้วย

เลคกี (อำไพ ศิริพิพัฒน์. 2515 : 97 ; อ้างอิงมาจาก Leckey. n.d.) ได้กล่าวถึงความสำคัญของค่านิยม ซึ่งประกอบเป็นอัตมโนทัศน์ เปรียบเสมือนหัวใจหรือแกนกลางของบุคลิกภาพ

จาร์มิน และไทรสตรัด (Jarmin and Trygstad. 1976 :4) ให้ความหมายของอัตมโนทัศน์ไว้ว่า เป็นการที่บุคคลมีความรู้สึกนึกคิดที่เป็นนามธรรมที่บุคคลมีอยู่เกี่ยวกับตนเอง รวมทั้งความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองและการประเมินตนเอง ซึ่งจะรวมทั้งความรู้สึก ค่านิยม ความเชื่อ และการรับรู้เกี่ยวกับสิ่งที่บุคคลเป็นอยู่ทั้งหมด

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า อัตมโนทัศน์ คือ ความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่บุคคลมีต่อตนเองในทุก ๆ ด้าน ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ตนได้เรียนรู้จากสังคม และสิ่งแวดล้อม ทำให้บุคคลเข้าใจตนเอง รับรู้คุณลักษณะและความสามารถของตน

3.1.5 ตัวแปรด้านความรู้สึก

ความหมายของความรู้สึก

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้นิยามของคำว่า รู้สึก คือ รู้ ด้วยการสัมผัส เกิดอาการที่รู้ว่าเป็นสุขหรือทุกข์ เกิดสังหรณ์ขึ้นในใจ นั่นก็คือความรู้สึกเป็นพลังงานอย่างหนึ่งที่บันดาลให้เกิดอารมณ์ในตัวมนุษย์

ลำดับขั้นการเกิดความรู้สึก

สาโรช บัวศรี ได้อธิบายลำดับขั้นการเกิดความรู้สึกตามแนวพุทธปรัชญา ในเชิงจิตวิทยาเกี่ยวกับการเกิดค่านิยมและเจตคติ จำนวน 5 ขั้น ดังนี้ (วารสารการวัดผลการศึกษา. 2537 : 28-29)

1. ผัสสะ ปัจจัย เวทนา หมายความว่า การได้ประสบหรือสัมผัสกระตุ้นให้เกิดความรู้สึก นั่นคือ คนเราจะมีความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบต้องได้รับรู้กับสิ่งนั้นก่อน การไม่รู้จักสิ่งนั้นเลยจะรู้สึกได้อย่างไร การสัมผัสอาจจะเป็นทางใดทางหนึ่งก็ได้จากประสาทสัมผัสทั้งหมด คน

ตาบอดหรือหูหนวกก็มีความรู้สึกได้จากการสัมผัสของประสาทส่วนที่เหลือ ผัสสะจึงเป็นตัวสำคัญที่จะทำให้เกิดจุดเริ่มต้นของความรู้สึกทั้งหมดของคน

2. เวทนา ปัจจยา ตัณหา หมายความว่า ความรู้สึกกระตุ้นให้เกิดความอยากได้หรือความต้องการ นั่นคือ คนเราอยากได้อะไรต้องผ่านการรับรู้ได้เห็นแล้วมีความรู้สึกว่สิ่งนั้นเป็นอย่างไร ประเมินดูแล้วต้องการหรือไม่ต้องการ อยากได้หรือไม่อยากได้มาเป็นของตนเอง

3. ตัณหา ปัจจย อุปาทาน หมายความว่า ความอยากกระตุ้นให้เกิดความยึดมั่นถือมั่น กลายเป็นค่านิยม ความรู้สึกอยากมันจะปรับปรุงให้เกิดความรู้สึกว่ามีผู้อยาก ซึ่งเป็นเพียงความรู้สึกเท่านั้น แล้วปรากฏเป็นตัวตนหรือความมีตัวตนขึ้นมา

4. อุปาทาน ปัจจยา ภพ หมายความว่า ค่านิยมกระตุ้นให้เกิดสภาวะรุ่มร้อนหรือพร้อมอยู่ในใจ นั่นก็คือเป็นเจตคติหรือทัศนคตินั่นเอง ความรู้สึกระดับนี้เป็นความรู้สึกแสดงความพอใจหรือไม่พอใจ แต่ยังไม่แสดงออก เป็นเพียงความโน้มเอียงและรุ่มร้อนในความเป็นตัวตน

5. ภพ ปัจจยา ขาติ หมายความว่า เจตคติกระตุ้นให้เกิดการกระทำที่ปรากฏออกมาภายนอก นั่นก็คือชาตินาจะเป็นลักษณะนิสัยที่เกิดความรู้สึกปรุงแต่งจากความเป็นตัวตนเป็นลักษณะนิสัยของแต่ละคน

จากแนวคิดนี้ สาโรช บัวศรี ยังได้สรุปลำดับการเกิดความรู้สึกว่าเริ่มจากความต้องการ ขั้นตอนไปเป็นความชื่นชอบหรือความสนใจติดตามมา ความชื่นชอบนี้กระตุ้นให้เกิดความนิยมชมชอบหรือเข้าใจในคุณค่ากลายเป็นค่านิยมขึ้นมา ค่านิยมที่ก่อตัวอยู่ระยะหนึ่งนานพอสมควร ก็ย่อมจะกระตุ้นให้เกิดสภาวะที่รุ่มร้อนหรือพร้อมที่จะกระทำอยู่ในใจ เรียกว่า เจตคติ ภาวะอันนี้ก็จะทำให้เกิดการกระทำ เขียนเป็นโครงสร้างได้ว่าอย่างนี้

" ความต้องการ -----> ความชื่นชอบ -----> ค่านิยม -----> เจตคติ -----> การกระทำ "

แนวคิดของแครธวอลและคณะ

การจัดจำแนกแนวคิดด้านความรู้สึกที่พอเชื่อถือได้อีกกลุ่มหนึ่ง คือแนวคิดจาก แครธวอล และคนอื่น ๆ (Krathwohl and others. 1964) กลุ่มนี้จัดลำดับโครงสร้างของความรู้สึก เริ่มจากความสนใจ (Interest) ตามด้วยความซาบซึ้ง (Appreciation) ถัดไปเป็นเจตคติ (Attitude) แล้วไปค่านิยม (Value) และสุดท้ายเป็นการปรับตัว (Adjustment) แต่ถ้ามองในแง่ลำดับการเกิดเป็นระยะต่อเนื่องจะเริ่มลำดับขึ้น ดังนี้

1. การรับรู้ (Receiving) เป็นขั้นแรกของด้านความรู้สึก เป็นพฤติกรรมขั้นแรกที่คนรู้จักกับสิ่งเร้าว่ามันเป็นอะไร เป็นการรู้จักเบื้องต้นผิวเผินเท่านั้น ยังมองไม่เห็นความสำคัญ แต่ก็มีความพยายามบังคับใจให้เกิดความพอใจที่จะรับรู้ ตลอดจนสามารถจำแนกแยกแยะพอที่จะใช้ความรู้สึกเลือกรับสิ่งที่รับรู้ได้เห็นด้วย

2. การตอบสนอง (Responding) ความรู้สึกขั้นนี้เป็นความรู้สึกที่มีความพึงพอใจและใจจดจ่อมากกว่าเดิม ขนาดยินยอมตาม ให้ความร่วมมือ ทำด้วยความสมัครใจ และทำด้วยความเต็มใจสนุกสนาน

3. การรู้คุณค่า (Valuing) ในขั้นนี้เป็นขั้นความรู้สึก รู้คุณค่าของสิ่งของ ปรากฏการณ์ หรือพฤติกรรมซึ่งตนเองได้รับและซึบซาบมาตั้งแต่ต้น ความรู้สึกระดับนี้อาจจะยอมรับหรือไม่ยอมรับคุณค่าก็ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาคุณค่าเหล่านั้น ความรู้สึกระดับนี้ค่อนข้างคงเส้นคงวา และบังเกิดความรู้สึกศรัทธาด้วยอารมณ์แน่นอน

4. การจัดระบบคุณค่า (Organization) จากขั้นความรู้สึกที่แล่วมา มนุษย์ย่อมเห็นคุณค่าหรือค่านิยมมากมายผ่านเข้ามาในประสบการณ์ของชีวิต แต่ความรู้สึกของมนุษย์จะรู้สึกนิยมชมชอบเฉพาะกลุ่มค่านิยมใดค่านิยมหนึ่งเท่านั้น การจัดระบบในระดับนี้จึงเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งอาจจะจัดให้อยู่เป็นกลุ่มก้อนของความรู้สึกชื่นชมคุณค่านั้น เช่น คนชอบพูดตรงไปตรงมา ไม่ชอบคดโกง ตรงต่อเวลา ร่วมมือร่วมใจ รักษาความสัตย์ ค่านิยมเหล่านี้มาจัดระบบกันเป็นคนชัดสัตย์ แต่ละคนจึงมีความรู้สึกเหมือนกันหรือแตกต่างกัน ก็ด้วยการจัดระบบคุณค่าที่ตนเองชื่นชอบ

5. การสร้างลักษณะนิสัยโดยคุณค่า (Characterization by a Value or Value Complex) ในขั้นนี้เป็นขั้นการสั่งสมความรู้สึกจนเป็นแบบตัวกูของกูขึ้นมา เป็นลักษณะนิสัยเฉพาะของบุคคลนั่นเอง การที่จะเกิดลักษณะแบบนี้แสดงว่า เรายึดมั่น ถือนั่นในขั้นที่แล้ว เามาเป็นอุดมการณ์ของตนเองในระดับนี้ ลักษณะบุคลิกประจำตัว อุดมการณ์ ปรัชญาชีวิต ฯลฯ จะเกิดในขั้นนี้ มีความคงเส้นคงวาสูงเปลี่ยนแปลงยาก

แนวความคิดของไอแซก

ฮานส เจ ไอแซก (Hans J. Eysenck) เกิดที่ประเทศเยอรมัน ปี ค.ศ. 1916 หนีภัยสงครามหนีไปอยู่อังกฤษ แนวคิดทางจิตวิทยาของไอแซกเน้นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ มโนภาพที่กระจัดจางและการวัดเป็นประการสำคัญ นอกจากนั้นยังเน้นวิธีการทางคณิตศาสตร์ขั้นสูง ในการศึกษารูปแบบโครงสร้างทางความรู้สึก โดยเฉพาะด้านบุคลิกภาพได้สร้างทฤษฎีขึ้นมาเป็นที่รู้จักกันทั่วไป

ในด้านระดับความรู้สึก ไอแซก ได้เสนอแนวคิดเป็นโครงสร้างของตันไม้ (Oppenheim, 1966) โดยเริ่มจากความเชื่อ (Belief) ซึ่งเป็นความรู้สึกเบื้องต้น เปรียบเสมือนใบไม้ ระดับถัดไปเป็นเจตคติ (Attitude) เปรียบเสมือนกิ่งเล็ก ถัดไปเป็นความรู้สึกขั้นคุณค่า หรือค่านิยม (Value) เปรียบเสมือนกิ่งใหญ่ของตันไม้ ความรู้สึกระดับนี้ค่อนข้างจะเป็นอุดมการณ์ยึดมั่นแน่นอนมาก ขั้นสุดท้ายจะหลอมเป็นบุคลิกภาพ (Personality) ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของบุคคล เปรียบเสมือนโคนและรากของไม้ ซึ่งหยั่งลึกลงไป在地 เพื่อให้ตันไม้มีชีวิตอยู่ได้ตามสภาพของมัน ถ้ามองในความเป็นมนุษย์ก็เช่นเดียวกัน บุคลิกภาพเป็นลักษณะที่แสดงความเป็นตัวตนของแต่ละ

คนให้มีความแตกต่างจากคนอื่น ๆ แต่การจะเกิดสิ่งนี้ได้ก็โดยการหลอมสั่งสมมาตั้งแต่ความเชื่อตอนแรกตั้งโครงสร้าง

แนวคิดของเกเบิล

เกเบิล (Gable. 1986) เสนอโครงสร้างลักษณะของความรู้สึก (Affective Characteristics) โดยเน้นตามลำดับ ดังนี้

1. เจตคติ (Attitude) เป็นความรู้สึกต่อเป้าเจตคติอาจจะเป็นวัตถุ สิ่งของ หรือสถาบัน และอื่น ๆ ก็ได้
2. อัตมโนทัศน์ (Self-Concept) เป็นลักษณะการรับรู้ของตนเองว่าเป็นอย่างไร นั่นก็คือเจตคติต่อตนเองนั่นเอง
3. ความสนใจ (Interest) เป็นความชื่นชอบต่อกิจกรรมหรือจะพูดว่าเป็นเจตคติต่อกิจกรรมก็ได้
4. ค่านิยม (Value) เป็นความรู้สึกที่สะท้อนความเชื่อต่อเป้าหมายของชีวิต และวิถีของชีวิต

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

3.2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้

สมปอง สุขศกุงการกิติ (2530 : 66) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพที่มีต่อการสำนึกด้านอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดธาตุทอง กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2529 จำนวน 60 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยชุดแนะแนวอาชีพ และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีการรับรู้ด้านอาชีพสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 ส่วนนักเรียนในกลุ่มควบคุมมีการรับรู้ด้านอาชีพก่อน และหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ลาเวิร์น (Laverne. 1978 : 6143-A) ได้ศึกษาการรับรู้ของเด็กระดับ 6 ในโรงเรียนตะวันตกกลาง ใช้แบบทดสอบวัดด้านการรับรู้สามฉบับ พบว่า กลุ่มนักเรียนหญิงมีความสามารถในการรับรู้สูงกว่านักเรียนชาย

เจน (Jane. 1978 : 249-A) ได้ศึกษาพบว่าการรับรู้ในการอ่านกับผลสัมฤทธิ์ในการอ่านมีความสัมพันธ์กัน โดยทดลองกับนักเรียนระดับ 5 และ 7 จำนวน 47 คน

ยีนนี่ (Jeanne. 1978 : 80-81A) สร้างข้อสอบวัดความถนัดด้านการรับรู้และความสามารถในการใช้เครื่องมือ ทดสอบกับผู้ที่ทำงานต่าง ๆ 44 ชนิด พบว่า แบบทดสอบ

ทั้งสองเมื่อนำมาวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบแล้วจะสามารถพยากรณ์ผู้ที่ทำงานหนักชนิดได้ดี และเมื่อนำไปทดสอบกับนักเรียน 36 คน จะพยากรณ์ในด้านการเขียนจดหมายและงานธุรกิจได้ดี

แนช (Nash. 1978 : 2052-A) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมการรับรู้ด้านอาชีพที่มีต่อการรับรู้ด้านอาชีพนักเรียนเกรด 2-6 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนจาก 4 โรงเรียนในมลรัฐเวอร์จิเนีย จำนวน 270 คน ที่มีสภาพเศรษฐกิจสังคมใกล้เคียงกัน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนหญิงที่เข้าร่วมโปรแกรมการรับรู้ด้านอาชีพ มีคะแนนการรับรู้ด้านอาชีพสูงกว่านักเรียนชาย และการเข้าร่วมโปรแกรมการรับรู้ด้านอาชีพนั้นส่งผลต่อการพัฒนาการทางด้านความรู้และความเข้าใจในอาชีพได้มากขึ้น

โซลเวย์ (Solvay. 1988 : 1439) ได้ศึกษาผลของการรับรู้ด้านอาชีพที่มีต่อความรู้และทัศนคติ ในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการรับรู้ด้านอาชีพมีความรู้และทัศนคติในการเลือกอาชีพสูงขึ้น

คอร์โซ (Corso. 1991 : 188) ได้ศึกษาการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษารัฐแคลิฟอร์เนีย ผลการศึกษาพบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างตัวแปร การรับรู้ด้านอาชีพ เพศ และเชื้อชาติของนักเรียน

3.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาท

พร สීමອກ (2531 : 183 - 203) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในทัศนะของผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียนสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแพร่ กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอน 341 คน ผู้บริหารโรงเรียน 504 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านผู้สอน มีความคิดเห็นต่อหน้าที่ศึกษานิเทศก์ คือ

1.1 ครูผู้สอนต้องการความช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์ในด้านการวางแผนการนิเทศมากที่สุด

1.2 ศึกษานิเทศก์แสดงบทบาทด้านการส่งเสริมการนิเทศภายในน้อยไป

1.3 ครูผู้สอนต้องการให้มีการประสานงาน ส่งเสริมการทดลอง ค้นคว้า ในการใช้นวัตกรรมจากศึกษานิเทศก์มาก

1.4 ในด้านการจัดทำแผน ครูผู้สอนต้องการได้รับคำแนะนำโดยตรง

2. ด้านผู้บริหาร มีความคิดเห็นต่อหน้าที่ศึกษานิเทศก์ คือ

2.1 ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มองภาพรวมเกี่ยวกับบทบาทของศึกษานิเทศก์อำเภอไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี ต้องการความช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์มาก

2.3 ผู้บริหารที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีต้องการความช่วยเหลือจาก ศึกษานิเทศก์มาก

ถนอม เกียรติวพันธ์ (2530 : 37) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทในด้านการบริหารการศาสนาของศึกษาธิการอำเภอ ในทรรณะพระสังฆาธิการและพระสงฆ์ในจังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทรรณะของพระสังฆาธิการที่มีต่อบทบาทหน้าที่ที่เป็นจริงของศึกษาธิการอำเภอ ปรากฏผลเรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้ การบริหารงานการเงิน การบริหารงานธุรการ การบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานศาสนสมบัติ ส่วนทรรณะที่มีต่อบทบาทที่คาดหวังเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานการเงิน การบริหารงานศาสนสมบัติ และการบริหารงานธุรการ สำหรับผลการเปรียบเทียบลำดับค่าเฉลี่ยทรรณะพระสงฆ์ที่มีต่อบทบาทที่เป็นจริง และบทบาทที่คาดหวังของศึกษาธิการอำเภอในการบริหารการศาสนานั้น ปรากฏว่าสอดคล้องกันทุกด้าน ซึ่งจัดเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ การบริหารงานการเงิน การบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานศาสนสมบัติ

เจรัน (Jeran. 1975 : 649) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคาดหวังในบทบาทของศึกษานิเทศก์โรงเรียนประถมศึกษา โดยเน้นในเรื่องการสอนเป็นคณะและการสอนเป็นรายบุคคล กลุ่มตัวอย่างมี 3 กลุ่ม ได้แก่ ครูโรงเรียนประถมศึกษา ครูใหญ่ และศึกษานิเทศก์ประจำสำนักงานในรัฐโคโรลาโด ผลการวิจัยพบว่า

1. หน้าที่สำคัญของศึกษานิเทศก์ คือ การให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนแก่ครู
2. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มประชากรแล้ว ครูใหญ่ และศึกษานิเทศก์ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันมากกว่าครูใหญ่และครู หรือครูและศึกษานิเทศก์
3. ครูใหญ่และศึกษานิเทศก์ให้ความสำคัญในบทบาทของศึกษานิเทศก์ในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติงานของโรงเรียนมากกว่าครูอื่น
4. ครูใหญ่มีความเห็นว่าศึกษานิเทศก์จะต้องจัดให้มีการประชุมหรือสัมมนาครูเป็นประจำหรือบ่อยครั้ง เพื่อแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน
5. ครูมีความเห็นว่าศึกษานิเทศก์มีหน้าที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การช่วยสร้างสรรค์บรรยากาศในโรงเรียน ให้ครูรู้จักแสดงความคิดเห็นและไฝหาความรู้
6. ครูใหญ่และศึกษานิเทศก์ให้ความสำคัญในหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ต่อไปนี้มากกว่าครู คือ การช่วยเหลือครูหรือคณะครูในการจัดกลุ่มครูผู้สอนกลุ่มขนาดใหญ่และกลุ่มขนาดเล็ก
7. ศึกษานิเทศก์ให้ความสำคัญในหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ต่อไปนี้มากกว่าครูใหญ่และครู หรือ การช่วยเหลือครูในการจัดการเรียนการสอน

จากการวิจัยพอจะสรุปได้ว่า หน้าที่ของศึกษานิเทศก์โดยส่วนรวมคือการช่วยเหลือและสนับสนุนครู ซึ่งบทบาทของศึกษานิเทศก์ในความคาดหวังขึ้นอยู่กับบุคคลที่ศึกษานิเทศก์ร่วมงานว่าจะให้ช่วยเหลือในด้านใดมากก็จะให้ความสำคัญในงานนั้นเป็นอันดับแรก

3.2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์

บังอร เสดนนท์ (2521 : 58-62) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง "ตน" อย่างที่คิดว่าตนเป็น และ "ตน" อย่างที่คิดอยากจะเป็นของเด็กวัยรุ่นซึ่งกำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระโขนง พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับตนเองของเด็กเรียงตามลำดับ ได้แก่ การเลี้ยงดูของพ่อแม่ สถานภาพทางสังคม เพศ หน้าที่พิเศษในโรงเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สภาพทางครอบครัว และยังพบว่า เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีการยอมรับตนเองต่ำ

จำรัส บุญญานันท์ (2515 : 64-65) ได้ศึกษาอัตมโนทัศน์ ความวิตกกังวลและความต้องการสัมฤทธิ์ผลของเด็กที่ประพฤติก้อยตามสังคมและขัดกับสังคม กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 210 คน ใช้แบบสอบถามตนเองอย่างใดที่คิดอยากจะเป็น และตนเองอย่างใดที่คิดว่าตนเป็น พบว่า เด็กที่ประพฤติก้อยตามสังคม จะมีอัตมโนทัศน์ความต้องการสัมฤทธิ์ผลและมีความกังวลต่ำกว่าเด็กที่ประพฤติขัดกับสังคม แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศในตัวแปรเดียวกัน

จุมพล พูลภัทรชีวิน (2515 : 57) ได้ศึกษาความกังวลใจ ความเกรงใจ และลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียนที่เป็นผู้นำและนักเรียนที่เป็นผู้ตาม ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 188 คน โดยใช้แบบสอบถามวัดอัตมโนทัศน์ ซึ่งมี 2 ตอน คือ แบบสอบถามตนเองอย่างใดที่คิดอยากจะเป็นและแบบสอบถามตนเองอย่างใดที่คิดว่าตนเป็น พบว่า ผู้นำทั้งชายและหญิงมีอัตมโนทัศน์สูงกว่าผู้ตามทั้งชายและหญิง เพศชายและเพศหญิง อัตมโนทัศน์ไม่แตกต่างกัน

ฮามेट (Hamed. 1967 : 225-239) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์กับโครงสร้างของบุคลิกภาพทั้งหมด เพื่อนำมาใช้ในการแนะแนว จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กวัยรุ่น จำนวน 170 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดอัตมโนทัศน์ของ เทนเนสซี (The Tennessee Department of Mental Health Self-concept Scale) พบว่า อัตมโนทัศน์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัว

เนลส์ (Nails. 1971 : 138 - A) ศึกษาอัตมโนทัศน์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนเกรด 6,7,8 และ 9 จำนวน 975 คน โดยใช้ The State Assument Test และ National Standardized Test วัดอัตมโนทัศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามลำดับ พบว่า เมื่อโรงเรียนจัดโครงการให้นักเรียนได้มีการพัฒนาอัตมโนทัศน์แล้ว ทุกชั้นมีอัตมโนทัศน์เพิ่มขึ้น และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็สูงขึ้นด้วย ซึ่งสรุปได้ว่า การเพิ่ม อัตมโนทัศน์ในทางบวกจะช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ โคช (Koch. 1972 : 1081 - A) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนเกรด 6 จำนวน 602 คน และครูจำนวน 26 คน ในมลรัฐวิสคอนซิน พบว่า อัตมโนทัศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์มีความสัมพันธ์ในทางบวก ซึ่งหมายความว่า ผู้ที่มีอัตมโนทัศน์ในทางดีจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงและผู้ที่ไม่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ต่ำ จะมีอัตมโนทัศน์ในทางไม่ดี

คูเปอร์สมิท (Coopersmith. 1959 : 87-92) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์กับความกังวลใจ จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนเกรด 5 และ 6 จำนวน 102 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวัดความกังวลใจของคาสตานีดา (Castaneda) แมคแคนเลส (McCandless) และปาร์เลอโม (Palemo) ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีอัตมโนทัศน์ในด้านดีจะมีความกังวลใจน้อยกว่านักเรียนที่มีอัตมโนทัศน์ในด้านไม่ดี และนักเรียนที่มีอัตมโนทัศน์ในด้านดีจะเป็นที่นิยมของคนทั่วไป ในปีเดียวกัน ดิทชี (Dietche. 1959 : 1437) ได้ศึกษาอัตมโนทัศน์เด็กที่มีปัญหาด้านความประพฤติ กับเด็กที่ไม่มีปัญหาด้านความประพฤติ จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นวัยรุ่นชาย อายุ 15-16 ปี จำนวน 100 คน โดยใช้แบบวัดอัตมโนทัศน์ของเทนเนสซี (The Tennessee Department of Mental Health Self-concept Scale)

3.2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึก

การศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่เป็นผลจากการฝึกสอน สำหรับความรู้สึกและการรับรู้เกี่ยวกับตน มีการศึกษาค้นคว้าไว้ ดังนี้

จากการศึกษาโดยการวิเคราะห์ตัวประกอบของ สเตอร์น ปรากฏว่า นักเรียนคิดเกี่ยวกับครูในสองมิติ คือ ความเห็นอกเห็นใจ (Sympathy) ได้แก่ ความเป็นมิตรและพฤติกรรมที่เป็นประชาธิปไตย มิติดังนี้เป็นมิติที่คงตัว หมายความว่า นักเรียนคิดเกี่ยวกับครูในมิตินี้และครูก็คิดเกี่ยวกับตนเองในมิตินี้ด้วย อีกมิติหนึ่งคือ ความสามารถ (Competence) หมายรวมถึงการมีระบบ และพฤติกรรมที่เป็นระเบียบ

วอลเบอร์ก ได้ศึกษากับนักเรียนฝึกสอนหญิง 77 คน ที่วิทยาลัยครูในชิคาโก เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ว่า นักเรียนฝึกสอนจะมีความขัดแย้ง (Conflict) ระหว่างความต้องการที่จะสร้างความอบอุ่นใจให้แก่เด็ก กับบทบาทของอาชีพครูในเรื่องอำนาจ จะทำให้ความรู้สึกและการรับรู้เกี่ยวกับตนต่ำลง โดยการให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม Semantic Differential ก่อนการฝึกสอนและหลังการฝึกสอน พบว่านักเรียนฝึกสอนประมาณค่าตนเองต่อข้อความ 20 ข้อ ที่มีลักษณะน่าพึงพอใจต่ำลงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น .001 แต่กลับประมาณค่าตนเองสูงขึ้นต่อข้อความที่มีลักษณะไม่น่าพึงพอใจ หลังการฝึกสอน

แลนทซ์ ได้ศึกษาถึงความรู้สึกและการรับรู้ที่นิสิตฝึกสอนมีต่อตนเอง ต่อครู ประถมส่วนใหญ่ และต่อครูประถมในอุดมคติ โดยการจัดอันดับมาตรา 16 มาตรา ประกอบด้วย คำคุณศัพท์และวลีที่แสดงคุณลักษณะของตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตฝึกสอนหญิงสาขาประถมศึกษา จำนวน 36 คน ผลปรากฏว่าความรู้สึกและการรับรู้เกี่ยวกับตนต่ำลงในด้าน ความเชื่อฟัง การยอมรับพฤติกรรมระหว่างบุคคล การให้ความร่วมมือ ซึ่งแลนทซ์ได้สรุปไว้ว่า กลุ่มตัวอย่างเข้าใจตนเองและเข้าใจสภาพความเป็นจริงมากขึ้นกว่าก่อนฝึกสอน เกี่ยวกับความรู้สึกและการรับรู้ต่อครูอื่น ๆ ต่ำลงในด้าน การทำโทษ การใช้อำนาจ สำหรับความรู้สึกและการรับรู้ต่อครูที่ดีต่ำลงในด้าน การเข้าพวกพ้อง การให้ความร่วมมือ ความอ่อนน้อม และความ รับผิดชอบ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ ปีการศึกษา 2542 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 14,482 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ ปีการศึกษา 2542 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 1,193 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Random Sampling)

ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างตามขั้นตอน ดังนี้

1. ใช้เกณฑ์ของกรมสามัญศึกษา ซึ่งแบ่งโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีนักเรียนชั้น ม.1 - ม.6 จำนวน 112 โรงเรียนเป็น 3 ขนาด คือ ขนาดใหญ่พิเศษมี 46 โรงเรียน ขนาดใหญ่มี 56 โรงเรียน และขนาดกลางมี 10 โรงเรียน
2. สุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่และขนาดกลาง โดยวิธี Stratified Random Sampling จะได้โรงเรียน ขนาดใหญ่พิเศษ 4 โรงเรียน ขนาดใหญ่ 6 โรงเรียน ขนาดกลาง 2 โรงเรียน รวมโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 12 โรงเรียน
3. สุ่มห้องเรียนในแต่ละโรงเรียนเพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,193 คน โดยพิจารณาจากจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ ปีการศึกษา 2542 โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย

ตาราง 2 จำนวนโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดโรงเรียน

โรงเรียน	จำนวนห้องเรียน (ห้อง)	จำนวนนักเรียน (คน)
ขนาดใหญ่พิเศษ		
1. เตรียมอุดมศึกษา	5	200
2. สวนกุหลาบ	2	93
3. สตรีวิทยา	4	175
4. นวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร	3	110
ขนาดใหญ่		
5. เศรษฐบุตธำเพ็ญ	2	51
6. สตรีเศรษฐบุตธำเพ็ญ	2	62
7. วัดราชบพิธ	5	218
8. วัดราชาธิวาส	2	71
9. สุวรรณารามวิทยาคม	2	71
10. สตรีวัดระฆัง	2	60
ขนาดกลาง		
11. วัดบวรนิเวศ	2	68
12. วัดปากน้ำวิทยาคม	1	14
รวม	32	1,193

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้คือ แบบสอบถามปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ตามทฤษฎีรูปแบบพฤติกรรมระหว่างบุคคลของทรีแอนดิส ซึ่งสร้างตามวิธีการของออสกูต แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

1. แบบสอบถามปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมระหว่างบุคคลแบ่งเป็น 6 ชุด ได้แก่

- 1.1 แบบสอบถามการรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อ
- 1.2 แบบสอบถามการกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ
- 1.3 แบบสอบถามปทัสถานทางสังคม
- 1.4 แบบสอบถามบทบาทของนักเรียน

1.5 แบบสอบถามอัตโนมัตินวัตกรรม

1.6 แบบสอบถามความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ

2. แบบสอบถามเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และ
ทันตแพทยศาสตร์

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อสร้างแบบสอบถามปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษา ต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

2. ศึกษา นิยาม ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างแบบสอบถามปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยสร้างตามแนวทฤษฎีรูปแบบพฤติกรรมระหว่างบุคคลของทรีแอนดิส

3. หากการรับรู้ในคุณค่าของผลการกระทำ ปัจจัยทางสังคม คำคุณศัพท์เกี่ยวกับความรู้สึก ในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด (Open End) นำไปสอบถามนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่มเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ตัวอย่างแบบสอบถามปลายเปิด

คำชี้แจง โปรดอ่านและพิจารณาคำถามแต่ละข้อ ก่อนเติมคำตอบให้สมบูรณ์ ลงในช่องว่างตามความคิดเห็นของนักเรียน

ก. การรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ (เพื่อเป็นข้อมูลมาสร้างแบบสอบถามการรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อและการกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ)

คำถาม (0) นักเรียนคิดว่าเมื่อนักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แล้ว ถ้านักเรียนเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ จะมีผลอย่างไรต่อนักเรียน

ผลดี.....

.....

ผลเสีย.....

ข. ปัจจัยทางสังคมที่มีต่อการเลือกศึกษาใน คณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และ
 ทันตแพทยศาสตร์ (เพื่อเป็นข้อมูลมาสร้างแบบสอบถามปทัสถานทางสังคม, บทบาทของนักเรียน
 และอัตมโนทัศน์)

คำถาม (0) นักเรียนคิดถึงบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดบ้างที่สนับสนุน หรือเห็นด้วยกับการเลือก
 ศึกษาต่อในคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ของนักเรียน

.....

(00) นักเรียนคิดถึงบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดบ้างที่คัดค้าน หรือไม่เห็นด้วยกับการเลือก
 ศึกษาต่อในคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ของนักเรียน

.....

ค. คำคุณศัพท์ที่เป็นความรู้สึกที่มีต่อการเลือกศึกษาใน คณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และ
 ทันตแพทยศาสตร์ (เพื่อเป็นข้อมูลมาสร้างแบบสอบถามความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ)

คำถาม (0) นักเรียนรู้สึกว่าการเลือกเข้าศึกษาต่อใน คณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์
 และทันตแพทยศาสตร์ หลังจากที่นักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นสิ่งที่...

.....

4. พิจารณาคัดเลือกการรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อ ปัจจัยทางสังคม และคำคุณศัพท์ที่
 เกี่ยวกับความรู้สึก เพื่อนำไปสร้างข้อคำถามในแบบสอบถาม (ดูภาคผนวก ก)

4.1 การรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อ คณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทย
 ศาสตร์ หลังจากที่นักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยจัดกลุ่มการรับรู้ที่มีผลการเลือกศึกษาต่อ
 เหมือนกันเข้าด้วยกัน และนับความถี่ ของแต่ละผลของการเลือกศึกษาต่อในกลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่ม
 เป็นอิสระต่อกันหรือไม่เกี่ยวข้องกัน เลือกข้อความเด่นชัด ที่มีความถี่สูงที่สุด และรองลงมาไป
 จนถึงข้อความที่ รวมความถี่ได้ 75 % ขึ้นไปของความถี่รวมทั้งหมด

4.2 พิจารณานโยบายทางสังคม ด้วยวิธีการสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิดแล้วให้
 ตอบแบบอิสระ (Free Response Format) โดยเลือกกลุ่มบุคคลหรือกลุ่มอ้างอิงที่มีอิทธิพลต่อ

การเลือกศึกษาต่อที่ถูกระบุถึงมากที่สุด จากกลุ่มตัวอย่าง ทั้งที่เป็นฝ่ายสนับสนุน และฝ่ายคัดค้าน ซึ่งจัดอยู่ในรูปปัจจัยทางสังคมที่มีความถี่สูง

4.3 พิจารณาคำคุณศัพท์ โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิดแล้วให้ตอบแบบอิสระ (Free Response Format) โดยผู้วิจัยคัดเลือกคำคุณศัพท์ที่มีความถี่สูง นำมาสร้างแบบสอบถามความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาในคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ตามวิธีการแบบออสกู๊ด และคนอื่น ๆ (Osgood and others. 1957)

5. รวบรวมข้อความในขั้นที่ 4 ไปสร้างแบบสอบถามชุดต่าง ๆ 7 ชุด รวมจำนวน 60 ข้อ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

5.1 แบบสอบถามปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมระหว่างบุคคล แบ่งเป็น 6 ชุด ได้แก่

5.1.1 แบบสอบถามการรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อ จำนวน 13 ข้อ

5.1.2 แบบสอบถามการกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ จำนวน 13 ข้อ

5.1.3 แบบสอบถามปทัสถานทางสังคม จำนวน 6 ข้อ

5.1.4 แบบสอบถามบทบาทของนักเรียน จำนวน 8 ข้อ

5.1.5 แบบสอบถามอัตมโนทัศน์ จำนวน 5 ข้อ

5.1.6 แบบสอบถามความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ จำนวน 7 ข้อ

5.2 แบบสอบถามเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ จำนวน 8 ข้อ

นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยและทฤษฎี รวมทั้งการใช้ภาษาและนำมาปรับปรุงแก้ไข สำหรับรายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบความถูกต้อง จำนวน 3 ท่าน คือ ศาสตราจารย์.ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, รองศาสตราจารย์.ดร. ศรีไพโรจน์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.ชาวนา ขวลิตรารัง

6. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลอง (Try Out) เก็บข้อมูลกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ โรงเรียนสตรีวิทยา 2 ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน

7. วิเคราะห์ข้อคำถาม จากการทดลองเก็บข้อมูลเพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามเป็นรายข้อ (Item Analysis) โดยใช้ t - test เพื่อคัดเลือกข้อคำถามที่ดี คือ ข้อที่มีค่า t แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ดูภาคผนวก ข)

8. คัดเลือกข้อคำถามแล้วนำมาคำนวณหาความเชื่อมั่นในแต่ละด้าน โดยคำนวณด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ได้จำนวนทั้งสิ้น 59 ข้อ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

1. แบบสอบถามปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมระหว่างบุคคล แบ่งเป็น 6 ชุด ได้แก่

1.1 แบบสอบถามการรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อ จำนวน 13 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .815

1.2 แบบสอบถามการกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ จำนวน 13 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.832

1.3 แบบสอบถามปทัสถานทางสังคม จำนวน 6 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .899

1.4 แบบสอบถามบทบาทของนักเรียน จำนวน 8 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .783

1.5 แบบสอบถามอัตมโนทัศน์ จำนวน 5 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .863

1.6 แบบสอบถามความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ จำนวน 6 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .863

2. แบบสอบถามเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ จำนวน 8 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .970

9. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 1,193 คน นำแบบสอบถามที่เก็บได้มาตรวจความถูกต้อง และคัดเลือกเฉพาะฉบับที่ตอบทุกข้อ มาตรวจให้คะแนนและนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

ตัวอย่างแบบสอบถาม

ชุดที่ 1 แบบสอบถามการรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อ

(0) การเลือกศึกษาต่อ คณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ หลังจากที่ได้เข้าเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ข้าพเจ้าเชื่อว่า ...ทำให้ข้าพเจ้ามีงานทำที่มั่นคง

เป็นไปได้ | _____ | เป็นไปไม่ได้
 มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก
 2 อย่าง

ชุดที่ 2 แบบสอบถามการกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ

(0) การเลือกศึกษาต่อ คณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ หลังจากที่ได้เข้าเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทำให้ "ข้าพเจ้ามีงานทำที่มั่นคง" ผลที่เกิดขึ้นนี้ ข้าพเจ้าคิดว่า เป็นสิ่งที่...

สำคัญต่อข้าพเจ้า | _____ | ไม่สำคัญต่อข้าพเจ้า
 มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก
 2 อย่าง

ชุดที่ 3 แบบสอบถามปทัสถานทางสังคม

(0) พ่อของนักเรียน คิดว่านักเรียนควรหรือไม่ควรเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์
เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

ควร								ไม่ควร
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก	

2 อย่าง

ชุดที่ 4 แบบสอบถามบทบาทของนักเรียน

(0) ในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์
นักเรียนควรตัดสินใจด้วยตนเอง

ควร								ไม่ควร
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก	

2 อย่าง

ชุดที่ 5 แบบสอบถามอัตมโนทัศน์

(0) นักเรียนคิดว่า นักเรียนเป็นบุคคลที่เหมาะสมที่จะศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์
เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ หรือไม่...

เหมาะสม								ไม่เหมาะสม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก	

2 อย่าง

ชุดที่ 6 แบบสอบถามความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ

(0) ข้าพเจ้าคิดว่า การเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และ
ทันตแพทยศาสตร์ หลังจากที่ข้าพเจ้าเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นสิ่งที่...

มีประโยชน์								ไม่มีประโยชน์
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก	

2 อย่าง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเจตนาต่อการเลือกศึกษาในคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

(0) นักเรียนตั้งใจที่จะเลือกศึกษา ต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ หรือไม่

เกณฑ์การตรวจให้คะแนน

เกณฑ์การตรวจให้คะแนน เรียงตามระดับจาก +3 ถึง -3 ตามลักษณะน้ำหนักการตอบจากปลายขวามือไปยังซ้ายมือ ยกตัวอย่าง เช่น

(0) นักเรียนตั้งใจที่จะเลือกศึกษา ต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

+ 3	หมายถึง	ตั้งใจจะเลือกมาก
+ 2	หมายถึง	ตั้งใจจะเลือกปานกลาง
+ 1	หมายถึง	ตั้งใจจะเลือกน้อย
0	หมายถึง	ไม่ใช่ทั้ง 2 อย่าง
- 1	หมายถึง	ตั้งใจจะไม่เลือกน้อย
- 2	หมายถึง	ตั้งใจจะไม่เลือกปานกลาง
- 3	หมายถึง	ตั้งใจจะไม่เลือกมาก

น้ำหนัก การเลือก ข้อนี้ค่อนข้างมาทางปลายขวามือ คะแนนจึงเป็น 2 คะแนน หมายถึง นักเรียนมีความตั้งใจเลือกปานกลาง

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนน

การกำหนดเกณฑ์เพื่อใช้ในการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยของ
การรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทย
ศาสตร์

การกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และ
ทันตแพทยศาสตร์

ปทัสถานทางสังคม

บทบาทของนักเรียน

อัตมโนทัศน์

ความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

ใช้เกณฑ์ดังนี้ (กุญชร เจือดี. 2541 : 42)

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
2.15 ถึง 3.00	ตัวแปรนั้นมีค่าทางบวกสูง
1.29 ถึง 2.14	ตัวแปรนั้นมีค่าทางบวกค่อนข้างสูง
0.43 ถึง 1.28	ตัวแปรนั้นมีค่าทางบวกต่ำ
- 0.42 ถึง 0.42	เป็นกลาง
- 1.28 ถึง - 0.43	ตัวแปรนั้นมีค่าทางลบต่ำ
- 2.14 ถึง - 1.29	ตัวแปรนั้นมีค่าทางลบค่อนข้างสูง
- 3.00 ถึง -2.15	ตัวแปรนั้นมีค่าทางลบสูง

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปขอความร่วมมือจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนัดหมาย วัน เวลา ที่ขอเข้าไปเก็บข้อมูล
2. นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบคุณภาพแล้ว ไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และให้ครูแนะแนวในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ช่วยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลให้

3. ก่อนดำเนินการเก็บข้อมูล ชี้แจงนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทราบวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้ผลตามความเป็นจริง และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล กับกลุ่มตัวอย่างจริง เก็บได้ข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 1,193 คน

4. ตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถามทุกฉบับ คัดฉบับสมบูรณ์ไว้ เพื่อตรวจให้คะแนนต่อไป

5. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนน และนำคะแนนมาจัดระเบียบข้อมูล เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล นำผลไปทดสอบสมมติฐาน และอธิบายปัญหาตามจุดมุ่งหมาย

ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS-PC ในการวิเคราะห์ค่าสถิติเพื่อตอบคำถามการวิจัย โดยมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. การคำนวณค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ข้อคำถามเป็นรายข้อ (Item Analysis) เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกใช้ t-test แบบเทคนิค 25% ของกลุ่มสูง และกลุ่มต่ำ (Edwards. 1957 : 170-171)
3. หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient)
4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ โดยใช้สถิติต่อไปนี้

4.1 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation)

4.2 วิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบเพิ่มตัวแปรทีละตัว (Stepwise) และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ F-test ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) และค่าร้อยละของสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน $\beta(\%)$

5. เปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยระหว่างกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ โดยใช้สถิติ t-test

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์และการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ปรากฏผลดังจะได้นำเสนอต่อไป และเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้แทนความหมายต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
F	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบเอฟ (F-distribution)
R^2	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน(ความสำคัญเชิงสัมพัทธ์)
$\beta(\%)$	แทน	ค่าร้อยละของสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
***	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เสนอตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

การวิเคราะห์ตอนที่ 1 นี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ แต่ละด้าน มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์พหุคูณโดยใช้คะแนนเจตนาเป็นตัวเกณฑ์ ปรากฏผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

ปัจจัย	b	β	$\beta(\%)$	t
การกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ	-.219	-.081	7.848	-4.795 ^{***}
ปทัสถานทางสังคม	.140	.086	8.333	4.248 ^{***}
อัตมโนทัศน์	.618	.449	43.507	19.359 ^{***}
ความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ	.676	.416	40.310	17.975 ^{***}
$R^2 = .700$ $F = 693.234$ ^{***}				

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 3 พบว่า ปัจจัยการกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ ปทัสถานทางสังคม อัตมโนทัศน์ และความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ มีความสัมพันธ์พหุคูณกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ เท่ากับ .700 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($F = 693.234$) และมีความสำคัญเชิงสัมพัทธ์เท่ากับ -.081, .086, .449 และ .416 ตามลำดับ โดยมีอัตมโนทัศน์ ส่งผลสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 43.507 รองลงมาตามลำดับคือ ความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ คิดเป็นร้อยละ 40.310 ปทัสถานทางสังคม คิดเป็นร้อยละ 8.333 และการกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ คิดเป็นร้อยละ 7.848 ทุกปัจจัยส่งผลต่อเจตนาในการเลือกศึกษาต่อ คณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตอนที่ 2 ค่าสถิติพื้นฐานและการเปรียบเทียบคะแนนรวมทั้งฉบับของแบบสอบถามการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

การวิเคราะห์ตอนที่ 2 นี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนของแบบสอบถาม การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ซึ่งให้คะแนนแต่ละข้อมีพิสัยตั้งแต่ -3 จนถึง +3 คะแนน มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยต่อข้อ และ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแยกวิเคราะห์เป็นกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อ และนำมาเทียบกับเกณฑ์

ปรากฏผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 4 และเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อ คณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ระหว่าง นักเรียนกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อ คณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยต่าง ๆ ตามทฤษฎีรูปแบบพฤติกรรมระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

ปัจจัย	กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด (n = 1,193)			กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือก ศึกษาต่อ (n = 816)			กลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือก ศึกษาต่อ (n = 347)		
	$\bar{X}$	แปล ผล	S.D.	$\bar{X}$	แปล ผล	S.D.	$\bar{X}$	แปล ผล	S.D.
ด้านคุณค่าของผล การกระทำ	2.175	สูง	.551	2.194	สูง	.503	2.123	ค่อนข้างสูง	.647
การรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อ	2.394	สูง	.499	2.388	สูง	.470	2.400	สูง	.562
การกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ	1.956	ค่อนข้างสูง	.745	1.999	ค่อนข้างสูง	.663	1.846	ค่อนข้างสูง	.901
ด้านปัจจัยทางสังคม	1.430	ค่อนข้างสูง	.914	1.851	ค่อนข้างสูง	.568	.522	ต่ำ	.865
ปทัสถานทางสังคม	1.148	ต่ำ	1.249	1.584	ค่อนข้างสูง	.962	.228	เป็นกลาง	1.276
บทบาทของนักเรียน	2.097	ค่อนข้างสูง	.718	2.210	สูง	.533	1.871	ค่อนข้างสูง	.955
อัตมโนทัศน์	1.045	ต่ำ	1.472	1.759	ค่อนข้างสูง	.829	-.535	ลบต่ำ	1.393
ด้านความรู้สึกต่อการกระทำ									
ความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ	1.871	ค่อนข้างสูง	1.246	2.439	สูง	.586	.611	ต่ำ	1.415

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมดมีปัจจัยด้านคุณค่าผลของการกระทำ ($\bar{X} = 2.175$) อยู่ในระดับสูง โดยมีการรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อ

($\bar{X} = 2.394$) อยู่ในระดับสูง มีการกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ ($\bar{X} = 1.956$) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ด้านปัจจัยทางสังคม ($\bar{X} = 1.430$) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยมีปทัสถานทางสังคม ($\bar{X} = 1.148$) และอัตมโนทัศน์ ($\bar{X} = 1.045$) อยู่ในระดับต่ำ บทบาทของนักเรียน ($\bar{X} = 2.097$) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง และด้านความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ ($\bar{X} = 1.871$) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง

นักเรียนกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อมีปัจจัยด้านคุณค่าของผลการกระทำ ($\bar{X} = 2.194$) อยู่ในระดับสูง โดยมีการรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อ ($\bar{X} = 2.388$) อยู่ในระดับสูง การกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ ($\bar{X} = 1.999$) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ด้านปัจจัยทางสังคม ($\bar{X} = 1.851$) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยมีปทัสถานทางสังคม ($\bar{X} = 1.584$) และอัตมโนทัศน์ ($\bar{X} = 1.759$) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง บทบาทของนักเรียน ($\bar{X} = 2.210$) อยู่ในระดับสูง และด้านความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ ($\bar{X} = 2.439$) อยู่ในระดับสูง

กลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อมีปัจจัยด้านคุณค่าของผลการกระทำ ($\bar{X} = 2.123$) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยมีการรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อ ($\bar{X} = 2.400$) อยู่ในระดับสูง มีการกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ ($\bar{X} = 1.846$) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ด้านปัจจัยทางสังคม ($\bar{X} = .522$) อยู่ในระดับต่ำ โดยมีปทัสถานทางสังคม ($\bar{X} = .228$) อยู่ในระดับกลาง บทบาทของนักเรียน ($\bar{X} = 1.871$) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง และมีอัตมโนทัศน์ ($\bar{X} = -.535$) เป็นลบต่ำ ด้านความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ ($\bar{X} = .611$) อยู่ในระดับต่ำ

ตาราง 5 การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือก

ศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ระหว่างนักเรียนกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

ปัจจัย	t
ด้านคุณค่าของผลการกระทำ	-1.813
การรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อ	-.373
การกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ	2.854**
ด้านปัจจัยทางสังคม	-26.312***
ปทัสถานทางสังคม	17.758***
บทบาทของนักเรียน	6.207***
อัตมโนทัศน์	28.602***
ด้านความรู้สึกต่อการกระทำ	
ความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ	23.244***

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 พบว่า นักเรียนกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อมีปัจจัยทางสังคม ($t = -26.312$) ปทัสถานทางสังคม ($t = 17.758$) บทบาทของนักเรียน ($t = 6.207$) อคติโนทัศน์ ($t = 28.602$) และความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ ($t = 23.244$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 มีการกำหนดคุณค่าของผลการเลือกศึกษาต่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนในด้านคุณค่าของผลการกระทำ และการรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 3 ค่าสถิติพื้นฐานและการเปรียบเทียบปัจจัยในแต่ละด้านที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

การวิเคราะห์ตอนที่ 3 นี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนปัจจัยการรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อ การกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ ปทัสถานทางสังคม บทบาทของนักเรียน อคติโนทัศน์ และความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อของนักเรียน มาหาค่าเฉลี่ยต่อข้อ และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแยกวิเคราะห์เป็นกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมดและแยกเป็นกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ และนำมาเทียบกับเกณฑ์ ปรากฏผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 6, 8, 10, 12, 14 และ 16 นำค่าเฉลี่ยของคะแนนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อแต่ละด้านของกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อ มาเปรียบเทียบกัน ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในตาราง 7, 9, 11, 13, 15 และ 17 ตามลำดับ

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านการรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อและกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อ คณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

การรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อ ทำให้ ...	กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งหมด (n = 1,193)			กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือก ศึกษาต่อ (n = 816)			กลุ่มที่มีเจตนาจะไม่ เลือกศึกษาต่อ (n = 347)		
	$\bar{X}$	แปล ผล	S.D.	$\bar{X}$	แปล ผล	S.D.	$\bar{X}$	แปล ผล	S.D.
ต้องเรียนหนัก	2.611	สูง	.778	2.626	สูง	.651	2.574	สูง	1.007
เกิดความเครียดขณะเรียน	2.239	สูง	.924	2.162	สูง	.902	2.398	สูง	.951
ต้องใช้เวลาในการศึกษาหลายปี	2.284	สูง	.957	2.278	สูง	.942	2.282	สูง	.998
ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง	2.176	สูง	1.027	2.172	สูง	.949	2.159	สูง	1.193
ไม่มีเวลาพักผ่อนต้อง คร่ำเคร่งกับการเรียน	2.008	ค่อนข้าง สูง	1.114	1.958	ค่อนข้าง สูง	1.115	2.101	ค่อนข้าง สูง	1.106
เป็นที่ภาคภูมิใจของครอบครัว	2.749	สูง	.703	2.768	สูง	.620	2.700	สูง	.862
มีงานทำ	2.677	สูง	.719	2.688	สูง	.704	2.646	สูง	.763
มีรายได้ดี	2.434	สูง	.873	2.390	สูง	.877	2.522	สูง	.865
เป็นคนมีเกียรติ	2.304	สูง	.925	2.317	สูง	.907	2.262	สูง	.981
ไม่มีเวลาเป็นส่วนตัวถ้า ประกอบอาชีพนี้	1.654	ค่อนข้าง สูง	1.276	1.623	ค่อนข้าง สูง	1.226	1.735	ค่อนข้าง สูง	1.387
มีอาชีพที่มั่นคง	2.613	สูง	.745	2.623	สูง	.733	2.591	สูง	.786
เป็นที่ต้องการของสังคม	2.632	สูง	.721	2.657	สูง	.672	2.608	สูง	.769
ได้ช่วยเหลือสังคม	2.737	สูง	.659	2.786	สูง	.558	2.625	สูง	.849

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด นักเรียนกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อ และนักเรียนกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อ รับรู้ว่าถ้าเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ แล้ว มีความเป็นไปได้ที่จะทำให้ต้องเรียนหนัก เกิดความเครียดขณะเรียน ใช้เวลาในการศึกษาหลายปี เสียค่าใช้จ่ายสูง เป็นที่ภาคภูมิใจของครอบครัว มีงานทำ มีรายได้ดี มีเกียรติ มีอาชีพที่มั่นคง เป็นที่ต้องการของสังคม และได้ช่วยเหลือสังคม อยู่ในระดับสูง

ทำให้ไม่มีเวลาพักผ่อนต้องคร่ำเคร่งกับการเรียน และไม่มีเวลาเป็นส่วนตัวถ้าประกอบอาชีพนี้ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับค่อนข้างสูง

ตาราง 7 การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยด้านการรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อระหว่างกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

การรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อ ทำให้	t
ต้องเรียนหนัก	.899
เกิดความเครียดขณะเรียน	-4.016***
ต้องใช้เวลาในการศึกษาหลายปี	-.069
ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง	.181
ไม่มีเวลาพักผ่อนต้อง คร่ำเคร่งกับการเรียน	-2.000*
เป็นที่ภาคภูมิใจของครอบครัว	1.333
มีงานทำ	.907
มีรายได้ดี	-2.358*
เป็นคนมีเกียรติ	.925
ไม่มีเวลาเป็นส่วนตัวถ้า ประกอบอาชีพนี้	-1.307
ทำให้มีอาชีพที่มั่นคง	.662
ทำให้เป็นที่ต้องการของสังคม	1.084
ทำให้ได้ช่วยเหลือสังคม	3.231***

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 7 พบว่า นักเรียนกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อ รับรู้ว่าถ้าเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ แล้วมีความเป็นไปได้ที่จะทำให้เกิดความเครียดขณะเรียน ($t = -4.016$) และได้ช่วยเหลือสังคม ($t = 3.231$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

มีความเป็นไปได้ที่ทำให้ไม่มีเวลาพักผ่อนต้องคร่ำเคร่งกับการเรียน ($t = -2.000$) และมีรายได้ดี ($t = -2.358$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ที่เหลือนอกนั้นทั้งสองกลุ่มมีการรับรู้ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านการกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อของกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อและกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อ คณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

การกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ (สำคัญ – ไม่สำคัญ)	กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด (n = 1,193)			กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือก ศึกษาต่อ (n = 816)			กลุ่มที่มีเจตนาจะไม่ เลือกศึกษาต่อ (n = 347)		
	$\bar{X}$	แปล ผล	S.D.	$\bar{X}$	แปล ผล	S.D.	$\bar{X}$	แปล ผล	S.D.
การเรียนหนัก	2.082	ค่อนข้างสูง	1.117	2.136	ค่อนข้างสูง	1.028	1.965	ค่อนข้างสูง	1.256
การเกิดความเครียดขณะเรียน	1.347	ค่อนข้างสูง	1.694	1.366	ค่อนข้างสูง	1.614	1.265	ต่ำ	1.888
การใช้เวลาในการศึกษาหลายปี	1.423	ค่อนข้างสูง	1.556	1.467	ค่อนข้างสูง	1.492	1.300	ค่อนข้างสูง	1.709
การเสียค่าใช้จ่ายสูง	1.580	ค่อนข้างสูง	1.565	1.581	ค่อนข้างสูง	1.475	1.545	ค่อนข้างสูง	1.775
การไม่มีเวลาพักผ่อนต้อง คร่ำเคร่งกับการเรียน	1.728	ค่อนข้างสูง	1.375	1.686	ค่อนข้างสูง	1.343	1.801	ค่อนข้างสูง	1.476
การเป็นที่ภาคภูมิใจของครอบครัว	2.309	สูง	1.160	2.422	สูง	.998	2.043	ค่อนข้างสูง	1.437
การมีงานทำ	2.582	สูง	.952	2.607	สูง	.857	2.525	สูง	1.136
การมีรายได้ดี	2.164	สูง	1.197	2.112	ค่อนข้างสูง	1.205	2.262	สูง	1.187
การเป็นคนมีเกียรติ	1.703	ค่อนข้างสูง	1.368	1.800	ค่อนข้างสูง	1.268	1.450	ค่อนข้างสูง	1.576
การไม่มีเวลาเป็นส่วนตัว ประกอบอาชีพนี้	1.412	ค่อนข้างสูง	1.485	1.358	ค่อนข้างสูง	1.445	1.522	ค่อนข้างสูง	1.594
การมีอาชีพที่มั่นคง	2.547	สูง	.918	2.596	สูง	.722	2.438	สูง	1.242
การเป็นที่ต้องการของสังคม	2.112	ค่อนข้างสูง	1.206	2.270	สูง	.979	1.758	ค่อนข้างสูง	1.558
การได้ช่วยเหลือสังคม	2.442	สูง	.937	2.587	สูง	.655	2.124	สูง	1.330

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 8 พบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมดคิดว่า การเป็นที่ภาคภูมิใจของครอบครัว การมีงานทำ การมีรายได้ดี การมีอาชีพที่มั่นคง และการได้ช่วยเหลือสังคม เป็นสิ่งที่สำคัญอยู่ในระดับสูงสำหรับนักเรียน

ส่วนในเรื่องของการเรียนหนัก การเกิดความเครียดขณะเรียน การใช้เวลาในการศึกษาหลายปี การเสียค่าใช้จ่ายสูง การไม่มีเวลาพักผ่อนต้องคร่ำเคร่งกับการเรียน การเป็นคนมีเกียรติ การไม่มีเวลาเป็นส่วนตัวถ้าประกอบอาชีพนี้ และการเป็นที่ต้องการของสังคม เป็นสิ่งที่สำคัญค่อนข้างสูง

กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อ คิดว่า การเป็นที่ภาคภูมิใจของครอบครัว การมีงานทำ การมีอาชีพที่มั่นคง การเป็นที่ต้องการของสังคม และการได้ช่วยเหลือสังคม เป็นสิ่งที่สำคัญอยู่ในระดับสูง ส่วนการเรียนหนัก การเกิดความเครียดขณะเรียน การใช้เวลาในการศึกษาหลายปี การเสียค่าใช้จ่ายสูง การไม่มีเวลาพักผ่อนต้องคร่ำเคร่งกับการเรียน การมีรายได้ดี การเป็นคนมีเกียรติ และการไม่มีเวลาเป็นส่วนตัวถ้าประกอบอาชีพนี้ เป็นสิ่งที่สำคัญค่อนข้างสูง

กลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อ คิดว่า การมีงานทำ การมีรายได้ดี การมีอาชีพที่มั่นคง เป็นสิ่งที่สำคัญอยู่ในระดับสูง ส่วนในเรื่องการเรียนหนัก การใช้เวลาในการศึกษาหลายปี การเสียค่าใช้จ่ายสูง การไม่มีเวลาพักผ่อนต้องคร่ำเคร่งกับการเรียน การเป็นที่ภาคภูมิใจของครอบครัว การเป็นคนมีเกียรติ การไม่มีเวลาเป็นส่วนตัวถ้าประกอบอาชีพนี้ การเป็นที่ต้องการของสังคม และการได้ช่วยเหลือสังคมเป็นสิ่งที่สำคัญค่อนข้างสูง การเกิดความเครียดขณะเรียน เป็นสิ่งที่สำคัญอยู่ในระดับต่ำ

ตาราง 9 การเปรียบเทียบ ความแตกต่างของปัจจัยด้านการกำหนดคุณค่าผลของการ

เลือกศึกษาต่อระหว่างกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อ กับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อ
คณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

การกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ (สำคัญ – ไม่สำคัญ)	t
การเรียนหนัก	2.233*
การเกิดความเครียดขณะเรียน	.873
การใช้เวลาในการศึกษาหลายปี	1.584
การเสียค่าใช้จ่ายสูง	.334
การไม่มีเวลาพักผ่อนต้องคร่ำเคร่งกับการเรียน	-1.295
การเป็นที่ภาคภูมิใจของครอบครัว	4.468***
การมีงานทำ	1.208
การมีรายได้ดี	-1.961*
การเป็นคนมีเกียรติ	3.670***
การไม่มีเวลาเป็นส่วนตัวถ้าประกอบอาชีพนี้	-1.714
การมีอาชีพที่มั่นคง	2.210*
การเป็นที่ต้องการของสังคม	5.662***
การได้ช่วยเหลือสังคม	6.177***

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 9 พบว่านักเรียนกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อ คิดว่าการเป็นที่ภาคภูมิใจของครอบครัว ($t = 4.468$) การเป็นคนมีเกียรติ ($t = 3.670$) การเป็นที่ต้องการของสังคม ($t = 5.662$) และการได้ช่วยเหลือสังคม ($t = 6.177$) เป็นสิ่งที่สำคัญแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนการเรียนหนัก ($t = 2.233$) การมีรายได้ดี ($t = -1.961$) และการมีอาชีพที่มั่นคง ($t = 2.210$) เป็นสิ่งที่สำคัญแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ที่เหลือนอกนั้นทั้งสองกลุ่ม คิดว่าเป็นสิ่งที่ไม่สำคัญไม่แตกต่างกัน

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านปทัสถานทางสังคม ของกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อและกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อ คณะแพทยศาสตร์ เกษษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

ปทัสถานทางสังคม (ควรเลือก – ไม่ควรเลือก)	กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งหมด (n = 1,193)			กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือก ศึกษาต่อ (n = 816)			กลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือก ศึกษาต่อ (n = 347)		
	$\bar{X}$	แปล ผล	S.D.	$\bar{X}$	แปล ผล	S.D.	$\bar{X}$	แปล ผล	S.D.
แม่	1.404	ค่อนข้างสูง	1.555	1.857	ค่อนข้างสูง	1.267	.473	ต่ำ	1.649
พ่อ	1.343	ค่อนข้างสูง	1.559	1.810	ค่อนข้างสูง	1.290	.372	เป็นกลาง	1.605
พี่หรือน้อง	1.043	ต่ำ	1.505	1.455	ค่อนข้างสูง	1.289	.184	เป็นกลาง	1.540
ญาติ	1.331	ค่อนข้างสูง	1.496	1.715	ค่อนข้างสูง	1.288	.504	ต่ำ	1.574
ครู	.938	ต่ำ	1.458	1.335	ค่อนข้างสูง	1.198	.078	เป็นกลาง	1.601
เพื่อน	.830	ต่ำ	1.610	1.332	ค่อนข้างสูง	1.289	-.242	เป็นกลาง	1.722

ผลวิเคราะห์ตามตาราง 10 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมดรับรู้ ว่า แม่ พ่อ และญาติ ต้องการให้นักเรียนเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ส่วนพี่หรือน้อง ครู และเพื่อน ต้องการให้นักเรียนเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์อยู่ในระดับต่ำ

กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อรับรู้ว่ามีแม่ พ่อ พี่หรือน้อง ญาติ ครู และเพื่อน ต้องการให้นักเรียนเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ อยู่ในระดับค่อนข้างสูง

กลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อรับรู้ว่ามีพ่อ พี่หรือน้อง ครู และเพื่อน ต้องการให้นักเรียนเลือกหรือไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ก็ได้ ส่วนแม่และญาติต้องการให้นักเรียนเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์อยู่ในระดับต่ำ

ตาราง 11 การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยด้านทัศนคติทางสังคมระหว่างกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อ กับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

ทัศนคติทางสังคม (ควรเลือก - ไม่ควรเลือก)	t
แม่	13.980***
พ่อ	14.788***
พี่หรือน้อง	14.482***
ญาติ	12.638***
ครู	13.141***
เพื่อน	15.304***

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 11 พบว่านักเรียนกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อรับรู้ว่ามีแม่ ($t = 13.980$) พ่อ ($t = 14.788$) พี่หรือน้อง ($t = 14.482$) ญาติ ($t = 12.638$) ครู ($t = 13.141$) และเพื่อน ($t = 15.304$) ต้องการให้นักเรียนเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านบทบาทของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อและกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อ คณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

บทบาทของนักเรียน (ควร – ไม่ควร)	กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งหมด (n = 1,193)			กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือก ศึกษาต่อ (n = 816)			กลุ่มที่มีเจตนาจะไม่ เลือกศึกษาต่อ (n = 347)		
	$\bar{X}$	แปล ผล	S.D.	$\bar{X}$	แปล ผล	S.D.	$\bar{X}$	แปล ผล	S.D.
ควรตัดสินใจด้วยตนเอง	2.636	สูง	.944	2.729	สูง	.602	2.478	สูง	1.378
ควรปรึกษาบิดา มารดา	2.084	ค่อนข้างสูง	1.199	2.233	สูง	.938	1.775	ค่อนข้างสูง	1.606
ควรปรึกษาครู	1.769	ค่อนข้างสูง	1.256	1.862	ค่อนข้างสูง	1.075	1.597	ค่อนข้างสูง	1.569
ควรปรึกษาเพื่อน	1.049	ต่ำ	1.419	1.250	ต่ำ	1.253	.594	ต่ำ	1.674
ควรปรึกษาผู้ที่มีความรู้ในคณะ แพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์	2.283	สูง	1.138	2.425	สูง	.900	1.991	ค่อนข้างสูง	1.487
ควรศึกษารายละเอียด	2.546	สูง	.902	2.645	สูง	.734	2.360	สูง	1.153
ควรศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับ สถาบันที่เปิดสอน	2.442	สูง	.903	2.539	สูง	.725	2.271	สูง	1.149
ควรศึกษาแนวโน้มของตลาดแรงงาน	1.967	ค่อนข้างสูง	1.241	1.998	ค่อนข้างสูง	1.149	1.905	ค่อนข้างสูง	1.434

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 12 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมดคิดว่าควรตัดสินใจด้วยตนเอง ปรึกษาผู้ที่มีความรู้ในคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ศึกษารายละเอียด และศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันที่เปิดสอน อยู่ในระดับสูง ควรปรึกษาบิดา มารดา ปรึกษาครู และศึกษาแนวโน้มของตลาดแรงงาน อยู่ในระดับค่อนข้างสูงและควรปรึกษาเพื่อน อยู่ในระดับต่ำ

กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อ คิดว่า ควรตัดสินใจด้วยตนเอง ปรึกษาบิดา มารดา ปรึกษาผู้ที่มีความรู้ในคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ศึกษารายละเอียด ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันที่เปิดสอนค่อนข้างสูง ควรปรึกษาเพื่อนอยู่ในระดับต่ำ

กลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อ คิดว่า ควรตัดสินใจด้วยตนเอง ศึกษารายละเอียด และ ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันที่เปิดสอน อยู่ในระดับสูง ควรปรึกษาบิดา มารดา ปรึกษาครู ปรึกษา ผู้ที่มีความรู้ในคณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ และศึกษาแนวโน้มของตลาด แรงงานอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ควรปรึกษาเพื่อนอยู่ในระดับต่ำ

ตาราง 13 การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยด้านบทบาทของนักเรียน ระหว่างกลุ่มที่มี เจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

บทบาทของนักเรียน (ควร – ไม่ควร)	t
ควรตัดสินใจด้วยตนเอง	3.261***
ควรปรึกษาบิดา มารดา	4.960***
ควรปรึกษาครู	2.873**
ควรปรึกษาเพื่อน	6.563***
ควรปรึกษาผู้ที่มีความรู้ในคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์	5.057***
ควรศึกษารายละเอียด	4.243***
ควรศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันที่เปิดสอน	4.024***
ควรศึกษาแนวโน้มของตลาดแรงงาน	1.066

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 13 พบว่า นักเรียนกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อ กับ กลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อ คิดว่า ควรตัดสินใจด้วยตนเอง ($t = 3.261$) ปรึกษาบิดา มารดา ($t = 4.960$) ปรึกษาเพื่อน ($t = 6.563$) ปรึกษาผู้ที่มีความรู้ในคณะแพทยศาสตร์ เกษ ศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ($t = 5.057$) ศึกษารายละเอียด ($t = 4.243$) ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับ สถานศึกษาที่เปิดสอน ($t = 4.024$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และคิดว่าควร ปรึกษาครู ($t = 2.873$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ส่วนในเรื่องควรศึกษาแนวโน้มของตลาดแรงงานทั้งสองกลุ่มคิดไม่แตกต่างกัน

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านอัตมโนทัศน์ของกลุ่มตัวอย่าง
รวมทั้งหมด กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อและ กลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะ
แพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

อัตมโนทัศน์	กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งหมด (n = 1,193)			กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือก ศึกษาต่อ (n = 816)			กลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือก ศึกษาต่อ (n = 347)		
	$\bar{X}$	แปล ผล	S.D.	$\bar{X}$	แปล ผล	S.D.	$\bar{X}$	แปล ผล	S.D.
มีคุณลักษณะที่เหมาะสม	.704	ต่ำ	1.933	1.604	ค่อนข้างสูง	1.107	-1.300	ลบค่อนข้างต่ำ	1.926
มีความสามารถที่จะสอบเข้าได้	.682	ต่ำ	1.933	1.506	ค่อนข้างสูง	1.216	-1.138	ลบต่ำ	2.013
มีความมั่นใจในตนเองที่จะศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ โดยให้มีผลการเรียนดีได้	.554	ต่ำ	1.982	1.343	ค่อนข้างสูง	1.460	-1.208	ลบต่ำ	1.914
มีความภาคภูมิใจที่จะศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์	1.858	ค่อนข้างสูง	1.588	2.471	สูง	.856	.501	ต่ำ	2.002
มีความพร้อมในด้านทุนทรัพย์	1.428	ค่อนข้างสูง	1.690	1.873	ค่อนข้างสูง	1.244	.470	ต่ำ	2.128

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 14 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด คิดว่าตนเองมีความภาคภูมิใจที่จะศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ และมีความพร้อมในด้านทุนทรัพย์อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ส่วนในเรื่องของการมีคุณลักษณะที่เหมาะสม มีความสามารถที่จะสอบเข้าได้ และมีความมั่นใจในตนเองที่จะศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ โดยให้มีผลการเรียนดีได้อยู่ในระดับต่ำ

กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อ คิดว่าตนเองมีความภาคภูมิใจที่จะศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ อยู่ในระดับสูง และมีคุณลักษณะที่เหมาะสม มีความสามารถที่จะสอบเข้าได้ มีความมั่นใจในตนเองที่จะศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์

และทันตแพทยศาสตร์ โดยให้มีผลการเรียนดีได้ และมีความพร้อมในด้านทุนทรัพย์ อยู่ในระดับค่อนข้างสูง

กลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ที่คิดว่า ตนเองมีความภาคภูมิใจที่จะศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ และมีความพร้อมในด้านทุนทรัพย์ อยู่ในระดับต่ำ มีคุณลักษณะที่เหมาะสมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง และคิดว่าตนเองมีความสามารถที่จะสอบเข้าได้ มีความมั่นใจในตนเองที่จะศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ โดยให้มีผลการเรียนดีได้ อยู่ในระดับต่ำ

ตาราง 15 การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยด้านอัตมโนทัศน์ระหว่างกลุ่มที่มี

เจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

อัตมโนทัศน์	t
มีคุณลักษณะที่เหมาะสม	26.304***
มีความสามารถที่จะสอบเข้าได้	22.772***
มีความมั่นใจในตนเองที่จะศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ โดยให้มีผลการเรียนดีได้	22.228***
มีความภาคภูมิใจที่จะศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์	17.649***
มีความพร้อมในด้านทุนทรัพย์	11.476***

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 15 พบว่า กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อ คิดว่า ตนเองมีคุณลักษณะที่เหมาะสม ($t = 26.304$) มีความสามารถที่จะสอบเข้าได้ ($t = 22.772$) มีความมั่นใจในตนเองที่จะศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ โดยให้มีผลการเรียนดีได้ ($t = 22.228$) มีความภาคภูมิใจที่จะศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ($t = 17.649$) มีความพร้อมในด้านทุนทรัพย์ ($t = 11.476$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อและกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

ความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ	กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งหมด (n = 1,193)			กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือก ศึกษาต่อ (n = 816)			กลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือก ศึกษาต่อ (n = 347)		
	$\bar{X}$	แปล ผล	S.D.	$\bar{X}$	แปล ผล	S.D.	$\bar{X}$	แปล ผล	S.D.
ดี – ไม่ดี	2.068	ค่อนข้างสูง	1.348	2.531	สูง	.712	1.066	ต่ำ	1.807
น่าสนใจ – น่าเบื่อ	1.919	ค่อนข้างสูง	1.433	2.446	สูง	.746	.746	ต่ำ	1.870
มีประโยชน์ – ไม่มีประโยชน์	2.495	สูง	1.053	2.768	สูง	.514	1.931	ค่อนข้างสูง	1.573
ต้องการ – ไม่ต้องการ	1.433	ค่อนข้างสูง	1.804	2.224	สูง	.935	-.378	กลาง	2.055
ใฝ่ฝัน – ไม่ใฝ่ฝัน	1.211	ต่ำ	1.934	2.069	ค่อนข้างสูง	1.156	-.726	ลบต่ำ	2.001
ภูมิใจ – ไม่ภูมิใจ	2.101	ค่อนข้างสูง	1.376	2.596	สูง	.712	1.023	ต่ำ	1.807

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 16 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมดมีความรู้สึกว่าการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ เป็นสิ่งที่มีประโยชน์ อยู่ในระดับสูง เป็นสิ่งที่ดี น่าสนใจ เป็นที่ต้องการและภูมิใจ อยู่ในระดับค่อนข้างสูง เป็นคณะที่ใฝ่ฝัน อยู่ในระดับต่ำ

กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อ มีความรู้สึกว่าการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ เป็นสิ่งที่ดี น่าสนใจ มีประโยชน์ เป็นที่ต้องการ และภูมิใจ อยู่ในระดับสูง ส่วนการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ เป็นสิ่งที่ใฝ่ฝัน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง

กลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ มีความรู้สึกว่าการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ เป็นสิ่งที่มีประโยชน์อยู่ในระดับค่อนข้างสูง และเป็นสิ่งที่ดี น่าสนใจ ภูมิใจ อยู่ในระดับต่ำ เป็นสิ่งที่ไม่ใฝ่ฝันอยู่ในระดับลบต่ำ และเป็นที่ต้องการ ในระดับกลาง

ตาราง 17 การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยด้านความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ
ระหว่างกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทย
ศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

ความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ	t
ดี – ไม่ดี	14.623***
น่าสนใจ – น่าเบื่อ	16.387***
มีประโยชน์ – ไม่มีประโยชน์	9.700***
ต้องการ – ไม่ต้องการ	22.608***
ใฝ่ฝัน – ไม่ใฝ่ฝัน	24.352***
ภูมิใจ – ไม่ภูมิใจ	15.701***

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 17 พบว่า นักเรียนกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อ มีความรู้สึกว่าการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์เป็นสิ่งที่ดี ($t = 14.623$) น่าสนใจ ($t = 16.387$) มีประโยชน์ ($t = 9.700$) เป็นที่ต้องการ ($t = 22.608$) เป็นคณะที่ใฝ่ฝัน ($t = 24.352$) และภูมิใจ ($t = 15.701$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อ คณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ตามทฤษฎีรูปแบบพฤติกรรมระหว่างบุคคล ดังต่อไปนี้

1.1 คุณค่าของผลการกระทำ

1.1.1 การรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อ

1.1.2 การกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ

1.2 ปัจจัยทางสังคม

1.2.1 ปทัสถานทางสังคม

1.2.2 บทบาทของนักเรียน

1.2.3 อัตมโนทัศน์

1.3 ความรู้สึกต่อการกระทำ

1.3.1 ความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ

2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยต่าง ๆ ต่อไปนี้ ระหว่างกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อ กับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อ คณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ว่าแตกต่างกันหรือไม่

2.1 คุณค่าของผลการกระทำ

2.1.1 การรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อ

2.1.2 การกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ

2.2 ปัจจัยทางสังคม

2.2.1 ปทัสถานทางสังคม

2.2.2 บทบาทของนักเรียน

2.2.3 อัตมโนทัศน์

2.3 ความรู้สึกต่อการกระทำ

2.3.1 ความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ปัจจัยต่อไปนี้มีความสัมพันธ์กับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อ คณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

1.1 คุณค่าของผลการกระทำ

1.1.1 การรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อ

1.1.2 การกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ

1.2 ปัจจัยทางสังคม

1.2.1 ปทัสถานทางสังคม

1.2.2 บทบาทของนักเรียน

1.2.3 อัตมโนทัศน์

1.3 ความรู้สึกต่อการกระทำ

1.3.1 ความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ

2. นักเรียนกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ มีปัจจัยต่อไปนี้อย่างแตกต่างกัน

2.1 คุณค่าของผลการกระทำ

2.1.1 การรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อ

2.1.2 การกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ

2.2 ปัจจัยทางสังคม

2.2.1 ปทัสถานทางสังคม

2.2.2 บทบาทของนักเรียน

2.2.3 อัตมโนทัศน์

2.3 ความรู้สึกต่อการกระทำ

2.3.1 ความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ ปีการศึกษา 2542 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 14,482 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ ปีการศึกษา 2542 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 12 โรงเรียน โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,193 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ แบบสอบถามปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ตามทฤษฎีรูปแบบพฤติกรรมระหว่างบุคคลของทรีแอนดิส ซึ่งสร้างตามวิธีการของออสกูต จำนวนทั้งสิ้น 59 ข้อ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

1. แบบสอบถามปัจจัยต่าง ๆ ตามแนวทฤษฎีรูปแบบพฤติกรรมระหว่างบุคคล

1.1 แบบสอบถามการรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อ จำนวน 13 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .815

1.2 แบบสอบถามการกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ จำนวน 13 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .832

1.3 แบบสอบถามปทัสถานทางสังคม จำนวน 6 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .899

1.4 แบบสอบถามบทบาทของนักเรียน จำนวน 8 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .783

1.5 แบบสอบถามอัตมโนทัศน์ จำนวน 5 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .863

1.6 แบบสอบถามความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ จำนวน 6 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .902

2. แบบสอบถามเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ จำนวน 8 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .970

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ไปขอความร่วมมือจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองเครื่องมือ และโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนัดหมาย วัน เวลา ที่จะไปเก็บข้อมูล (ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2542 ถึงเดือน มิถุนายน 2542)
2. ชี้แจงให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองเครื่องมือ และกลุ่มตัวอย่างทราบวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ผลตามความเป็นจริง

3. นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์โรงเรียนสตรีวิทยา 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 100 คน นำมาวิเคราะห์ข้อคำถาม เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามเป็นรายข้อ (Item Analysis) โดยใช้ t-test เพื่อคัดเลือกข้อคำถามที่ดี คือข้อที่มีค่า t แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient)

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 1,193 คน นำแบบสอบถามที่เก็บได้มาตรวจความถูกต้อง และคัดเลือกเฉพาะฉบับที่ตอบทุกข้อ มาตรวจให้คะแนนและนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS-PC ในการวิเคราะห์ค่าสถิติเพื่อตอบคำถามการวิจัย โดยมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. การคำนวณค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ข้อคำถามเป็นรายข้อ (Item Analysis) เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกใช้ t-test แบบเทคนิค 25% ของกลุ่มสูง และกลุ่มต่ำ (Edwards, 1957 : 170-171)
3. หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient)
4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ โดยใช้สถิติต่อไปนี้

4.1 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation)

4.2 วิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบเพิ่มตัวแปรทีละตัว (Stepwise) และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ F-test และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) และค่าร้อยละของสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน $\beta(\%)$

5. เปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยระหว่างกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ โดยใช้สถิติ t-test

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้า สรุปได้ดังนี้

1. การศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ มีสหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .700 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีแต่ละปัจจัยส่งผลดังต่อไปนี้

1.1 การรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อ มีความสัมพันธ์กับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีความสำคัญเชิงสัมพัทธ์เท่ากับ -.018

1.2 การกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ มีความสัมพันธ์กับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสำคัญเชิงสัมพัทธ์เท่ากับ -.081

1.3 ปทัสถานทางสังคม มีความสัมพันธ์กับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีความสำคัญเชิงสัมพัทธ์ เท่ากับ .086

1.4 บทบาทของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีความสำคัญเชิงสัมพัทธ์เท่ากับ -.033

1.5 อัตมโนทัศน์มีความสัมพันธ์กับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีความสำคัญเชิงสัมพัทธ์เท่ากับ .449

1.6 ความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ มีความสัมพันธ์กับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีความสำคัญเชิงสัมพัทธ์เท่ากับ .416

2. ความแตกต่างของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกศึกษาต่อระหว่างกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ สรุปได้ดังนี้

2.1 การรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อ

กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ มีการรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อ อยู่ในระดับสูงแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนี้

กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ระบุว่าถ้าเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ แล้ว จะทำให้ต้องเรียนหนัก เกิดความเครียดในขณะเรียน ใช้เวลาในการศึกษาหลายปี เสียค่าใช้จ่ายสูง เป็นที่ภาคภูมิใจของครอบครัว มีงานทำ มีรายได้ดี มีเกียรติ มีอาชีพที่มั่นคง เป็นที่ต้องการของสังคมและได้ช่วยเหลือสังคม อยู่ในระดับสูง

ส่วนเรื่องการไม่มีเวลาพักผ่อนต้องคร่ำเคร่งกับการเรียนและไม่มีเวลาเป็นส่วนตัว ถ้าประกอบอาชีพนี้ กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ระบุว่าอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

2.2 การกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ

กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ มีการกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ อยู่ในระดับค่อนข้างสูง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ดังนี้

กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อ กับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ คิดว่าการเรียนหนัก การใช้เวลาในการศึกษาหลายปี การเสียค่าใช้จ่ายสูง การไม่มีเวลาพักผ่อนต้องคร่ำเคร่งกับการเรียน มีเกียรติ และไม่มีเวลาเป็นส่วนตัวถ้าประกอบอาชีพนี้ เป็นสิ่งสำคัญในระดับค่อนข้างสูง

การมีงานทำและมีอาชีพที่มั่นคง ทั้งสองกลุ่มคิดว่าเป็นสิ่งสำคัญอยู่ในระดับสูง

การเกิดความเครียดในขณะเรียน กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อคิดว่าเป็นสิ่งสำคัญค่อนข้างสูง ซึ่งแตกต่างกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ที่คิดว่าเป็นสิ่งสำคัญอยู่ในระดับต่ำ

การเป็นที่ภาคภูมิใจของครอบครัว การเป็นที่ต้องการของสังคมและการได้ช่วยเหลือสังคม กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อ คิดว่าเป็นสิ่งสำคัญอยู่ในระดับสูงซึ่งแตกต่างกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ที่คิดว่าเป็นสิ่งสำคัญค่อนข้างสูง

การมีรายได้ดี กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อคิดว่าเป็นสิ่งสำคัญค่อนข้างสูง ซึ่งแตกต่างกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อ คณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ที่คิดว่า เป็นสิ่งสำคัญอยู่ในระดับสูง

2.3 ปทัสถานทางสังคม

กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อ มีปัจจัยด้านปทัสถานทางสังคม อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ซึ่งแตกต่างกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ที่มีปัจจัยด้านปทัสถานทางสังคม อยู่ในระดับกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001 ดังนี้

กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อ ระบุว่า แม่ พ่อ พี่หรือน้อง ญาติ ครู และเพื่อน ต้องการให้เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ก่อนข้างสูง ซึ่งแตกต่างกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ระบุว่า แม่และญาติ ต้องการให้เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ในระดับต่ำ ส่วนพ่อ พี่หรือน้อง ครูและเพื่อน ต้องการให้เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ในระดับปานกลาง คือเลือกหรือไม่เลือกก็ได้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001

2.4 บทบาทของนักเรียน

กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อ มีปัจจัยด้านบทบาทของนักเรียน อยู่ในระดับสูง ซึ่งแตกต่างกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อ ที่มีปัจจัยด้านบทบาทของนักเรียน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001 ดังนี้

กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ คิดว่า ควรตัดสินใจด้วยตนเอง ควรศึกษารายละเอียด และควรศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันที่เปิดสอน อยู่ในระดับสูง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อ คิดว่า ควรปรึกษาบิดา มารดา ปรึกษาผู้ที่มีความรู้ในคณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ อยู่ในระดับสูง ซึ่งแตกต่างกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ที่คิดว่า ควรปรึกษาบิดา มารดา ปรึกษาผู้ที่มีความรู้ในคณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ อยู่ในระดับค่อนข้างสูง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อ กับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ คิดว่า ควรปรึกษาครู ศึกษาแนวโน้มของตลาดแรงงาน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง และควรปรึกษาเพื่อนในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ อยู่ในระดับต่ำ

2.5 อัตมโนทัศน์

กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อ มีปัจจัยด้านอัตมโนทัศน์ อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ซึ่งแตกต่างกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อ ที่มีปัจจัยด้านอัตมโนทัศน์เป็นลบต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001 ดังนี้

กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อคิดว่าตนเองมีคุณลักษณะที่เหมาะสม มีความสามารถจะสอบเข้าได้ มีความมั่นใจในตนเองที่จะศึกษาต่อ คณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ โดยให้มีผลการเรียนดีได้ และมีความพร้อมในด้านทุนทรัพย์ค่อนข้างสูง ซึ่งแตกต่างกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ที่คิดว่าตนเองไม่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมค่อนข้างสูง และไม่มีความสามารถที่จะ

สอบเข้าได้ ไม่มีความมั่นใจในตนเองที่จะศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ โดยให้มีผลการเรียนดีได้ ในระดับต่ำ มีความพร้อมในด้านทุนทรัพย์ต่ำ

กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อ คิดว่าตนเอง มีความภาคภูมิใจที่จะศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์อยู่ในระดับสูง ซึ่งแตกต่างกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ที่มีความภาคภูมิใจที่จะศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ อยู่ในระดับต่ำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001

2.6 ความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ

กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อ มีปัจจัยด้านความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่ออยู่ในระดับสูง ซึ่งแตกต่างกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ที่มีปัจจัยด้านความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ อยู่ในระดับบวกต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001 ดังนี้

กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อ คิดว่า การเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ เป็นสิ่งที่ดี น่าสนใจ มีประโยชน์ เป็นสิ่งที่ต้องการและภูมิใจอยู่ในระดับสูง เป็นคณะที่ไฝฝืนอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ซึ่งแตกต่างกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ที่คิดว่า การเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ เป็นสิ่งที่ดี และน่าสนใจ อยู่ในระดับต่ำ มีประโยชน์อยู่ในระดับค่อนข้างสูง เป็นที่ต้องการอยู่ในระดับกลาง ไม่ไฝฝืน และภูมิใจอยู่ในระดับต่ำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

อภิปรายผล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามแนวทฤษฎีรูปแบบพฤติกรรมระหว่างบุคคลของทริแอนดิส (Triandis. 1980) โดยศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ตามทฤษฎี ได้แก่ การรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อ การกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ ปทัสถานทางสังคม บทบาทของนักเรียน อัตมโนทัศน์ และความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ

จากผลการศึกษาครั้งนี้ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

ปัจจัยด้านการรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อ ไม่สัมพันธ์กับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ พบว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า การรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อสัมพันธ์กับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ทั้งนี้เป็นเพราะ นักเรียนไม่ได้ให้ความสำคัญกับการรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อ เป็นเหตุผลหลักที่ใช้ในการตัดสินใจ ซึ่งการตัดสินใจของนักเรียนอาจขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางครอบครัว การปลูกฝังจากวัยเด็ก เช่น นักเรียนรับรู้ว่าเป็นไปได้มากเมื่อเลือกเรียนแพทย์จะทำให้มีฐานะดีขึ้น แต่ถ้านักเรียนมีฐานะดีอยู่แล้ว การรับรู้ว่าเรียนแพทย์แล้วทำให้ฐานะดีขึ้น จึงไม่ใช่เรื่องสำคัญที่จะนำมาประกอบการตัดสินใจของนักเรียน ซึ่งไม่สอดคล้องกับทฤษฎีแอนดิส (1980 : 199) ที่กล่าวว่า การรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อ เป็นองค์ประกอบหนึ่งของเจตนา ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกศึกษาต่อได้

ปัจจัยด้านการกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ สัมพันธ์กับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะ นักเรียนเห็นความสำคัญของผลที่เกิดขึ้นจากการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ว่ามีคุณค่า และมีความสำคัญต่อตัวนักเรียน ได้แก่ การเป็นที่ภาคภูมิใจของครอบครัว การมีงานทำ การมีอาชีพที่มั่นคง และการได้ช่วยเหลือสังคม ดังที่ทฤษฎีแอนดิส (1980 : 199) ที่กล่าวว่า การกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อเป็นองค์ประกอบหนึ่งของเจตนาและถาวร แซตซ์ (2529 : 111) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การทำนายพฤติกรรมการเลือกสมัครสอบเข้าเรียนต่อคณะวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ทศนคติมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญ กับผลรวมของผลคูณของความเชื่อเกี่ยวกับผลการเลือกสมัครสอบเข้าเรียนต่อคณะวิทยาศาสตร์ และการประเมินผลกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ปัจจัยด้านปทัสถานทางสังคม สัมพันธ์กับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ เป็นพฤติกรรมที่คาดหวังของสังคม เป็นสิ่งที่สมาชิกของสังคมถูกคาดหวังให้ปฏิบัติตาม คนจำนวนมากยอมรับว่าใครที่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ เป็นบุคคลที่เก่งและเป็นที่ยอมรับของสังคม ดังนั้น พ่อ แม่ พี่หรือน้อง ครู และญาติ จึงต้องการให้นักเรียนเลือกศึกษาต่อในคณะเหล่านี้ ดังที่ไอเซน และฟิชไบน์ (Ajzen and Fishbein. 1980 : 75) กล่าวว่า ความตั้งใจของบุคคลขึ้นอยู่กับ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และงานวิจัยของชาญคิลปี อูทโยธา

(2528 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ ตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลในการทำนายและทำความเข้าใจพฤติกรรมทางเลือกเรียนคณะวิศวกรรมศาสตร์ ในการสอบโควตาภาคเหนือ พบว่า เจตคติต่อการเลือกเรียนต่อการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการเลือกเรียนต่อสามารถทำนายความตั้งใจ ในการเลือกเรียนต่ออย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และงานวิจัยของถาวร แซ่ตั้ง (2529 : บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การทำนายพฤติกรรมทางเลือกสมัครสอบเข้าเรียนต่อคณะวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า องค์ประกอบการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการสมัครเรียนต่อคณะวิทยาศาสตร์มีบทบาทต่อความตั้งใจในการสมัครเรียนต่อคณะวิทยาศาสตร์มากกว่าองค์ประกอบเจตคติต่อการเรียนต่อในคณะวิทยาศาสตร์

ปัจจัยด้านบทบาทของนักเรียน สัมพันธ์กับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะตามธรรมชาติของมนุษย์ จะกระทำพฤติกรรมสนองตอบตามบทบาทที่ตนรับรู้ จากการปรึกษาผู้ที่มีความสำคัญต่อตัวนักเรียน ปรึกษาผู้ที่มีความรู้ และหาข้อมูลเพิ่มเติมก่อนการตัดสินใจด้วยตนเองในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ จะเห็นว่านักเรียนมีความคิด ความต้องการ และการตัดสินใจที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับความผูกพัน และความคาดหวังของผู้อื่น ดังที่ ทริย์แอนดิส (1988 : 197) กล่าวว่า บทบาทเป็นองค์ประกอบหนึ่งในปัจจัยทางสังคม ที่มีอิทธิพลต่อเจตนาเชิงพฤติกรรมของบุคคลซึ่งเป็นสิ่งที่ชี้แนะว่าบุคคลจะกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ หรือไม่

ปัจจัยด้านอัตมโนทัศน์ สัมพันธ์กับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจต่อตนเองในทุก ๆ ด้าน ซึ่งมาจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่นักเรียนได้เรียนรู้จากสังคม และสิ่งแวดล้อม ทำให้นักเรียนเข้าใจตนเอง รับรู้คุณลักษณะและความสามารถของตนว่าเป็นผู้มีคุณลักษณะและความสามารถเหมาะสมที่จะเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ดังที่ พรหมทิพย์ เกษะนันท์ (2516 : 65-66) กล่าวว่า อัตมโนทัศน์ เป็นสิ่งที่ปฏิรูปมาจากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม บุคคลจะตั้งอัตมโนทัศน์อย่างที่ตนคิดอยากจะเป็นไว้ แล้วพยายามเปลี่ยนตัวเองให้เป็นอย่างที่ตัวเองได้ตั้งใจไว้ ถ้าทำได้อัตมโนทัศน์ก็จะดีขึ้น ถ้าทำไม่ได้ก็จะท้อถอย รู้สึกตัวเองไม่มีคุณค่าทำให้อัตมโนทัศน์ด้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มแอดเลอร์ (Gale. 1969 : 28-29 ; citing Adlertan. n.d.) ที่กล่าวว่า อัตมโนทัศน์ คือแบบฉบับของชีวิตของบุคคลนั้น ๆ พฤติกรรมเป็นผลมาจากการกระทำและทัศนคติทั้งหมดของบุคคลที่แสดงให้เห็นแบบฉบับของชีวิต ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเมินค่าของตนเองและสังคม

โดยภาพรวม ปัจจัยทางสังคม ซึ่งประกอบด้วย ปทัสถานทางสังคม บทบาทของนักเรียน และอัตมโนทัศน์ มีอิทธิพลต่อเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพอมาชอล และแจ็คคาร์ด(เจนภาพ ชัยวรรณ. 2541 : 105 ; อ้างอิงมาจาก มนัส จินตนะติลกุล. 2530 : 50) ที่พบว่า ปทัสถานทางสังคม

มีอิทธิพลสูงในการทำนายเจตนาพฤติกรรมการช่วยเหลือผู้อื่น เมื่อเปรียบเทียบกับตัวแปรอื่น ๆ นอกจากนี้ ปัจจัยทางสังคมยังประกอบไปด้วยบทบาท และอัตมโนทัศน์ ร่วมกันทำให้ปัจจัยทางสังคม มีอิทธิพลต่อเจตนาเพิ่มขึ้น ซึ่งผลการวิเคราะห์นี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สนั่น วงษ์ดี (2539 : 83) ที่ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุที่มีต่อความมุ่งมั่นในการทำวิจัยของครูระดับประถมศึกษา ซึ่งใช้โมเดลตามทฤษฎีรูปแบบพฤติกรรมระหว่างบุคคลของทรีแอนดิส พบว่า ปัจจัยทางสังคมส่งผลต่อความมุ่งมั่นในการทำวิจัยมากกว่าตัวแปรอื่น ๆ

ปัจจัยด้านความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ สัมพันธ์กับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อ คณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การที่นักเรียนจะเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ แสดงว่านักเรียนต้องมีความรู้สึกต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ว่าเป็นสิ่งที่ดี มีประโยชน์ น่าสนใจ เป็นที่ต้องการ เป็นคณะที่ใฝ่ฝัน และก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ต่อตัวนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสนั่น วงษ์ดี (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุที่มีต่อความมุ่งมั่น ในการทำวิจัยของครูประถมศึกษา พบว่า ตัวแปรความรู้สึกต่อการทำวิจัย เป็นตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลรวมส่งผลต่อความมุ่งมั่นในการทำวิจัย

โดยสรุป ปัจจัยคุณค่าของผลการกระทำในด้านการกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ ปัจจัยทางสังคม ประกอบด้วย ปทัสถานทางสังคม บทบาทของนักเรียน และอัตมโนทัศน์ ปัจจัยความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ สัมพันธ์กับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนปัจจัยคุณค่าของผลการกระทำ ในด้าน การรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อ ไม่สัมพันธ์กับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. การรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมดและการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างนักเรียนกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ตามปัจจัยต่อไปนี้

2.1 การรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อ

นักเรียนกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมดรับรู้ว่า ถ้าเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ แล้วจะทำให้ต้องเรียนหนัก เกิดความเครียดขณะเรียน ใช้เวลาในการศึกษาหลายปี เสียค่าใช้จ่ายสูง เป็นที่ภาคภูมิใจของครอบครัว มีงานทำ มีรายได้ดี มีเกียรติ มีอาชีพที่มั่นคง เป็นที่ต้องการของสังคม และได้ช่วยเหลือสังคมในระดับสูง ทำให้ไม่มีเวลาพักผ่อน ต้องคร่ำเคร่งกับการเรียน ไม่มีเวลาเป็นส่วนตัว ถ้าประกอบอาชีพนี้ ในระดับค่อนข้างสูง

เมื่อเปรียบเทียบการรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ระหว่างกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อ กับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ พบว่า มีการรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยที่แต่ละกลุ่มต่างมีการรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ว่าเป็นไปได้ค่อนข้างสูง ถ้าเลือกเรียนในคณะดังกล่าว ทั้งนี้เป็นเพราะกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อรับรู้ถึงความเป็นไปได้ของผลที่จะเกิดขึ้นแตกต่างกัน เช่น กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกทราบว่า ถ้าตนเองเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ แล้วจะช่วยเหลือสังคมได้มากกว่า กลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือก และกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกรับรู้ว่า ถ้าเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ จะทำให้เกิดความเครียดขณะเรียน ไม่มีเวลาพักผ่อน ต้องคร่ำเคร่งกับการเรียน เป็นไปได้น้อยกว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือก ดังที่ ทริย์แอนดิส (เจนภพ ชัยวรรณ. 2541 : 29 ; อ้างอิงมาจาก Triandis. 1977 :19) กล่าวว่า การที่บุคคลสามารถรับรู้ผลของการกระทำบางอย่างที่เกิดขึ้นเป็นผลทางบวก จะส่งผลให้บุคคลเลือกกระทำพฤติกรรมนั้น

2.2 การกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ

นักเรียนกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมดคิดว่า การเป็นที่ภาคภูมิใจของครอบครัว การมีงานทำ การมีรายได้ดี การมีอาชีพที่มั่นคง และการได้ช่วยเหลือสังคม เป็นสิ่งสำคัญในระดับสูง ในเรื่องการเรียนหนัก การเกิดความเครียดขณะเรียน การใช้เวลาในการศึกษาหลายปี การเสียค่าใช้จ่ายสูง การไม่มีเวลาพักผ่อนต้องคร่ำเคร่งกับการเรียน การเป็นคนมีเกียรติ การไม่มีเวลาเป็นส่วนตัว ถ้าประกอบอาชีพนี้ และการเป็นที่ต้องการของสังคม เป็นสิ่งสำคัญค่อนข้างสูง

เมื่อเปรียบเทียบการกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ระหว่างกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อ กับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ พบว่า มีการกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยที่แต่ละกลุ่มต่างก็เห็นความสำคัญของการกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ ทั้งนี้เป็นเพราะ กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อเห็นความสำคัญของการเป็นที่ภาคภูมิใจของครอบครัว การเป็นคนมีเกียรติ การเป็นที่ต้องการของสังคม และการได้ช่วยเหลือสังคม ว่าเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับตนเอง และเห็นความสำคัญของสิ่งเหล่านี้ มากกว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือก ดังที่ ทริย์แอนดิส (Triandis. 1980 : 192) กล่าวว่า การกำหนดคุณค่าผลของการกระทำที่รับรู้ เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้บุคคลเกิดเจตนาที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น และเจตนาเชิงพฤติกรรมนี้ จะเป็นตัวแปรกำหนดพฤติกรรมของบุคคล

2.3 ปทัสถานทางสังคม

นักเรียนกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมดยอมรับว่า พ่อ แม่ และญาติ ต้องการให้เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ก่อนข้างสูง ส่วนพี่หรือน้อง ครู และเพื่อน ต้องการให้เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ในระดับต่ำ

เมื่อเปรียบเทียบปทัสถานทางสังคม ระหว่างกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ พบว่า นักเรียนมีการรับรู้ปทัสถานทางสังคมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะ ปทัสถานทางสังคมมีอิทธิพลต่อนักเรียน โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อรับรู้ว่า แม่ต้องการให้เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ก่อนข้างมากกว่า พ่อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดอบบินส์ (Dobbins. 1969 : 2958 – A) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความปรารถนาและความมุ่งหวังด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในรัฐหลุยส์เซียนา พบว่า มารดามีอิทธิพลมากกว่าบิดาในด้านการเลือกศึกษาต่อของบุตร

2.4 บทบาทของนักเรียน

นักเรียนกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมดคิดว่าควรตัดสินใจด้วยตนเอง ปรีกษาผู้ที่มีความรู้ในคณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ศึกษารายละเอียด และศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันที่เปิดสอนอยู่ในระดับสูง และควรปรึกษาบิดา มารดา ปรีกษาครู ศึกษาแนวโน้มของตลาดแรงงานในระดับก่อนข้างสูง ควรปรึกษาเพื่อนในระดับต่ำ

เมื่อเปรียบเทียบบทบาทของนักเรียน ระหว่างกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ พบว่า นักเรียนรับบทบาทของตนเองแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะ กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือก รับบทบาทของตนเองสูงกว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือก โดยเฉพาะในด้านการตัดสินใจด้วยตนเอง การปรึกษามารดา ศึกษารายละเอียด ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันที่เปิดสอน ดังที่ ภิญโญ สาร (2519 : 283) กล่าวว่า บทบาทเป็นความมุ่งหวังที่บุคคลควรจะทำหรือแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาให้เหมาะสมกับตำแหน่งของบุคคลนั้น ๆ

2.5 อัตมโนทัศน์

นักเรียนกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมดคิดว่าตนเอง มีความภาคภูมิใจที่จะศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ และมีความพร้อมในด้านทุนทรัพย์ อยู่ในระดับก่อนข้างสูง ส่วนในเรื่องการมีคุณลักษณะที่เหมาะสมมีความสามารถที่จะสอบเข้าได้ และมีความมั่นใจในตนเอง ที่จะศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ โดยให้มีผลการเรียนดีได้ อยู่ในระดับต่ำ

เมื่อเปรียบเทียบอัตมโนทัศน์ ระหว่างกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อ กับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ พบว่า มีอัตมโนทัศน์แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานโดยกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อมองตนเองในทุกด้านสูงกว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ถ้านักเรียนมองตนเองว่าเป็นบุคคลที่เหมาะสมในทุก ๆ ด้านที่จะศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ แล้ว เจตนาที่จะเลือกศึกษาต่อก็จะมีอยู่ในตัวนักเรียน โอกาสที่จะเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ก็เป็นไปได้สูง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีแอนดิส (Brinberg. 1979 : 568 ; citing Triandis. 1997 : 15) ที่กล่าวว่า อัตมโนทัศน์ เป็นการรับรู้เกี่ยวกับตนเองว่าเป็นบุคคลที่มีลักษณะที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น เช่น บุคคลที่รู้สึกว่าคุณลักษณะที่ชอบขับรถเร็ว เจตนาที่จะขับรถเร็ว ก็จะมีในตัวบุคคล โอกาสที่จะขับรถเร็วก็เป็นไปได้สูง

2.6 ความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ

นักเรียนกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมดรู้สึกว่าการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ เป็นสิ่งที่มีประโยชน์ในระดับสูง เป็นสิ่งที่ดี เป็นที่ต้องการ ภูมิใจในระดับค่อนข้างสูง เป็นคณะที่ไฝ่ฝันในระดับต่ำ

เมื่อเปรียบเทียบความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ ระหว่างกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อ กับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ พบว่า มีความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อรู้สึกว่าการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ เป็นสิ่งที่ดี น่าสนใจ มีประโยชน์ เป็นที่ต้องการ เป็นคณะที่ไฝ่ฝันและภูมิใจ มากกว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ทั้งนี้เป็นเพราะ การที่นักเรียนจะมีความรู้สึกที่ดีต่อการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ในขั้นแรกต้องมีการรับรู้ก่อน เมื่อรับรู้แล้วเห็นความสำคัญ และคิดว่าเป็นไปได้สำหรับตนเอง ก็จะมีการตอบสนองตามมาโดยการเลือกศึกษาต่อด้วยความสมัครใจ

โดยสรุป นักเรียนกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ มีปัจจัยการรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อ การกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ ปทัสถานทางสังคม บทบาทของนักเรียน อัตมโนทัศน์ และความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อ กับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อ มีการกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ ในเรื่องของการเป็นที่ภาคภูมิใจของครอบครัว การเป็นคนมีเกียรติ การเป็นที่ต้องการของสังคม และการได้ช่วยเหลือสังคม แตกต่างกัน โดยกลุ่มที่จะเลือกกำหนดคุณค่าสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้สูง ส่วนกลุ่มที่จะไม่เลือกคิดว่าสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ไม่สำคัญ ดังนั้น บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ควรทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญ โดยการเชิญวิทยากรมาให้ข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับการศึกษาต่อในคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ จัดทัศนศึกษาและดูงานตามโรงพยาบาลและสถาบันที่เกี่ยวข้อง จัดบริการสนเทศในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ เชิญศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จในการสอบเข้าศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ให้คำแนะนำ ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการเตรียมตัวสอบ วิธีการเรียน เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับนักเรียนที่จะใช้ในการตัดสินใจ

2. ครูแนะแนว ควรให้คำปรึกษาแก่นักเรียน โดยส่งเสริมให้นักเรียนพิจารณาถึงความเหมาะสมของตนในการศึกษาต่อ ควรให้นักเรียนได้สำรวจตนเอง โดยการทำแบบสำรวจความสนใจในอาชีพ รวมทั้งปลูกฝัง ความรู้สึกที่ดีต่อการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ เพราะจากการวิจัย สรุปได้ว่า กลุ่มที่มีเจตนาจะเลือก และกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือก มีปัจจัยด้านอัตมโนทัศน์ และความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ แตกต่างกัน อย่างเห็นได้ชัด

3. นักเรียนกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อ มีการรับรู้ด้านปทัสถานทางสังคมสูงกว่ากลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อ ดังนั้น ครูแนะแนวจึงควรหาโอกาสอธิบายให้ พ่อ แม่ และบุคคลที่มีความสำคัญต่อตัวนักเรียนได้เข้าใจถึงผลดีของการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ โดยการจัดประชุมผู้ปกครองในแต่ละปีการศึกษา เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลต่าง ๆ คุณสมบัติเฉพาะของผู้ที่จะเข้าศึกษาต่อ และรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมให้นักเรียนให้ตัดสินใจที่จะเลือกศึกษาตามความสนใจของตัวนักเรียนเอง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการนำปัจจัยต่าง ๆ ตามทฤษฎีรูปแบบพฤติกรรมระหว่างบุคคลไปศึกษาเจตนาในด้านอื่น ๆ เช่น เจตนาในการเลือกศึกษาต่อในคณะอื่น ๆ เจตนาในการเลือกอาชีพ เจตนาในการคบเพื่อนต่างเพศ
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ตามทฤษฎีรูปแบบพฤติกรรมระหว่างบุคคลให้ชัดเจนยิ่งขึ้นในเรื่องรายละเอียดเฉพาะด้านของปัจจัยต่าง ๆ หรือนำทฤษฎีอื่น ๆ มาศึกษาเพิ่มเติม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. จิตวิทยาสังคม. เอกสารโรเนียวของภาควิชาการแนะแนว
จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มศว. ประสานมิตร, 2527.
- กริช สืบสนธิ์. รายงานผลการสำรวจเรื่องพฤติกรรม การเลือกคณะวิชาและความรู้เกี่ยวกับคณะ
วิชาที่สมัครของนักเรียนยากจนจากชนบท โครงการจุฬา-ชนบท. กรุงเทพฯ : หน่วย
จุฬา-ชนบท ฝ่ายวิชาการ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์ และ สุจิตรา แดงอินทวัฒน์. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : บริษัททวนนก
จำกัด, 2530.
- กฤษกร เจือดี. การศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับพฤติกรรม การใช้ยาเสพติด ตามทฤษฎีการกระทำ
ด้วยเหตุผลของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง.
ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2542.
อัดสำเนา.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. บทสรุปรวมผลงานวิจัยทางการศึกษาและที่เกี่ยวข้อง
ข้อกับการศึกษา. เล่ม 3. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2526.
- จุมพล พูลภัทรชีวิน. มโนภาพแห่งตน ความวิตกกังวล ความเกรงใจและลักษณะความเป็น
ผู้นำของนักเรียนที่เป็นผู้นำและนักเรียนที่เป็นผู้ตามในระดับชั้น ม.ศ. 3 ปีการศึกษา
2514. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2514. อัดสำเนา.
- จุมพล หนิมพานิช. แผนการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.
วิทยานิพนธ์ สว.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517. อัดสำเนา.
- เจนภพ ชัยวรรณ. การวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแห่งปัจจัยที่มีผลต่อเจตนาใน
การเลือกเรียนต่อสายสามัญ โปรแกรมวิทย-คณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2541.
อัดสำเนา.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. รายงานการสำรวจ ภาวะการหางานทำของบัณฑิตจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2538. กรุงเทพฯ : กองแผนงาน, 2538.
- ชาญศิลป์ อุทธโยธา. "การทำนายและเข้าใจพฤติกรรม การเลือกคณะวิชาและพฤติกรรมศาสตร์ในการ
สอบโควต้ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปี 2528 : การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการกระทำที่มีเหตุ
ผลของ Ajzen และ Fishbein," รายงานวิชาเอกวิจัย เชียงใหม่. เชียงใหม่ : ภาควิชา
จิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2528.

- ถนอม เกียรติวพันธ์. บทบาทในการบริหารการศาสนาของศึกษาธิการอำเภอในทศวรรษ
พระสังฆาธิการและพระสงฆ์ในจังหวัดเชียงราย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2530. อัดสำเนา.
- ธีระพร อูวรรณโณ. ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, ม.ป.ป. อัดสำเนา.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. "บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน," วารสารครุศาสตร์.
12 เมษายน - มิถุนายน 2527.
- นวลศิริ เปาโรหิตย์. จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2529.
- บังอร เสดนนท์. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตนเองที่คิดว่าตนเป็นและตนเองที่คิด
อยากจะเป็นของนักเรียนวัยรุ่นอายุ 13-16 ปี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระโขนง
จังหวัดพระนคร ปีการศึกษา 2512. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชา
การศึกษา ประสานมิตร, 2512. อัดสำเนา.
- พร สีหมอก. บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถม
ศึกษาอำเภอ ในทัศนะของผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดแพร่. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พิษณุโลก, 2531. อัดสำเนา.
- พรรณทิพย์ เกกะนันท์. "การเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของเด็กวัยรุ่น,"
วารสารครุศาสตร์. 5 : 64-69 ; สิงหาคม 2516.
- ภิญโญ สาธร. หลักการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2519.
- มนัส จินตนะดิลกกุล. การเปรียบเทียบรูปแบบของพีชไบนารีกับรูปแบบของทรีแอนด์ซิส ในการ
ศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งซ่อม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของครูและ
ผู้นำท้องถิ่นในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดขอนแก่น ในวันที่ 28 ธันวาคม 2529.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.
- มนัส ประสงค์. การวิเคราะห์องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการสละสิทธิ์เข้าเป็นนักศึกษาใน
มหาวิทยาลัย ของนักเรียนที่สอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยได้. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533. อัดสำเนา.
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. รายงานประจำปี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ม.ป.ท., 2539.
- มหาวิทยาลัย, ทบวง. แนะแนวศึกษาต่อสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : กองบริการการ
ศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, 2538.
- ราชบัณฑิตสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
อักษรเจริญทัศน์, 2525.

- เรวดี วัฒนโกศล. การสำรวจความเชื่อ เจตคติ เจตนา และพฤติกรรมการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร ตามแนวทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุนี้. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532. อัดสำเนา.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2538.
- วรรณ ปูณโชติ. การศึกษาเปรียบเทียบโอกาสของการประสบความสำเร็จในการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- วรรณ จิระขุติโรจน์. การศึกษาทัศนคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เจตนาเชิงพฤติกรรมและพฤติกรรมในการใช้บริการการปรึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อัดสำเนา.
- วิจิตร ศรีสะอาด. หลักการอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2518.
- วิไลลักษณ์ รักสัจจา. ความต้องการบริการแนะแนวของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก มหาวิทยาลัยนเรศวร. 2536. อัดสำเนา.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. ทฤษฎีและปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยและบริการการศึกษา, 2533.
- สมปอง สุขตุงการกิติ. ผลการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพที่มีต่อการสำนึกด้านอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดธาตุทอง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- สวัสดิ์ นิเทศวรวิทย์. "บทวิเคราะห์การจัดการศึกษาของไทยกับการสอบเข้ามหาวิทยาลัย," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 12 ; พฤษภาคม 238..
- สนั่น วงษ์ดี. การพัฒนาโมเดลบูรณาการเชิงสาเหตุที่มีต่อความมุ่งมั่นในการทำวิจัยของครูระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539. อัดสำเนา.
- สาโรช บัวศรี. สรุปคำบรรยายเรื่อง Moral Education ฟายเดิลดาแคปตาไทย. กรุงเทพฯ : 2524.
- สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา. วารสารการวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ปีที่ 16 (47) กันยายน - ธันวาคม 2537.

- สำนักนโยบายและแผนอุดมศึกษา ศูนย์สารสนเทศ. รายงานการศึกษาเรื่องภาวะการทำงานทำของบัณฑิต รุ่นปีการศึกษา 2537-2538. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, 2540.
- สำเนา ขจรศิลป์. "วิธีการแนะแนวอาชีพและการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและปัญหาที่เกี่ยวข้อง," ใน รายงานสรุปผลการประชุมระดับปฏิบัติการ เรื่องระบบแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา. หน้า 3-4. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2526.
- สุพัตรา สุภาพ. สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.
- โสภา ชูพิกุลชัย. ความรู้เบื้องต้นทางจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2521.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2538.
- อำไพ ศิริพิพัฒน์. "ความนึกคิดเกี่ยวกับตน," วารสารครุศาสตร์. 56 : 99-101 ; สิงหาคม 2515.
- Ausubel, David P. and Floyd G. Bobinson. School Learning. New York : Holt, Rinehart and Winson, Inc., 1969.
- Bartraaek, B. "Self-Concept," Encyclopedis of Psychology. 111 ; 1972.
- "Behavior" Journal of Personality and Social Psychology. 33 : 317-326 ; 1976.
- Brinberg, David and Judy Durand. "Eating at Fast-Food Restaurants : An Analysis Using Two Behavioral Intention Models," Journal of Applied Social Psychology. 13 : 459-472 ; 1983.
- Brinberg, David. "An Examination of the Determinants of Intention and Behavior : A Comparison of Two Models," Journal of Applied Social Psychology. 6 : 560-575 ; 1979.
- Cook, G.I. Self Concept of The Myocardial Infaction Patient. 72 : 37 ; October , 1975.
- Corso, Frank V. "Career Awareness of the Sixth-Grade Student," Dissertation Abstracts International. 28 (02) : 188 ; Summer, 1990.
- "Desegregated School System," Dissertation Abstracts. 38 : 6143-A ; May, 1978.
- Eysenck. H. J. Encyclopedia of Psychology. Lowdon Sarch Press, 1972.
- Gale, Ranmend F. Developmental Behavior. London : Macmillan Company, 1975.
- Gibson, James I., John M. Ivancevich and James Dannelly. Organizations : Behavior, Process. 6th ed. Plano, Texas : Business Publication, 1988.
- Good, Carter.V. "Role," in Dicteionary of Education. 3nd ed. New York : McGraw - Hill Book Co., 1973.

- Gorsuch, Richard L. and John Ortberh., "Moral Obligation and Attitudes " Their Relation to Behavioral Intention," Journal of Personality and Social Psychology 44 : 1025-1028 ; May, 1983.
- Hoyle, Eric. The Role of the Teacher. London : Routledge and Kegan Paul, 1969.
- Hunt, Raymond G. "Role and Role Conflict," Selected Reading and Projects in Social psychology. New York : Random House, Inc., 1971.
- Jaccard, James J. and Andrew R. Davidson, "A Comparison of Two Models of Social Behavior : Results of a Survery Sample," Sociometry 38 : 497-517 ;1975.
- Jane, Sachie Okinishi. "The Relationship of Self-Perception of Reading Ability to Reading Achievement," Dissertation Abstracts. 39 : 249-A ; July, 1978.
- Jarmin, Trygstad. Behavioral Concepts and The Nursing Process, Seint Louis : The C.V. Mosby Company , 1976.
- Jeanne, Cheryl. "An Evaluation of Graduating Community College Students Perception and Achievement Levels Community College, " Dissertation Abstracts. 39 : 80-81A ; July, 1978.
- Jeran, Deniel. "Role Expectations of Elementary School Supervisors in Open-space School Which Emphasize Term Teaching and Individualized Instruction," Dissertation Abstracts International. 36(2) : 649-A ; Feberary, 1975.
- John W. Best. Research in education in England cliff. New Jersey : Prentice - Hall, 1981.
- Kendel, Derise B. and Gerald Lesser. "Parents and Peer Influences on Educational Plan of Adolescents," American Sociological Review. 34(2) : April, 1969.
- Landis, D., H.J. Triandis and J. Adomopoulos. "Habit and Behavioral Intertion as Predictors of Scoial Behavior," Journal of Social Psychology 106 : 227-237 ; 1978.
- Lantz, Donald L. op. cit. p. 200-203.
- Laverne, Chrystal. "Children's Perceptions of Ethnic Groups as Viewed in a Recently Mc Donald, Richard R. and James A. Schellenberg," Selected Reading and Projects in Social Psychology. New York : Random House, Inc., 1971.
- Nash, Judit Marguerite. "An Investigation of Effects of A Career Awareness Program at the Elemmentary School Level," Dissertation Abteacts International. 39 : 2052-A ; October, 1978.
- Norman, R. "Affective-Cgenitive Consistency, Attitudes, Conformity, and Behavior," Journal of Personality and Social Psychology. 32 : 83-91 ; 1975.

- Owens, Robert G. Organizational Behavior in Schools. New Jersey : Englewood Cliffs : Prentice-Hall, Inc., 1970.
- Page, Gerry, J.B. Thomas and A.R. Marchall. International Dictionary of Education. New York : The Anchor Press Ltd., 1977.
- Pomazal, Richard J. and James J. Jaccard. "An Informational Approach to Altruistic Sahlstrom, Stanley D. Factors Influencing College Attendance Plans of Capable Rural High School Seniors," Dissertation Abstracts International. 22 ; February, 1962.
- Solvay, Pamale A. "Career Awareness in the Elementary School," Dissertation Abstracts International. 49 (06) : 1439-A ; December, 1988.
- Stern, George G. "Measuring Noncognitive Variables in Research on Teaching," In N.L. Gage (Ed.), Handbook of Research on Teaching. p. 198-447.
- Sperber, Brenda M., Martin Fishbein and Icek Ajzen. "Predicting and Understanding Women's Occupational Orientations : Factors Underlying Choice Intention," In Understanding Attitudes and Predicting Social Behavior. p. 113-129. By Icek Ajzen and Martin Fishbein. Englewood Cliffs, N.J. : prentice-Hall, 1980.
- Triandis, Harry C. Interpersonal behavior. Belmont California : Brooks/Cole, 1977.
- _____. Attitude and Attitude Change. New York : Wiley, 1971.
- _____. Interpersonal Behavior. Monterey, Cal. : Brooks/Cole, 1977.
- _____. "Values, Attitudes, and Interpersonal Behavior," In Nebraska Symposium on Motivation. Vol. 27. p. 195-259. Edited by H. Howe and M. Page. Lincoln : University of Nebraska Press, 1990.
- Thomas, Gail E. and Karl L. Alexander. "Access to Higher Education : The Importance of Race, Sex, Social Calss, and Acadamic Cresentals," School Review. 87 (2) : February, 1979.
- Wittenbraker, John, Branda L. Gibbs and L. Kahle. "Seat Belt Attitudes, Habits and Behaviors : An Adaptive Amendement to the Fishbein Model," Journal of Applied and Social Psychology. 13 : 406-421 ; 1983.
- Walberg, Herbert J. op. cit p. 6-7.
- Yamane, Taro. Statistics An Introductory Analysis. 3rd ed. New York : Harper & Row, 1973.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- แสดงความถี่ของการรับรู้เกี่ยวกับผลของการเลือกศึกษาต่อ
- แสดงความถี่ของปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเลือกศึกษาต่อ
- แสดงความถี่ของคำคุณศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ

ตาราง 18 ความถี่ของการรับรู้เกี่ยวกับผลของการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์
เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ลำดับที่	ผลที่เกิดจากการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ หลังจาก นักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	ความถี่	เลขที่ความเชื่อหลัก
1*	มีรายได้	108	1
2*	มีงานทำ	106	2
	เรียนหนัก	106	3
3*	เครียด	101	4
4*	ได้ช่วยเหลือสังคม	71	5
5*	เป็นอาชีพที่มั่นคง	51	6
6*	ใช้เวลาในการศึกษานาน	49	7
	ค่าใช้จ่ายสูง	49	8
7*	ไม่มีเวลาพักผ่อน	43	9
8*	เป็นที่ต้องการของสังคม	38	10
9*	เป็นที่ภาคภูมิใจของครอบครัว	28	11
10*	มีเกียรติ	25	12
11*	ไม่มีเวลาเป็นส่วนตัว	23	13
12	มีฐานะดี มั่นคง	22	14
13	ได้ศึกษาหาความรู้	19	15
	ทำประโยชน์ให้ผู้อื่น	19	16
14	สอบเข้ายาก	15	17
15	ได้เรียนในคณะที่ต้องการ	11	18
	เรียนไม่ไหว	11	19
16	มีการแข่งขันสูง	10	20
	เรียนยาก	10	21
17	มีอนาคตที่ดี	9	22
18	เหนื่อย	8	23
19	เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง	7	
	ทำให้มีความขยันมากขึ้น	7	
	อาจจะเรียนไม่จบ	7	

ตาราง 18 (ต่อ)

ลำดับที่	ผลที่เกิดจากการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ หลังจากที่ นักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	ความถี่	เลขที่ความเชื่อหลัก
	ต้องทำงานหนัก	7	
	เสี่ยงต่อการติดเชื้อ	6	
20	เสียสุขภาพจิต	5	
21	มีแพทย์เพิ่มมากขึ้น	4	
22	มีสถานที่รองรับสูงทั้งภาครัฐและเอกชน	4	
	มหาวิทยาลัยที่เปิดรับมีน้อย	3	
23	เก่ง	3	
	กลัวเลือด	3	
	ต้องรับผิดชอบชีวิตผู้อื่น	2	
24	ได้ทำงานที่ตนรัก	2	
	ได้ช่วยชาติ	2	
	สบาย	2	
	หรุ	2	
	มีความก้าวหน้า	2	
	ได้บุญ	2	
	ไม่มีแฟน	2	
	ใช้ทุนในชนบทนาน	2	
	ไม่ชอบอาชีพนี้	2	
	ขาดอิสระ	2	
	แก่ก่อนวัย	2	
	ไม่มีมนุษยสัมพันธ์	2	
	มีความกดดันสูง	2	
25	ผลการเรียนดีขึ้น	1	
	นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	1	
	มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น	1	
	เป็นคณะที่ตรงกับสายที่เรียนมา	1	

ตาราง 18 (ต่อ)

ลำดับที่	ผลที่เกิดจากการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ หลังจากที่ นักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	ความถี่	เลขที่ความเชื่อหลัก
	เป็นวิชาชีพที่เหมาะสมต่อสภาพการณ์ปัจจุบัน	1	
	เป็นวิชาที่มีประโยชน์ต่อตนเอง	1	
	ได้เสียสละ	1	
	มีสามัญสำนึกที่ดี	1	
	จบยาก	1	
	มีการฆ่าตัวตาย	1	
	ลืมหัดแบ่งชนชั้น	1	
	เสี่ยงของรัฐบาล	1	
	ต้องฉลาด	1	
	สายตาไม่ดี	1	
	ไม่มีความสุขในการเรียน	1	
	เห็นแก่ตัว	1	
	ใช้คะแนนในการสอบแข่งขันสูง	1	
	ลำบาก	1	
	มีความรับผิดชอบสูง	1	
	ต้องมีเวลาให้กับการเรียน	1	
	ปวดหัว	1	
	แพทย์มีจำนวนมากเกินไป	1	
	ต้องมีความพร้อมด้านวิชาการ	1	
รวม		1,044	

หมายเหตุ

* คือข้อที่มีความถี่สูงสุด 75 % ขึ้นไปของความถี่ทั้งหมด จึงคัดเลือกไว้เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถามชุดที่ 1 และชุดที่ 2 ต่อไป

ตาราง 19 ความถี่ของปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวกับการเลือกศึกษาต่อในคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ลำดับที่	บุคคล/กลุ่มบุคคล	เห็นด้วย	คัดค้าน	รวม
1*	แม่	173	11	184
2*	พ่อ	167	10	177
3*	พี่/น้อง	129	8	137
4*	ญาติ	94	13	107
5*	ครู – อาจารย์	66	11	77
6*	เพื่อน	34	26	60
7	ตัวเอง	8	50	58
8	ผู้ปกครอง	40	3	43
9	ทุกคนในครอบครัว	30	3	33
10	บุคคลรอบข้าง	22	0	22
11	รุ่นพี่	4	1	5
12	แฟน	1	1	2
13	ผู้ป่วย	1	0	1
14	สถาบันที่รับผิดชอบการสอบ	1	0	1
รวม				907

หมายเหตุ * คือข้อที่มีความถี่สูงสุด 75 %ขึ้นไป ของความถี่ทั้งหมด จึงคัดเลือกไว้ เพื่อนำไปสร้างแบบสอบถามชุดที่ 3 ต่อไป

ตาราง 20 ความถี่ของคำคุณศัพท์เกี่ยวกับการเลือกศึกษาต่อ คณะแพทยศาสตร์
เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ลำดับที่	คำคุณศัพท์	ความถี่
1*	ดี – ไม่ดี	144
2*	ยาก – ง่าย	37
3*	น่าสนใจ – น่าเบื่อ	36
4*	มีประโยชน์ – ไม่มีประโยชน์	14
5*	ต้องการ – ไม่ต้องการ	14
6*	ไฝ่ฝัน – ไม่ไฝ่ฝัน	13
7*	ภูมิใจ – ไม่ภูมิใจ	12
8	เป็นไปได้ – เป็นไปไม่ได้	12
9	ชอบ – ไม่ชอบ	11
10	ท้าทาย – ไม่ท้าทาย	7
11	มีคุณค่า – ไม่มีคุณค่า	5
12	น่าศึกษา – ไม่น่าศึกษา	4
13	สบาย – ลำบาก	3
14	พอใจ – ไม่พอใจ	2
15	น่าตื่นเต้น – น่าหดหู่	1
16	ก้าวหน้า - ล้าหลัง	1
รวม		316

หมายเหตุ * คือข้อที่มีความถี่สูงสุด 75 % ขึ้นไปของความถี่ทั้งหมด จึงคัดเลือกไว้ เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถามชุดที่ 6 ต่อไป

ภาคผนวก ข

**แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามการศึกษา
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อ
คณะแพทยศาสตร์ เกษัตริศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์**

ตาราง 21 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อ คณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

ข้อ	t	ข้อ	t	ข้อ	t
1	3.345**	21	3.981***	41	22.560***
2	4.943***	22	4.969***	42	27.717***
3	3.508***	23	6.343***	43	26.277***
4	5.318***	24	4.275***	44	5.835***
5	3.497***	25	5.930***	45	4.331***
6	3.874***	26	2.324*	46	9.323***
7	3.236**	27	11.184***	(47)	-1.004
8	2.600*	28	11.419***	48	9.846***
9	5.252***	29	8.938***	49	4.793***
10	5.951***	30	8.689***	50	15.057***
11	4.148***	31	8.206***	51	14.581***
12	4.822***	32	9.369***	52	7.663***
13	3.831***	33	2.449*	53	30.089***
14	3.205**	34	6.699***	54	22.088***
15	6.245***	35	5.492***	55	39.658***
16	8.993***	36	5.616***	56	24.338***
17	7.119***	37	4.960***	57	9.502***
18	4.055***	38	3.883***	58	11.624***
19	2.889**	39	3.501***	59	18.590***
20	2.805**	40	6.814***	60	35.082***

หมายเหตุ () คัดออกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ภาคผนวก ค

**แบบสอบถามเรื่องการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อ
คณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์**

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

**การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์
เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6**

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ และคณะทันตแพทยศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใคร่ขอความร่วมมือจากนักเรียนในการตอบแบบสอบถาม และโปรดตอบทุกข้อ เนื่องจากทุกข้อมีความสำคัญยิ่ง ต่อการวิเคราะห์และมีคุณค่าอย่างมาก ต่อการวิจัยครั้งนี้ ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางสำหรับการวางแผนการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกศึกษาต่อ

คณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แบ่งออกเป็น 6 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 การรับรู้ผลที่เกิดจากการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์

เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

ชุดที่ 2 ความสำคัญของการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์

เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ที่มีต่อตัวนักเรียน

ชุดที่ 3 บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์

เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ของนักเรียน

ชุดที่ 4 บทบาทของนักเรียนในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์

เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

ชุดที่ 5 ความคิดของนักเรียนเกี่ยวกับการเลือกศึกษาต่อ

คณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

ชุดที่ 6 ความรู้สึกในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์

และทันตแพทยศาสตร์

ตอนที่ 2

แบบสอบถามเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์

เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

ตอนที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์

และทันตแพทยศาสตร์ หลังจากที่นักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ที่ตรงกับความคิดเห็นหรือความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด เพียงเครื่องหมายเดียวในแต่ละข้อ และโปรดตอบทุกข้อ (สำหรับช่อง ☐ ด้านขวามือสุด มีไว้สำหรับผู้วิจัยกรอก)

ตัวอย่าง (0) นักเรียนตั้งใจที่จะเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์

และทันตแพทยศาสตร์

ตั้งใจจะเลือก

--	--	--	--	--	--	--

 ตั้งใจจะไม่เลือก ☐

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

หมายถึง นักเรียนมีความตั้งใจจะเลือกปานกลาง

ชุดที่ 1 การรับรู้ผลที่เกิดจากการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์

และทันตแพทยศาสตร์

การเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ หลังจากที่ข้าพเจ้าเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ข้าพเจ้าเชื่อว่า.....

1. ทำให้ต้องเรียนหนัก

เป็นไปได้

--	--	--	--	--	--	--

 เป็นไปไม่ได้ ☐

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

2. ทำให้เกิดความเครียดขณะเรียน

เป็นไปได้

--	--	--	--	--	--	--

 เป็นไปไม่ได้ ☐

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

3. ทำให้ต้องใช้เวลาในการศึกษาหลายปี

เป็นไปได้

--	--	--	--	--	--	--

 เป็นไปไม่ได้ ☐

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

4. ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง

เป็นไปได้

--	--	--	--	--	--	--

 เป็นไปไม่ได้ ☐

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

5. ทำให้ไม่มีเวลาพักผ่อนต้องคร่ำเคร่งกับการเรียน

เป็นไปได้

--	--	--	--	--	--	--

 เป็นไปไม่ได้ ☐

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

6. ทำให้เป็นที่ภาคภูมิใจของครอบครัว

เป็นไปได้

--	--	--	--	--	--	--

 เป็นไปไม่ได้ ☐

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

7. ทำให้มีงานทำ

เป็นไปได้

--	--	--	--	--	--	--

 เป็นไปไม่ได้ ☐

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

8. ทำให้มีรายได้ดี

เป็นไปได้

--	--	--	--	--	--	--

 เป็นไปไม่ได้ ☐

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

9. ทำให้เป็นคนมีเกียรติ

เป็นไปได้

--	--	--	--	--	--	--

 เป็นไปไม่ได้ ☐

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

10. ทำให้ไม่มีเวลาเป็นส่วนตัวถ้าประกอบอาชีพนี้

เป็นไปได้

--	--	--	--	--	--	--

 เป็นไปไม่ได้ ☐

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

11. ทำให้มีอาชีพที่มั่นคง

เป็นไปได้

--	--	--	--	--	--	--	--

 เป็นไปไม่ได้ ☐

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

12. ทำให้เป็นที่ต้องการของสังคม

เป็นไปได้

--	--	--	--	--	--	--	--

 เป็นไปไม่ได้ ☐

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

13. ทำให้ได้ช่วยเหลือสังคม

เป็นไปได้

--	--	--	--	--	--	--	--

 เป็นไปไม่ได้ ☐

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

ชุดที่ 2 ความสำคัญของการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ที่มีต่อตัวนักเรียน

ความสำคัญของผลที่เกิดจากการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ หลังจากที่ข้าพเจ้าเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

14. ข้าพเจ้าคิดว่า “การเรียนหนัก ” เป็นสิ่งที่.....

สำคัญต่อข้าพเจ้า

--	--	--	--	--	--	--	--

 ไม่สำคัญต่อข้าพเจ้า ☐

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

15. ข้าพเจ้าคิดว่า “ การเกิดความเครียด ” เป็นสิ่งที่.....

สำคัญต่อข้าพเจ้า

--	--	--	--	--	--	--	--

 ไม่สำคัญต่อข้าพเจ้า ☐

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

16. ข้าพเจ้าคิดว่า “การใช้เวลาในการศึกษาหลายปี” เป็นสิ่งที่.....

สำคัญต่อข้าพเจ้า								ไม่สำคัญต่อข้าพเจ้า	☐
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก		

2 อย่าง

17. ข้าพเจ้าคิดว่า “การเสียค่าใช้จ่ายสูง” เป็นสิ่งที่.....

สำคัญต่อข้าพเจ้า								ไม่สำคัญต่อข้าพเจ้า	☐
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก		

2 อย่าง

18. ข้าพเจ้าคิดว่า “การไม่มีเวลาพักผ่อนต้องคร่ำเคร่งกับการเรียน” เป็นสิ่งที่.....

สำคัญต่อข้าพเจ้า								ไม่สำคัญต่อข้าพเจ้า	☐
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก		

2 อย่าง

19. ข้าพเจ้าคิดว่า “การเป็นที่ภาคภูมิใจของครอบครัว” เป็นสิ่งที่.....

สำคัญต่อข้าพเจ้า								ไม่สำคัญต่อข้าพเจ้า	☐
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก		

2 อย่าง

20. ข้าพเจ้าคิดว่า “การมีงานทำ” เป็นสิ่งที่.....

สำคัญต่อข้าพเจ้า								ไม่สำคัญต่อข้าพเจ้า	☐
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก		

2 อย่าง

21. ข้าพเจ้าคิดว่า “การมีรายได้ดี” เป็นสิ่งที่.....

สำคัญต่อข้าพเจ้า								ไม่สำคัญต่อข้าพเจ้า	☐
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก		

2 อย่าง

22. ข้าพเจ้าคิดว่า “การเป็นคนมีเกียรติ” เป็นสิ่งที่.....

สำคัญต่อข้าพเจ้า								ไม่สำคัญต่อข้าพเจ้า	☐
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก		

2 อย่าง

23. ข้าพเจ้าคิดว่า “การไม่มีเวลาเป็นส่วนตัวถ้าประกอบอาชีพนี้” เป็นสิ่งที่.....

สำคัญต่อข้าพเจ้า								ไม่สำคัญต่อข้าพเจ้า	☐
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก		

2 อย่าง

24. ข้าพเจ้าคิดว่า “การมีอาชีพที่มั่นคง” เป็นสิ่งที่.....

สำคัญต่อข้าพเจ้า								ไม่สำคัญต่อข้าพเจ้า	☐
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก		

2 อย่าง

25. ข้าพเจ้าคิดว่า “การเป็นที่ต้องการของสังคม” เป็นสิ่งที่.....

สำคัญต่อข้าพเจ้า								ไม่สำคัญต่อข้าพเจ้า	☐
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก		

2 อย่าง

26. ข้าพเจ้าคิดว่า “การได้ช่วยเหลือสังคม” เป็นสิ่งที่.....

สำคัญต่อข้าพเจ้า								ไม่สำคัญต่อข้าพเจ้า	☐
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก		

2 อย่าง

ชุดที่ 3 บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และ
ทันตแพทยศาสตร์ ของนักเรียน

บุคคลหรือกลุ่มบุคคลต่อไปนี้ คิดว่านักเรียนควรหรือไม่ควรเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์
เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ หลังจากที่นักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

27. แม่ของนักเรียน คิดว่านักเรียนควรเลือกหรือไม่ควรเลือก

ควร								ไม่ควร	☐
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก		

2 อย่าง

28. พ่อของนักเรียน คิดว่านักเรียนควรเลือกหรือไม่ควรเลือก

ควร								ไม่ควร	☐
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก		

2 อย่าง

29. พี่หรือน้องของนักเรียน คิดว่านักเรียนควรเลือกหรือไม่ควรเลือก

ควร								ไม่ควร
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก	

2 อย่าง

☐

30. ญาติของนักเรียน คิดว่านักเรียนควรเลือกหรือไม่ควรเลือก

ควร								ไม่ควร
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก	

2 อย่าง

☐

31. ครูของนักเรียน คิดว่านักเรียนควรเลือกหรือไม่ควรเลือก

ควร								ไม่ควร
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก	

2 อย่าง

☐

32. เพื่อนของนักเรียน คิดว่านักเรียนควรเลือกหรือไม่ควรเลือก

ควร								ไม่ควร
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก	

2 อย่าง

☐

ชุดที่ 4 บทบาทของนักเรียนในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และ
ทันตแพทยศาสตร์
ในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ นักเรียนควร.....

33. ในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ นักเรียน

ควรตัดสินใจด้วยตนเอง

ควร								ไม่ควร
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก	

2 อย่าง

☐

34. นักเรียนควรปรึกษาบิดา/มารดา ก่อนตัดสินใจเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์

เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

ควร								ไม่ควร
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก	

2 อย่าง

☐

35. นักเรียนควรปรึกษาครูของนักเรียน ก่อนตัดสินใจเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์

เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

ควร

--	--	--	--	--	--	--

 ไม่ควร ☐

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

36. นักเรียนควรปรึกษาเพื่อนของนักเรียน ก่อนตัดสินใจเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์

เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

ควร

--	--	--	--	--	--	--

 ไม่ควร ☐

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

37. นักเรียนควรปรึกษาผู้ที่มีความรู้ในคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

ก่อนตัดสินใจเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

ควร

--	--	--	--	--	--	--

 ไม่ควร ☐

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

38. นักเรียนควรศึกษารายละเอียด เช่น ผลดี ผลเสีย ของคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์

และทันตแพทยศาสตร์ ก่อนตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์

และทันตแพทยศาสตร์

ควร

--	--	--	--	--	--	--

 ไม่ควร ☐

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

39. นักเรียนควรศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันที่เปิดสอน ก่อนตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ

คณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

ควร

--	--	--	--	--	--	--

 ไม่ควร ☐

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

40. นักเรียนควรศึกษาแนวโน้มของตลาดแรงงาน ก่อนตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ

คณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

ควร

--	--	--	--	--	--	--

 ไม่ควร ☐

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

ชุดที่ 5 ความคิดของนักเรียนเกี่ยวกับการเลือกศึกษาต่อ คณะแพทยศาสตร์

เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

ในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์

นักเรียนคิดว่าตนเอง....

41. นักเรียนคิดว่า นักเรียนมีคุณลักษณะที่เหมาะสม จะศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์

เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์หรือไม่

เหมาะสม

--	--	--	--	--	--	--

 ไม่เหมาะสม ☐

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

42. นักเรียนคิดว่า ตนเองมีความสามารถที่จะสอบเข้าศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์

เกษตรศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ได้สำเร็จหรือไม่

สำเร็จ

--	--	--	--	--	--	--

 ไม่สำเร็จ ☐

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

43. นักเรียนคิดว่า นักเรียนมั่นใจในตนเอง ที่จะศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์

และทันตแพทยศาสตร์โดยมีผลการเรียนดีได้หรือไม่

มั่นใจ

--	--	--	--	--	--	--

 ไม่มั่นใจ ☐

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

44. นักเรียนมีความภาคภูมิใจ ที่จะศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์

และทันตแพทยศาสตร์หรือไม่

ภาคภูมิใจ

--	--	--	--	--	--	--

 ไม่ภาคภูมิใจ ☐

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

45. นักเรียนคิดว่า ตนเองมีความพร้อมในด้านทฤษฎีที่ จะศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์
เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์หรือไม่

พร้อม								ไม่พร้อม	☐
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก		

2 อย่าง

ชุดที่ 6 ความรู้สึกในการเลือกศึกษาต่อ คณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และ
ทันตแพทยศาสตร์
ข้าพเจ้าคิดว่า การเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์
และทันตแพทยศาสตร์ หลังจากที่ข้าพเจ้าจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
เป็นสิ่งที่...

46. ดี

								ไม่ดี	☐
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก		

2 อย่าง

47. น่าสนใจ

								น่าเบื่อ	☐
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก		

2 อย่าง

48. มีประโยชน์

								ไม่มีประโยชน์	☐
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก		

2 อย่าง

49. ต้องการ

								ไม่ต้องการ	☐
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก		

2 อย่าง

50. ใฝ่ฝัน

								ไม่ใฝ่ฝัน	☐
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก		

2 อย่าง

51. ภูมิใจ

								ไม่ภูมิใจ	☐
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก		

2 อย่าง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์

เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ หลังจากที่นักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6...

52. นักเรียน ตั้งใจ ที่จะเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์
หรือไม่

ตั้งใจจะเลือก

--	--	--	--	--	--	--

 ตั้งใจจะไม่เลือก ☐

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

53. นักเรียน แน่ใจ ว่าจะเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์
หรือไม่

แน่ใจจะเลือก

--	--	--	--	--	--	--

 แน่ใจจะไม่เลือก ☐

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

54. นักเรียน มีเจตนาอันแน่วแน่ ที่จะเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และ
ทันตแพทยศาสตร์หรือไม่

เจตนาจะเลือก

--	--	--	--	--	--	--

 เจตนาจะไม่เลือก ☐

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

55. นักเรียน ตัดสินใจ ที่จะเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์
อย่างแท้จริงหรือไม่

ตัดสินใจจะเลือก

--	--	--	--	--	--	--

 ตัดสินใจจะไม่เลือก ☐

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

56. ถ้านักเรียนขาดแคลนทุนทรัพย์ นักเรียนยังคงต้องการที่จะเลือกศึกษาต่อ
คณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ หรือไม่

ต้องการจะเลือก

--	--	--	--	--	--	--

 ต้องการจะไม่เลือก ☐

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

57. ถ้านักเรียนขาดคนสนับสนุน ให้การศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และ
ทันตแพทยศาสตร์ นักเรียนยังคงใฝ่ฝันที่จะศึกษาต่อคณะดังกล่าวหรือไม่

ใฝ่ฝัน | | | | | | | ไม่ใฝ่ฝัน

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

☐

58. นักเรียน มีความพยายาม จะศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์
หรือไม่

พยายาม | | | | | | ไม่พยายาม

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

☐

59. นักเรียนคิดว่า นักเรียนมุ่งมั่นที่จะสอบให้ติด ในคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และ
ทันตแพทยศาสตร์ อันดับใดอันดับหนึ่งใน 4 อันดับหรือไม่

มุ่งมั่น | | | | | | ไม่มุ่งมั่น

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

☐

ภาคผนวก ง

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ศ.ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์

ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รศ.นิภา ศรีไพโรจน์

ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผศ.เชาวนา ขวลิตรำรง

ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก จ

หนังสือราชการขออนุญาตเก็บข้อมูล

ที่ ทม 1007/1949

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

12 เมษายน 2542

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีวิทยา 2

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวศิริรุ่ง ศุภฤกษ์คุณ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยา การแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และ คณะทันตแพทยศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์ และรองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขออนุญาตให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 100 คน ตอบแบบสอบถามการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะ แพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และคณะทันตแพทยศาสตร์

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวศิริรุ่ง ศุภฤกษ์คุณ ได้เก็บข้อมูลเพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถามดังกล่าว ซึ่งจะเป็น ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์

(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร/โทรสาร 258-4119

ที่ ทม 1007/1979

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

21 เมษายน 2542

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. รายชื่อโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวศิริรุ่ง ศุภฤกษ์คุณ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยา การแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และ คณะทันตแพทยศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์ และรองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขออนุญาตให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ ตอบแบบสอบถามการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และคณะทันตแพทยศาสตร์ ในระหว่างภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2542

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวศิริรุ่ง ศุภฤกษ์คุณ ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และจะกรุณามีหนังสือแจ้งไปยังโรงเรียนในสังกัด จะเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์

(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย –

โทร/โทรสาร 258-4119

รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

1. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
2. โรงเรียนสวนกุหลาบ
3. โรงเรียนสตรีวิทยา
4. โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร
5. โรงเรียนเศรษฐบุทรบำเพ็ญ
6. โรงเรียนสตรีเศรษฐบุทรบำเพ็ญ
7. โรงเรียนวัดราชบพิธ
8. โรงเรียนวัดราชาธิวาส
9. โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม
10. โรงเรียนสตรีวัดระฆัง
11. โรงเรียนวัดบวรนิเวศ
12. โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม

ที่ ศธ 0812/1511

สำนักงานสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร
กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10333

29 เมษายน 2542

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

ด้วย นางสาวศิริรุ่ง ศุภฤกษ์คุณ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังดำเนินการวิจัย เพื่อเสนอขอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และคณะทันตแพทยศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร” ในการนี้ ผู้วิจัยมีความประสงค์ขอให้นำเครื่องมือวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ ในโรงเรียนของท่าน เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย

สำนักงานสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร พิจารณาแล้วเห็นว่า การวิจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และงานแนะแนวโรงเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา และเป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษาส่วนรวมเป็นอย่างยิ่ง สมควรให้การสนับสนุน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

จำนงค์ แจ่มจันทรวงศ์

(จำนงค์ แจ่มจันทรวงศ์)

ผู้ช่วยผู้อำนวยการ รักษาการในตำแหน่ง
ผู้อำนวยการสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร

งานบริหารทั่วไป

โทร/โทรสาร 282 - 3834

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวศิริรุ่ง ศุภฤกษ์คุณ
เกิดวันที่	12 กุมภาพันธ์ 2514
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	82/36 หมู่บ้านศิริชัยวิลเลจ หมู่ 1 ซอยวัดอ้อมใหญ่ ถนนเพชรเกษม ตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 73110
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 4
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2532	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2536	ค.บ. (ภาษาอังกฤษ) สถาบันราชภัฏธนบุรี
พ.ศ. 2542	กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2536	โรงเรียนชุมชนโพนทราย จังหวัดมุกดาหาร
พ.ศ. 2537	โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า จังหวัดกรุงเทพมหานคร

การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์
คณะเภสัชศาสตร์ และคณะทันตแพทยศาสตร์ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา
กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
ศิริรุ่ง ศุภฤกษ์คุณ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
ตุลาคม 2542

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อ คณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2542 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ จำนวน 1,193 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ แบบสอบถามการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การทดสอบที (t-test), F-test, การหาค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้

1. การศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ พบว่า ปัจจัย การกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ ปทัสถานทางสังคม อัตมโนทัศน์ และความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อ มีสหสัมพันธ์พหุคูณ กับเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ เท่ากับ .700 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และมีความสำคัญเชิงสัมพัทธ์ เท่ากับ -.081 , .086 , .449 และ .416 ตามลำดับ
2. การเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกศึกษาต่อระหว่างกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อ กับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ พบว่า นักเรียนกลุ่มที่มีเจตนาจะเลือกศึกษาต่อกับกลุ่มที่มีเจตนาจะไม่เลือกศึกษาต่อ มีการกำหนดคุณค่าผลของการเลือกศึกษาต่อ ปทัสถานทางสังคม บทบาทของนักเรียน อัตมโนทัศน์ และความรู้สึกต่อการเลือกศึกษาต่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .001 ตามลำดับ แต่ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของเจตนาในการเลือกศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ และทันตแพทยศาสตร์ กับการรับรู้ผลของการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม

**A STUDY OF FACTORS RELATED TO THE INTENTIONS IN CHOOSING FACULTIES
OF MEDICINE PHARMACOLOGY AND DENTISTRY OF MATHAYOM SUKSA VI
STUDENTS IN THE SECONDARY SCHOOLS UNDER THE DEPARTMENT OF
GENERAL EDUCATION IN BANGKOK**

**AN ABSTRACT
BY
SIRIROONG SUPAREAKHUN**

**Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master of Education
degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University**

October 1999

The purpose of this survey research was to study the factors related to the intentions in choosing Faculties of Medicine Pharmacology and Dentistry of Mathayom Suksa vi students in the secondary schools under the department of general education in Bangkok in the academic year 1999. The subjects were 1,193 Mathayom Suksa vi students majoring in science program. The research instrument was the factors related to the intentions in choosing Faculties of Medicine Pharmacology and Dentistry questionnaire. The data were analyzed by t – test, F – test, the multiple correlation, and the multiple regression analysis.

The results of the study were as follows :

1. The multiple correlation between the intentions in choosing Faculties of Medicine, Pharmacology and Dentistry of Mathayom Suksa vi students and the factors of the value of consequences, social norms, self – concept, and the affect toward act were .700 and significant at .001 level and the regression weight were -.081, .086, .449 and .416 respectively.

2. Statistically significant differences in the intentions in choosing Faculties of Medicine, Pharmacology and Dentistry of Mathayom Suksa vi students and the following factors : the value of the perceived consequences, social norms, students' roles, self–concept, and value of consequences were found when grouped according to the two groups of students : intentions in choosing group and intention in not choosing group at .01 and .001 level. No significance differences were found in responses in the perceived consequences of and act factor.